

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Πτυχιακή εργασία με θέμα :
*Οι Ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις αντιμέτωπες με την κρίση,
προβλήματα και προοπτικές.*

Πανταζόπουλος Νικόλαος ΑΜ:14503

Εξεταστική επιτροπή

Επιβλέπων καθηγητής : Θεοφάνης Μαυριδάκης

-Α.Τ.Ε.Ι δυτικής Ελλάδας 2014-

Ευχαριστώ θερμά τον καθηγητή μου κ. Μαυριδάκη επιβλέπων εισηγητή στην πτυχιακή εργασία για την συνεργασία, τις συμβουλές, το χρόνο που αφιέρωσε και γενικά για όλη την πολύτιμη προσφορά του στην ολοκλήρωση της εργασίας μου.

Περιεχόμενα

Πρόλογος	4
Κεφάλαιο 1: Περιγραφή και ανάλυση ελληνικής οικονομίας	5
1.1 Ελληνική οικονομία :Η ανάπτυξη προϋποθέτει ρήξεις με τις παθογένειες του παρελθόντος.....	5
1.2 Διαθρωπικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας.....	6
1.3 Η ελληνική οικονομία μετά την ένταξη της στην ΟΝΕ	7
1.4 Παράγοντες ανάκαμψης και κάμψης Ελληνικής οικονομίας.....	8
1.5 Οι οικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα	8
1.6 Η σημερινή κατάσταση.....	11
1.7 Οι οικονομικές εξελίξεις στην χώρα.....	12
1.8 Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση	14
1.9 Η επίδραση του τουρισμού στην ελληνική οικονομία	15
1.10 Η κρίση τρομάζει την Ελλάδα.....	16
1.11 Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα	16
1.12 Η αντοχή των ελληνικών επιχειρήσεων στην κρίση	18
Κεφάλαιο 2 : Σύνδεση Ελλάδας-Ευρώπης	18
2.1 Ορισμός ευρωπαϊκής ένωσης.....	18
2.2 Ελλάδα και νομισματική ένωση.....	19
2.3 Τα οφέλη από την οικονομική και νομισματική ένωση (ΟΝΕ).....	20
2.4 Το κόστος του κοινού νομίσματος	21
2.5 Τα οφέλη μιας νομισματικής ένωσης	21
2.6 Οικονομική στήριξη ευρωπαϊκής ένωσης στην Ελλάδα.....	22
2.7 Τάσεις και προοπτικές της διεθνούς οικονομίας	23
2.8 Οι κρίση στην Ευρώπη.....	24
2.9 Οι εγχώριες ΜΜΕ στην ευρωπαϊκή επισκόπηση επιχειρηματικότητας.....	26
Κεφάλαιο 3: Ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις ,ιδιότητες και χαρακτηριστικά. 26	
3.1 Ιστορικό των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων	26
3.2 Οικονομική οργάνωση ή οργανισμός.....	27
3.3 Ο ορισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα	27
3.4 Επιχειρηματικότητα-επιχείρηση	28
3.5 Ο ορισμός του ΕΟΜΜΕΧ.....	28
3.6 Διακρίσεις των οικονομικών οργανισμών	29
3.7 Ο ρόλος των οικονομικών οργανισμών	29

3.8 Η σωστή λειτουργία μιας επιχείρησης	30
3.9 Η ανάπτυξη της επιχείρησης.....	31
3.10 Τα κύρια στοιχεία μιας επιχείρησης	31
3.11 Μικρομεσαίες επιχειρήσεις.....	32
3.12 Χαρακτηριστικά μικρομεσαίων επιχειρήσεων.....	32
3.13 Προφίλ, χαρακτηριστικά και συμβολή των ΜΜΕ στην Ελλάδα.....	33
3.14 Στοιχεία επιχειρηματικότητας των ΜΜΕ στην Ελλάδα	34
3.15 Πλεονεκτήματα και αδυναμίες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων	35
Κεφάλαιο 4:Οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις αντιμέτωπες με την κρίση	37
4.1 Ορίζοντας τι είναι οικονομική κρίση.....	37
4.2 Η κοινωνία και η οικονομία αντιμέτωπες με την κρίση	38
4.3 Αντιλήψεις για επιχειρηματικούς κινδύνους και εμπόδια κατά την οικονομική ύφεση.....	38
4.4 Οικονομικό κλίμα και ελληνική επιχειρηματικότητα στα πλαίσια της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα	39
4.5 Οι ελληνικές επιχειρήσεις και κρίση.....	39
4.6 Ένταση των προβλημάτων στις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις.....	40
4.7 Σταδία οικονομικής κρίσης.....	40
4.8 Η οικονομική κρίση και τα προβλήματα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων	41
4.9 Σημαντικά προβλήματα	42
4.10 Οι επιπτώσεις της κρίσης στις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις.....	44
4.11 Επιπτώσεις στις ΜΜΕ.....	46
4.12 Κατηγοριοποίηση επιχειρήσεων εν μέσω οικονομικής κρίσης	47
4.13 Οι επιχειρήσεις που βρίσκονται σε κρίση.....	47
4.14 τα σημερινά προβλήματα των ΜΜΕ	48
Κεφάλαιο 5:Προοπτικές εξόδου από την οικονομική κρίση.....	50
5.1.1 Επιχειρηματικοί κλάδοι που έχουν πληγεί από την οικονομική κρίση αλλά και αυτοί που είναι δυναμικοί	50
5.1 Το νέο επιχειρηματικό περιβάλλον.....	51
5.2 Βιωσιμότητα μικρών προβληματικών επιχειρήσεων	52
5.3 Η επιχειρηματικότητα ως εργαλείο εξόδου από την οικονομική κρίση.....	52
5.4 Τι πρέπει να κάνουν οι επιχειρήσεις εν καιρό κρίσης.....	53
5.5 Μέτρα στήριξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων	53
5.6 Αντοχή – τρόποι αντιμετώπισης και προοπτικές αντιμετώπισης οικονομικής κρίσης	55

5.7 Προοπτικές βιωσιμότητας ,ευκαιρίες και προκλήσεις.....	58
5.8 Η ευρωπαϊκή πράξη για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.....	59
5.9 Ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικής αποκατάστασης υπέρ των ΜΜΕ	60
5.10 Ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης και φορείς	60
5.11 Συμβολή των τραπεζών στην ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ανεπάρκειες	61
5.12 Οι ελληνικές επιχειρήσεις βγαίνοντας από την κρίση.....	62
Κεφάλαιο 6: Η δική μου ερευνά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Πάτρα.....	63
ΑΝΑΦΟΡΕΣ.....	71
1)Βιβλιογραφία	71
2)Διπλωματικές	71
3)Διαδίκτυο	71

Πρόλογος

Η κρίση ξεκίνησε το 2008 και συνεχίζεται έως σήμερα ανέτρεψε την έως τώρα επικρατούσα κατάσταση και γενικά όλη την οικονομική και κοινωνική πολιτική του τόπου .Η <<ευφορία>> μέσα στην όποια ζούσαμε ,ευφορία που βασίζονταν σε χάρτινα πόδια ,έδωσε την θέση της στην αβεβαιότητα ,την απαισιοδοξία και την αναθεώρηση όλου του κοινωνικοοικονομικού σκηνικού. Η δραματική κατάσταση της ελληνικής οικονομίας και οι φόβοι για πτώχευση της χώρας οδήγησαν τελικά τη χωρά στο διεθνές νομισματικό ταμείο με την εφαρμογή του σύμφωνου σταθερότητας ,και με χορήγηση πακέτου δάνειου 110 δις ευρώ. Βεβαία για να χορηγηθεί αυτή η βοήθεια θα έπρεπε το ελληνικό κράτος να λάβει μετρά λιτότητας και περιορισμού των δαπανών .Αυτό έχει σαν συνέπεια την αλλαγή στην συμπεριφορά και λειτουργία των τραπεζών και την διαφορετική αντιμετώπιση τόσο των νοικοκυριών όσο και των επιχειρήσεων από αυτές. Στην Ελλάδα, η οικονομική κρίση έφερε στην επιφάνεια χρόνιες παθογένειες του ελληνικού συστήματος που αγγίζουν τόσο το δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα. Μια σειρά από γεγονότα, οδήγησαν τους παγκόσμιους ρυθμούς ανάπτυξης σε απότομη πτώση και εκτόξευσαν την ανεργία και την ανασφάλεια στο σύνολο σχεδόν των χωρών. Οι ΜΜΕ στην χωρά μας έχουν καταλυτική συμβολή στην οικονομία και στην κοινωνία ,σε επίπεδο απασχόλησης και προστιθέμενης άξιας. Η οικονομική κρίση ,επηρέασε αρνητικά τις ΜΜΕ όπου υπάρχουν σημαντικά διαθρωτικά προβλήματα με συνέπειες στην απασχόληση. Μεταξύ των σημαντικότερων προβλημάτων των ΜΜΕ είναι η έλλειψη ρευστότητας ,ο υπερβολικός ανταγωνισμός και οι δυσκολίες για πρόσβαση σε χρηματοδότηση .Στην χωρά το 2010 ,καταγράφεται ο χαμηλότερος δείκτης οικονομικού κλίματος ,προσδοκιών και μεταβολής της ιδιωτικής δαπάνης για κατανάλωση . Το νέο επιχειρηματικό περιβάλλον μετά την κρίση θα είναι διαφορετικό. Θα φέρει νέες

ισορροπίες στην αγορά προϊόντων και υπηρεσιών. Με τις διαφαινόμενες τάσεις, οι ελληνικές επιχειρήσεις θα αντιμετωπίσουν πιο έντονα ανταγωνισμό στις αγορές που στοχεύουν, δηλαδή σε ενδιάμεσους συνδυασμούς αξιας-τιμής. το μέλλον δε θα είναι το ίδιο, θα έχει ριζικές αλλαγές. Αλλά είναι δύσκολο να κάνουμε προβλέψεις. Θα υπάρξουν εκπλήξεις θετικές μαζί με τις αρνητικές. Η κρίση κάνει τις επιχειρήσεις να ανακαλύψουν τα όρια αντοχής τους. Άλλαξε δραματικά τις συνθήκες της αγοράς μέσα στις οποίες ιδρύονται, δρουν και αναπτύσσονται οι επιχειρήσεις. Εκ των πραγμάτων, οι επιχειρήσεις δέχονται έντονες πιέσεις να προσαρμοστούν σε αυτές τις συνθήκες. Συχνά αναγκάζονται να μειώσουν το κόστος, να επανεξετάσουν την εταιρική τους στρατηγική, τις επενδύσεις, να προχωρήσουν σε αναδιάρθρωση των δραστηριοτήτων τους, ακόμη και να προβούν σε μαζικές απολύσεις. Για τις περισσότερες φέρνει ενώπιον τους τις χρόνιες αδυναμίες τους, την έλλειψη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Λαμβάνοντας υπόψη πλειάδα πληροφοριών προσπαθώ να περιγράψω και να αναλύσω την ελληνική οικονομία .Στην συνέχεια, θα κάνω ερευνά σχετικά με την οικονομική σύνδεση της Ελλάδας με την Ευρώπη .Ακόμη , θα καταγράψω και περιγράψω τις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Ελλάδα ,σχετικά με τις ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά πριν και μετά την οικονομική κρίση . Τέλος, θα διατυπωθούν κάποιες προοπτικές εξόδου από την οικονομική κρίση. Επιπλέον ,θέλοντας να καταπιαστώ ακόμα περισσότερο με την οικονομική κρίση και με το πόσο έχει επηρεάσει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ,θα προβώ σε δική μου ερευνά ,η όποια θα πραγματοποιηθεί στην πόλη μου .

Κεφάλαιο 1: Περιγραφή και ανάλυση ελληνικής οικονομίας

1.1 Ελληνική οικονομία :Η ανάπτυξη προϋποθέτει ρήξεις με τις παθογένειες του παρελθόντος

Η ελληνική κοινωνία και οικονομία θα πρέπει να αποδεχθούν την προσαρμογή τους σε δυο βασικούς κανόνες και να υπολογίζουν ότι θα κινούνται κάτω από τους αντίστοιχους περιορισμούς: ότι η αύξηση της κατανάλωσης συνολικά θα ακολουθεί την αύξηση της παραγωγικότητας και ότι ο δημόσιος τομέας δεν θα μπορεί να δαπανά χρήματα που δεν έχει. Πρέπει να τονισθεί ότι αν, επιτέλους, οι απαραίτητες διορθωτικές μεταρρυθμίσεις δεν προωθηθούν, με σαφήνεια, επιμονή και με την αίσθηση του απολύτως επείγοντος, η ελληνική οικονομία κινδυνεύει για πολύ μακρό χρόνο να κινείται «οριζόντια», με πολύ ασθενείς ρυθμούς ανάπτυξης και με εισοδήματα και παραγωγικότητα καθηλωμένα σε χαμηλά επίπεδα. Όσον αφορά στη μακροοικονομική εικόνα, η πορεία του δεύτερου τριμήνου του 2013 ήταν συνολικά καλύτερη από την αναμενόμενη. Η εικόνα του ΑΕΠ ήταν βελτιωμένη και κατά το τρίτο τρίμηνο (εν μέρει λόγω των θετικών εξελίξεων στον τουρισμό) και ασθενέστερη στο τελευταίο τρίμηνο του έτους. Στη

συνέχεια και επίσης με βάση τις πιο πρόσφατες αναθεωρήσεις και προβολές, το πιθανότερο είναι ότι η ύφεση περίπου θα μηδενισθεί στο 2014. Με την εγγώρια ζήτηση να βρίσκεται υπό συνεχή πίεση, και το σχετικά πολύ αργό αναπροσανατολισμό των παραγωγών αγαθών προς τις αγορές του εξωτερικού, ο τουρισμός παίζει σημαντικό ρόλο στην αποκλιμάκωση της συνολικής ύφεσης. Τα κύρια σημεία ανησυχίας αφορούν την ιδιαίτερα ασθενή δυναμική των επενδύσεων και των εξαγωγών. Με την παραγωγή συνολικά σε υποχώρηση, η αύξηση της ανεργίας είναι φυσικό επακόλουθο. Αν λοιπόν το ζητούμενο είναι μια στροφή προς εξωστρεφή και νέα επιχειρηματικότητα και τις αντίστοιχες επενδύσεις που θα την στηρίζουν, ως συνθήκη για ένα συστηματικά υγιές εξωτερικό ισοζύγιο, ο στόχος δεν έχει επιτευχθεί. Ουσιαστική προϋπόθεση για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας από τη σημερινή αφετηρία μπορεί να αποτελέσει μόνο ένα σταδιακά αυξανόμενο επενδυτικό κύμα, τόσο από επιχειρήσεις που ήδη δραστηριοποιούνται στην αγορά αλλά και από νέα επιχειρηματικότητα. Ο ρόλος της οικονομικής πολιτικής δεν θα πρέπει να είναι η υποκατάσταση της επιχειρηματικότητας, αντίθετα είναι απολύτως κρίσιμο η πολιτική να εκφράσει με σαφήνεια ότι θα υπάρχει πλέον πλήρης κατανόηση των διακριτών ρόλων και της απόστασης και ουδετερότητας που πρέπει να τηρείται. Από την ελληνική πλευρά, θα είναι απογοητευτικό και επικίνδυνο να μην αποτελέσει η κρίση την πραγματική ευκαιρία για να διορθωθούν οι βαθιές δομικές παθογένειες που διαχρονικά οδήγησαν σε χαμηλή ανταγωνιστικότητα και ελλείμματα. Ανακεφαλαιώνοντας, η ελληνική οικονομία που βρέθηκε σε πλήρη ανισορροπία και διήνυσε διαστήματα ελεύθερης πτώσης από το 2009 έχει αποφύγει την κατάρρευση. Η οικονομία είναι κατά το ένα τέταρτο μικρότερη από την αρχή της ύφεσης ενώ εκκρεμεί το αίτημα του μετασχηματισμού της παραγωγικής της δομής.

Πηγή

1) http://www.iobe.gr/docs/economy/ECO_Q3_13_REP_GR.pdf

βλ. << Η ελληνική οικονομία >>

1.2 Διαθρωπικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας

Ένα από τα σπουδαιότερα προβλήματα στην ελληνική οικονομία είναι το χαμηλό επίπεδο ανταγωνιστικότητας. Παραδείγματος χάρη, το ύψος του ελλείμματος του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών ,κυμαίνεται γύρω στο 0,7% του ΑΕΠ τα τελευταία χρόνια. Ωστόσο, η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας εξαρτάται από δυο παράγοντες :

- ✚ Την μακροοικονομική σταθερότητα: Στην μετά ΟΝΕ εποχή στόχος είναι η επίτευξη δημοσιονομικής σταθερότητας που είναι αναγκαίο συστατικό για την διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών. Διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις: Εδώ έχουμε να κάνουμε με μεταρρυθμίσεις που θα οδηγήσουν στην αύξηση της απασχόλησης,

στην άνοδο της παραγωγικότητας, στην επιχειρηματικότητα και στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

- Σημαντικό πρόβλημα στην ελληνική οικονομία είναι η ανεργία. Το πρόβλημα της ανεργίας είναι διαρθρωτικό, δηλαδή συνδέεται με δυσκαμψίες της ελληνικής οικονομίας. Ακόμη, πρόβλημα για την ελληνική οικονομία, αποτελεί ο υψηλός βαθμός φτώχειας, σημαντική είναι η κοινωνική και οικονομική ανισότητα. Κατά την τελευταία δεκαετία ο κίνδυνος της φτώχειας στην Ελλάδα εξακολουθεί να είναι σταθερός και να κυμαίνεται μεταξύ 20% και 22%.

Πηγή

1)[http://nemertes.lis.upatras.gr/jsui/bitstream/10889/3271/3/Nimertis_Vythoulka\(de\).pdf](http://nemertes.lis.upatras.gr/jsui/bitstream/10889/3271/3/Nimertis_Vythoulka(de).pdf)

Βλ. <<Η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας τα τελευταία 10 χρόνια.>>

1.3 Η ελληνική οικονομία μετά την ένταξη της στην ΟΝΕ

Η ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας στηρίχτηκε τόσο σε ενδογενείς όσο και σε εξωγενείς παράγοντες. Στους εξωγενείς παράγοντες συγκαταλέγονται οι διεθνείς οικονομικές και γεωπολιτικές εξελίξεις, σημαντικό ρολό διαδραματίζει και η πορεία της τιμής του πετρελαίου. Όσο έχει να κάνει με τους ενδογενείς παράγοντες, κυρίαρχο ρολό παίζει το μίγμα οικονομικής, δημοσιονομικής και διαρθρωτικής πολιτικής το μίγμα αυτό αποσκοπεί στην σταθερότητα των τιμών και στον συνεχή μετασχηματισμό της ελληνικής οικονομίας.

Δημοσιονομική σταθερότητα :εξασφάλιση και συμμόρφωση της δημοσιονομικής πολιτικής με απαραίτητες τις κατευθύνσεις του σύμφωνου ανάπτυξης και σταθερότητας, είναι απαραίτητη στην ελληνική οικονομία για να μειωθεί το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ. Δεν αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της φτώχειας όταν το δημόσιο χρέος είναι υψηλό. Αποτέλεσμα είναι το χαμηλό επίπεδο συντάξεων και η μειωμένη απασχολεί, αύξηση ανεργίας.

Σταθερότητα τιμών: Η διασφάλιση της σταθερότητας των τιμών μπορεί να προσέλθει κυρίως από την δημοσιονομική εξυγίανση και σταθερότητα. Από την βελτίωση της παραγωγικότητας, στην ενίσχυση του διεθνούς ανταγωνισμού και στην συστηματική εξαγωγή προϊόντων.

Διαρθρωτικός μετασχηματισμός της ελληνικής οικονομίας :Αναγκαίος για την ενίσχυση του ανταγωνισμού-αποτελεσματική λειτουργία των αγορών, βελτίωση παραγωγικότητας, σταθερότητα τιμών, δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, ώστε να μειωθεί το ποσοστό της ανεργίας.

1.4 Παράγοντες ανάκαμψης και κάμψης Ελληνικής οικονομίας

Η ταχεία ή βραδεία προσαρμογή της οικονομίας εξαρτάται από την σχετική ισχύ των δύο ανταγωνιστικών διαδικασιών που είναι αφενός η ανάκαμψη της οικονομίας χάρη στην **βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τιμής και στην αύξηση των καθαρών εξαγωγών** και αφετέρου η φθίνουσα συσσώρευση κεφαλαίου. Ανάλογα με τα διαρθρωτικά χαρακτηριστικά του παραγωγικού συστήματος, των θεσμών των αγορών προϊόντων και της αγοράς εργασίας μιας χώρας, η οικονομία μπορεί να ακολουθήσει μια ταχεία προσαρμογή σαν και αυτή που προβλέπεται από το κυρίαρχο υπόδειγμα εσωτερικής υποτίμησης, ενδέχεται όμως, η προσαρμογή να είναι εξαιρετικά βραδεία ή να μην πραγματοποιηθεί ποτέ καθώς η οικονομία θα παρασύρεται στο μονοπάτι που χαράσσουν οι εξωτερικές διαταραχές του συστήματος.

1.5 Οι οικονομικές εξελίξεις στην Ελλάδα

Οι φορείς άσκησης της οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής στην Ελλάδα επιδίδονται, ήδη από το φθινόπωρο του 2012, σε μια προσπάθεια αλλαγής του ψυχολογικού κλίματος στις αγορές ισχυριζόμενοι ότι η ελληνική οικονομία παρουσιάζει σημεία ανάκαμψης. Συχνές είναι οι αναφορές σε μια υποτιθέμενη αύξηση των ελληνικών εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, η οποία θα σηματοδοτούσε την επιτυχία της πολιτικής της εσωτερικής υποτίμησης και την έναρξη της πορείας προς την έξοδο από την κρίση. Η αρκετά ταχεία βελτίωση στο εξωτερικό ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών οφείλεται αποκλειστικά στην ραγδαία μείωση του όγκου των εισαγωγών αγαθών και υπηρεσιών που συνοδεύει την βαθύτατη ύφεση της ελληνικής οικονομίας.

Η προσαρμογή της ελληνικής οικονομίας να πραγματοποιηθεί με τον τρόπο που προέβλεπε η θεωρία της εσωτερικής υποτίμησης, δηλαδή με αύξηση των εξαγωγών ώστε να κλείσει το εμπορικό έλλειμμα (αγαθών και υπηρεσιών), να δημιουργηθεί πλεόνασμα και να σταματήσει ο εξωτερικός δανεισμός, να αυξηθεί η εξωτερική ζήτηση και το ΑΕΠ, η προσαρμογή πραγματοποιείται με την περιστολή των εισαγωγών. Αυτό επιτυγχάνεται με την δραματική μείωση της εγχώριας ζήτησης, η οποία έχει οδηγήσει ήδη σε απώλεια του 1/4 του πραγματικού ΑΕΠ της Ελλάδας. **Συμπερασματικά**, μία πολιτική φτωχοποίησης των μισθωτών και των συνταξιούχων έχει υποκαταστήσει την πολιτική της εσωτερικής υποτίμησης επειδή αυτή η τελευταία έχει αποτύχει ως προς την αύξηση των εξαγωγών αγαθών και

υπηρεσιών. Όμως, δεν πρόκειται για μία πολιτική που οδηγεί όλες τις ομάδες του πληθυσμού στην φτώχεια, αλλά τους μισθωτούς, τους ανέργους, τους συνταξιούχους και τις ευπαθείς ομάδες του πληθυσμού. **Η αποτυχία της πολιτικής της εσωτερικής υποτίμησης** και η μετάλλαξή της σε μια πολιτική υποβάθμισης της ελληνικής οικονομίας, σχετίζεται και με το γεγονός ότι η θεωρία της εσωτερικής υποτίμησης **παραβλέπει τον ρόλο της διαρθρωτικής ανταγωνιστικότητας**, από την οποία εξαρτώνται στη μακροχρόνια διάρκεια οι εξαγωγικές επιδόσεις της χώρας. Τα προβλήματα ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας είναι διαρθρωτικά, αφορούν κυρίως σε τι είδους προϊόντα παράγονται στην Ελλάδα, τι ποιότητα έχουν, και εάν αυτή η ποιότητα ανταποκρίνεται στις μεταβαλλόμενες απαιτήσεις της διεθνούς ζήτησης.

Το σοβαρότερο, όμως, πρόβλημα της εσωτερικής υποτίμησης στην Ελλάδα είναι ότι η συμβολή όλων των συνιστωσών της εσωτερικής ζήτησης στο ΑΕΠ μειώνεται, η ανεργία αυξάνεται και μειώνει και αυτή με την σειρά της την εσωτερική ζήτηση και ο φαύλος κύκλος της ύφεσης επαναλαμβάνεται. Το μικρό ποσοστό επένδυσης παγίου κεφαλαίου δεν επιτρέπει την αύξηση της παραγωγικότητας της εργασίας γιατί οι νέες επενδύσεις είναι αυτές που φέρνουν την τεχνολογική πρόοδο μέσα στην παραγωγική διαδικασία. Η επιβράδυνση του τεχνολογικού εκσυγχρονισμού μειώνει την παραγωγικότητα της εργασίας, άρα και την ανταγωνιστικότητα τιμής, και επιπλέον, περιορίζει τις δυνατότητές της χώρας να βελτιώσει την ποιότητα των προϊόντων και να παραγάγει νέα προϊόντα για τα οποία αυξάνεται η διεθνής ζήτηση. Καθώς όλες οι συνιστώσες της εσωτερικής ζήτησης συμβάλλουν αρνητικά στην μεγέθυνση του ΑΕΠ, η ελληνική οικονομία βρίσκεται εγκλωβισμένη σε μια **ανατροφοδοτούμενη διαδικασία ύφεσης που ακυρώνει τα όποια αναμενόμενα από την Τρόικα και τις ελληνικές κυβερνήσεις αποτελέσματα της εσωτερικής υποτίμησης.**

Η οικονομία καταλήγει σε ένα σημείο χαμηλότερης παραγωγής, υψηλότερης ανεργίας, χαμηλότερων μισθών, σταθερού πληθωρισμού, υψηλότερης αναλογίας κερδών / μισθών, και μειωμένων εισαγωγών που κλείνουν το εξωτερικό έλλειμμα στο ισοζύγιο αγαθών και υπηρεσιών. **Αυτά υποδηλώνουν ότι η ελληνική οικονομία έχει καθηλωθεί σε χαμηλό επίπεδο παραγωγής και ανεργίας**, στο οποίο εξαντλούνται οι δυναμικές ιδιότητες του παραγωγικού συστήματος, δηλαδή η ικανότητά του να ανακάμψει αυθορμήτως. Με άλλα λόγια, **η ελληνική οικονομία φαίνεται ότι δεν μπορεί να αποκολληθεί από το χαμηλό επίπεδο στο οποίο έχει οδηγηθεί** επειδή έχει εξαντλήσει όλες τις ενδογενείς δυνάμεις που διαθέτει για να μετατοπιστεί σε υψηλότερο επίπεδο παραγωγής.

Οι πραγματικοί μισθοί μεταβάλλονται εν συνεχεία καθώς οι επιχειρήσεις μεταβάλλουν τις τιμές τους προκειμένου να επιτύχουν τον στόχο που έχουν θέσει σχετικά με την κερδοφορία τους. Επιτυγχάνουν δε αυτόν τον στόχο στον βαθμό που τους επιτρέπει η ένταση του ανταγωνισμού στις αγορές προϊόντων. Ο ανταγωνισμός αυτός, όμως, εξαρτάται από τον βαθμό χρησιμοποίησης του παραγωγικού δυναμικού, ο οποίος είναι συνάρτηση των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου. Έτσι, όταν υπάρχει αποεπένδυση, όπως όντως συμβαίνει, μειώνεται το αργούν παραγωγικό δυναμικό εξαιτίας της καταστροφής παγίου κεφαλαίου, είτε ολόκληρων μονάδων παραγωγής είτε τμημάτων μονάδων παραγωγής, αυξάνεται η ισχύς των επιχειρήσεων στις

αγορές προϊόντων και τείνουν να αυξηθούν οι τιμές. Ως αποτέλεσμα είναι η επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας τιμής και του εξωτερικού ελλείμματος αγαθών και υπηρεσιών, η μείωση των πραγματικών μισθών και η συνολική ζήτηση, και έτσι συντελείται η διαδικασία επανεκκίνησης του κύκλου της ύφεσης, της ανεργίας και της αποεπένδυσης.

Συμπερασματικά, η ταχεία ή βραδεία προσαρμογή της οικονομίας εξαρτάται από την σχετική ισχύ των δύο ανταγωνιστικών διαδικασιών: **η πρώτη διαδικασία είναι η ανάκαμψη της οικονομίας χάρη στην βελτίωση της ανταγωνιστικότητας τιμής και στην αύξηση των καθαρών εξαγωγών και η δεύτερη διαδικασία είναι η φθίνουσα συσσώρευση κεφαλαίου, η αποεπένδυση, η ανεργία και η κατακόρυφη πτώση της παραγωγής. Τα μακροοικονομικά στοιχεία της ελληνικής οικονομίας συνηγορούν υπέρ της άποψης ότι η φθίνουσα συσσώρευση κεφαλαίου έχει ισχυρότερα αποτελέσματα από την εσωτερική υποτίμηση, η οποία, τουλάχιστον μέχρι στιγμής, αποδεικνύεται εξαιρετικά αναποτελεσματική ως προς την επίτευξη των στόχων της.**

Για την αντιστροφή της ύφεσης, της ανεργίας και της παραγωγικής και κοινωνικής καθίζησης, η Έκθεση για την Ελληνική Οικονομία και την Απασχόληση, έτους 2013, προτείνει την έναρξη μιας αναπτυξιακής διαδικασίας διά των μισθών η οποία θα βασίζεται, πέραν της αυτονόητης αύξησης των επενδύσεων, και στην αύξηση του κατώτατου μισθού στα 751 ευρώ, δηλαδή στην αποκατάστασή του στα νόμιμα επίπεδα που είχαν καθοριστεί από τις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Βέβαια, αποτελεί διαδεδομένη πεποίθηση ότι κάθε αύξηση των μισθών μπορεί να οδηγήσει σε μείωση των επενδύσεων και της παραγωγής, σε επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας και σε αύξηση της ανεργίας.

Σημείο εκκίνησης μιας αναπτυξιακής οικονομικής πολιτικής οφείλει να είναι η αύξηση της συνολικής ζήτησης, εγχώριας και εξωτερικής, η οποία θα θέσει σε λειτουργία το αχρησιμοποίητο παραγωγικό δυναμικό της χώρας και θα αυξήσει την απασχόληση. Είναι προφανές ότι η αύξηση της ζήτησης δεν θα μπορούσε να προέλθει από κρατικές δαπάνες ή φορολογικά μέτρα που θα έτειναν να ακυρώσουν την δημιουργία ή την διατήρηση του πρωτογενούς πλεονάσματος του δημοσίου. Θα μπορούσε, βέβαια, η αύξηση της ζήτησης να προέλθει από εισροή ευρωπαϊκών πόρων για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων σε υποδομές. **Η συνολική αύξηση της ζήτησης που θα προέκυπτε έτσι θα οφειλόταν στο συνδυασμένο αποτέλεσμα της μεγέθυνσης της απασχόλησης και της αύξησης των μισθών.**

Στην Ελλάδα οι επιχειρήσεις έχουν αυξημένο διαθέσιμο εισόδημα σε διεθνή σύγκριση, το οποίο μάλιστα αυξήθηκε κατακόρυφα στη διάρκεια της τελευταίας διετίας. Για τους λόγους αυτούς, η αύξηση του κατώτατου μισθού είναι δυνατή και πρέπει να επιδιωχθεί. Το πρώτο κύμα μισθολογικών αυξήσεων, που θα έχει προέλθει από την αύξηση του κατώτατου μισθού και την μεταρρύθμιση των θεσμών της αγοράς εργασίας, θα προκαλέσει αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης, της εσωτερικής ζήτησης, της παραγωγής, της απασχόλησης, των κερδών. Επομένως, **εδώ η αύξηση των μισθών τίθεται ως προϋπόθεση της αύξησης του ΑΕΠ**, σε αντίθεση με την αντίληψη που θεωρεί την αύξηση του ΑΕΠ ως προαπαιτούμενο για την αύξηση των μισθών. Οι αυξήσεις των πραγματικών μισθών στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας μπορούν να αποτελέσουν, κατά τα πρώτα κρίσιμα έτη ανάκαμψης της

ελληνικής οικονομίας, το μέσον για να αρχίσει να χρησιμοποιείται το αργούν παραγωγικό δυναμικό της ελληνικής οικονομίας, έως ότου συγκεντρωθούν οι προϋποθέσεις για την μεσοπρόθεσμη αύξηση των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου και μέχρις ότου πραγματοποιηθεί και αρχίσει να αποδίδει η ανασυγκρότηση του παραγωγικού συστήματος.

Πηγή

1) http://www.inegsee.gr/sitefiles/studies/EKTHESH_13.pdf

Βλ. <<ελληνική οικονομία και η απασχόληση,σελ.219>>

1.6 Η σημερινή κατάσταση

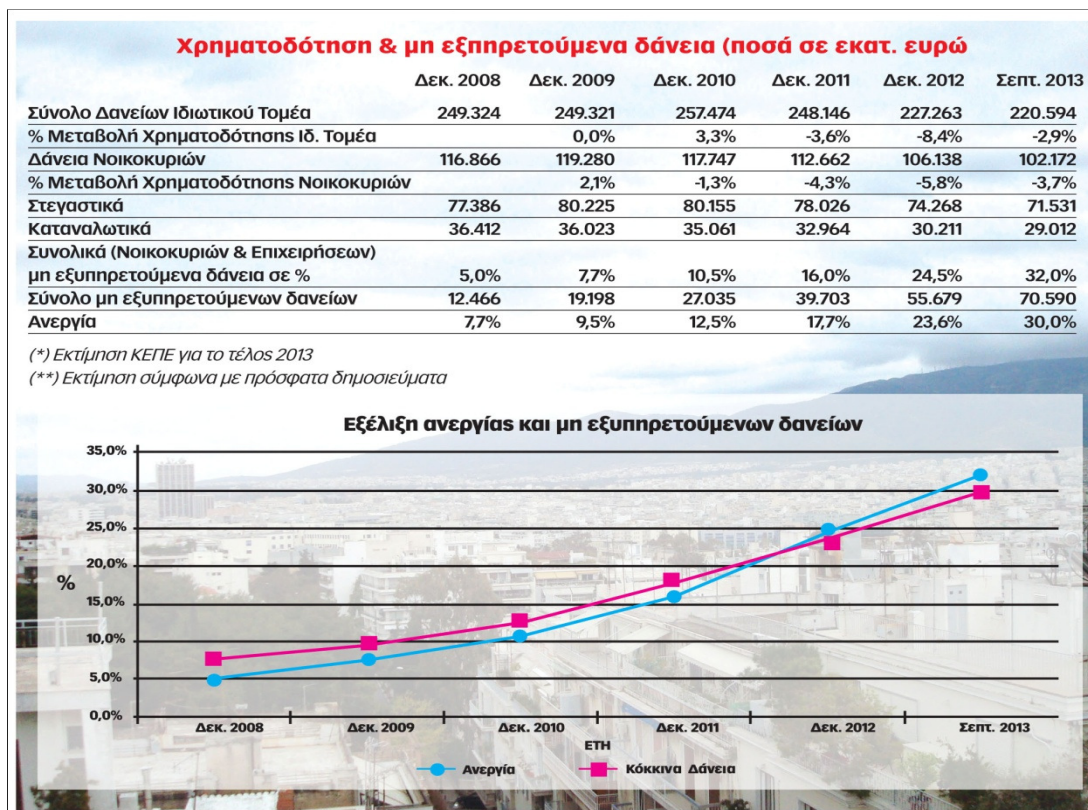
Οι διεθνείς οργανισμοί και το ΔΝΤ, βασισμένοι στα πορίσματα του κύριου ρεύματος της οικονομικής θεωρίας, δημιούργησαν την ύφεση, την ανεργία και τη μείωση των μισθών στην Ελλάδα, ισχυριζόμενοι ότι αυτές είναι οι προϋποθέσεις για να πυροδοτηθεί μια διαδικασία προσαρμογής της ελληνικής οικονομίας διαμέσου της μείωσης των εγχώριων τιμών, επομένως και αύξησης της ανταγωνιστικότητας τιμής και των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών.

Η ελληνική οικονομία μετατράπηκε σε μια οικονομία των δανειστών. Επιπλέον, η πλήρης απαξίωση της εργασίας που επήλθε με την υλοποίηση των πολιτικών της εσωτερικής υποτίμησης, οι ιδιωτικοποιήσεις, η επανεπένδυση, η εξάντληση των ενδογενών παραγωγικών δυνάμεων, και η απαξίωση των περιουσιακών στοιχείων της ελληνικής οικονομίας περιθάλπει με τον πιο αποτελεσματικό τρόπο την εγκαθίδρυση του «νέο-αποικιοκρατικού μοντέλου ανάπτυξης» στην ελληνική οικονομία.

Πιο συγκεκριμένα, όλα τα μεγέθη από τα οποία εξαρτάται η βελτίωση των συνθηκών εργασίας και ζωής των εργαζόμενων τάξεων, δηλαδή οι επενδύσεις παγίου κεφαλαίου, η αγοραστική δύναμη των μισθών, ο αριθμός των απασχολούμενων, το ΑΕΠ, η παραγωγικότητα της εργασίας και οι εξαγωγικές επιδόσεις της ελληνικής οικονομίας, βρίσκονται σε πτωτική πορεία και η μείωσή τους έναντι του 2009 είναι δραματική. Αντίθετα, εντυπωσιακή είναι πλέον η επιτυχία της ασκούμενης οικονομικής και διαρθρωτικής πολιτικής να αυξήσει κατακόρυφα τον λόγο κερδών / μισθών .

- ✚ Μπορεί οι εξαγωγικές επιδόσεις της Ελλάδας να μην βελτιώνονται, αλλά μειώνονται οι εισαγωγές επειδή καταρρέουν τόσο το επίπεδο διαβίωσης των εργαζόμενων τάξεων, όσο και οι επενδύσεις που δημιουργούν ζήτηση για εισαγόμενα προϊόντα.
- ✚ Η εσωτερική υποτίμηση μεταλλάσθηκε σε διαδικασία γενίκευσης υποβάθμισης της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας με προσαρμογή δια της καθίζησης μεγάλου μέρους του εργατικού δυναμικού και παραγωγικού συστήματος.
- ✚ Χαμηλό επίπεδο παράγωγης και ανεργίας χαρακτηρίζει την ελληνική οικονομία. Εξαντλημένες είναι οι δυνάμεις του συστήματος ,δύσκολο να ανάκαμψη αυθόρμητος . Με λίγα λόγια δεν μπορεί να αποκολληθεί από το χαμηλό επίπεδο στο οποίο έχει οδηγηθεί. Μόνο εξωγενείς παράγοντες μπορούν να θέσουν σε κίνηση την ελληνική οικονομία .

- Η ανταγωνιστικότητα της τιμής επιδίδεται και το εξωτερικό έλλειμμα αγαθών και υπηρεσιών έχει την ίδια πορεία. Μειώνονται οι μισθοί και η συνολική ζήτηση και έτσι γίνεται επανεκκίνηση του κύκλου της ύφεσης .

1) Η τραπεζική χρηματοδότηση μειώνεται συνεχώς σε όλη την περίοδο της μνημονικής πολιτικής. Η μείωση της χρηματοδότησης προς τα νοικοκυριά είναι μεγάλη.

2) Η ραγδαία επιδείνωση της οικονομίας οδηγεί σε αδυναμία αποπληρωμής των δανείων. Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια έχουν ξεπεράσει τα 70 δις ευρώ. Πλέον 1 στα 3 δάνεια δεν εξυπηρετούνται .

Πηγή

Βλ <<Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση>>
http://www.inegsee.gr/sitefiles/studies/EKTHESH_13.pdf/

1.7 Οι οικονομικές εξελίξεις στην χώρα.

- **Η ελληνική οικονομία**, μετά από πέντε συνεχόμενα χρόνια ύφεσης, με τη σωρευτική μείωση του ΑΕΠ να ξεπερνά το 20% και τη πρόβλεψη να ξεπεράσει το 26% στα τέλη του 2014, αλλάζει δραματικά αποκτώντας πλέον χαρακτηριστικά οικονομικής υπανάπτυξης επιστρέφοντας σε παραγωγικά αλλά και κοινωνικά επίπεδα του παρελθόντος.
- Το 2012, το ΑΕΠ, σε τρέχουσες τιμές εκτιμάται στα 193.749 εκατ. ευρώ, από 208.532 εκατ. ευρώ, το 2011.
- Από την **πλευρά της ζήτησης**, η μεταβολή αυτή του ΑΕΠ είναι το αποτέλεσμα των επιμέρους μεταβολών των μεγεθών του.
- Η **ιδιωτική κατανάλωση** μειώθηκε κατά 9,1% σε σχέση με το 2011. Πρόκειται για τη μεγαλύτερη μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης μετά την υιοθέτηση και εφαρμογή των προγραμμάτων προσαρμογής. Η μείωση αυτή αντανακλά τις αρνητικές εξελίξεις στο διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών.
- Οι **Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου** μειώθηκαν κατά 19,2% σε σχέση με το επίπεδο των επενδύσεων του 2011.
- Η **σημαντική υστέρηση** των επενδύσεων παγίου κεφαλαίου έναντι των αποσβέσεων, σηματοδοτεί για τη χώρα την είσοδό της σε έναν κύκλο παραγωγικού μαρασμού, αποεπένδυσης και παραγωγικής καθίζησης.
- Οι **εισαγωγές αγαθών και υπηρεσιών** μειώθηκαν κατά 13,8%. Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της σημαντικής μείωσης της κατανάλωσης και των επενδύσεων.
- Οι **εξαγωγές αγαθών και υπηρεσιών** μειώθηκαν κατά 2,4%.
- Από την **πλευρά της παραγωγής**, το ΑΕΠ, το 2012, μειώθηκε σε όλους τους τομείς.
- Η **ακαθάριστη προστιθέμενη αξία**, το 2012, μειώθηκε συνολικά κατά 6,2%. Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του **πρωτογενή τομέα** παρουσίασε τη μικρότερη μείωση σε σχέση με τους υπόλοιπους. Ο πρωτογενής τομέας συρρικνώθηκε κατά 3,2% συγκρινόμενος με το 2011, έτος στο οποίο επίσης είχε μειωθεί κατά 5,4%. Η ακαθάριστη προστιθέμενη αξία του **δευτερογενή τομέα** μειώθηκε κατά 3,9%.
- Το πρώτο τετράμηνο του 2013 ο πληθωρισμός κινήθηκε αρνητικά. Υπήρξε δηλαδή μείωση των τιμών αγαθών και υπηρεσιών η οποία θα ήταν πολύ μεγαλύτερη χωρίς την επίδραση των αυξήσεων από την έμμεση φορολογία (-1,3%, Απρίλιος 2013) Ο αρνητικός πληθωρισμός, αποτέλεσμα της πολιτικής εσωτερικής υποτίμησης .
- Η ιδιωτική κατανάλωση αναμένεται να υποχωρήσει ραγδαία λόγω της μείωσης της απασχόλησης, των αυξημένων φορολογικών επιβαρύνσεων, της μείωσης των μισθών και της σχεδόν ανύπαρκτης καταναλωτικής πίστης.

1.8 Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση

Το 2010 οι άνεργοι ανέρχονταν σε 628.000 άτομα. Το 2011 ο αριθμός των ανέργων αυξήθηκε σε 877.000 άτομα και το 2012 η εκτίμηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είναι για ανεργία 952.000 ατόμων, ενώ του ΙΝΕ/ ΓΣΕΕ- ΑΔΕΔΥ για ανεργία 1.200.000 ατόμων (24%). Ο αριθμός των εργαζομένων κατά το 2008 και το 2009 ήταν 4,8 εκατ. άτομα. Οι δυσμενείς αυτές εξελίξεις διαμορφώνουν στην ελληνική οικονομία, μία ανησυχητική για την αποκατάσταση των οικονομικών και δημοσιονομικών μεγεθών σχέση 1:1, δηλαδή ένας εργαζόμενος προς ένα άνεργο και συνταξιούχο. Η δραματική μείωση της απασχόλησης κατά το 2009-2012 οφείλεται στην ραγδαία μείωση της παραγωγής, δηλαδή το μεγαλύτερο μέρος της μείωσης του ΑΕΠ πραγματοποιήθηκε με μείωση της απασχόλησης. Η μείωση του ΑΕΠ κατά το υπόλοιπο μέρος πραγματοποιήθηκε με μείωση της παραγωγικότητας των εργαζομένων.

Η δραματική μείωση της απασχόλησης κατά το 2009-2012 οφείλεται στην ραγδαία μείωση της παραγωγής, δηλαδή το μεγαλύτερο μέρος της μείωσης του ΑΕΠ πραγματοποιήθηκε με μείωση της απασχόλησης. **Η μείωση του ΑΕΠ** κατά το υπόλοιπο μέρος πραγματοποιήθηκε με μείωση της παραγωγικότητας των εργαζομένων.

Το κύριο χαρακτηριστικό των δημοσιονομικών εξελίξεων στην Ελλάδα, κατά την περίοδο εφαρμογής της πολιτικής της εσωτερικής υποτίμησης, είναι η κατ' επανάληψη αναπροσαρμογή των στόχων που συνοδεύονται με την λήψη νέων μέτρων τα οποία επιδεινώνουν αντί να βελτιώνουν την δημοσιονομική κατάσταση της χώρας. Το πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής που συνόδευε το πρώτο μνημόνιο αναπροσαρμόστηκε από το Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής του οποίου οι στόχοι αναθεωρήθηκαν επί το χειρότερο από τον Κρατικό Προϋπολογισμό του 2012, ο οποίος επίσης αναθεωρήθηκε από το Δεύτερο Πρόγραμμα Οικονομικής Προσαρμογής που συνόδευε το δεύτερο Μνημόνιο και την νέα δανειακή σύμβαση που περιλαμβάνει και την αναδιάρθρωση του δημοσίου χρέους (δεδομένου ότι αυτό κατέστη μη βιώσιμο) διαμέσου της ανταλλαγής ομολόγων με βάση τους όρους συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα (PSI).

Πηγή

Βλ <<η ελληνική οικονομία και η απασχόληση>>

http://http://www.inegsee.gr/sitefiles/studies/EKTHESH_13.pdf/

1.9 Η επίδραση του τουρισμού στην ελληνική οικονομία

Βασικό χαρακτηριστικό του ελληνικού τουριστικού προϊόντος αποτελεί ο γεωγραφικός προσδιορισμός της ζήτησης από το εξωτερικό, καθώς στο σύνολό της σχεδόν προέρχεται από την Ευρωπαϊκή ήπειρο, με την αναλογία μάλιστα να μην εμφανίζει μεταβολή την τελευταία δεκαετία. Ο τουρισμός αποτελεί κεντρικό πυλώνα ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, με σημαντική συνεισφορά στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν και στην απασχόληση. Το γεγονός αυτό υποδεικνύει το ρόλο που καλείται να διαδραματίσει στην αναπτυξιακή πορεία της οικονομίας και ιδιαίτερα στην υιοθέτηση ενός νέου παραγωγικού προτύπου το οποίο θα στηρίζεται σε μεγαλύτερο βαθμό, συγκριτικά με το παρελθόν, στην εξωστρέφεια.

❖ **Κύρια χαρακτηριστικά σχετικά με την επίδραση του ελληνικού τουρισμού.**

- Ο τουρισμός αποτελεί κεντρικό πυλώνα ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας
- Η άμεση επίδρασή του στο ΑΕΠ εκτιμάται σε 15,2 δισεκατομμύρια . €
- Για κάθε 1.000 ευρώ τουριστική δαπάνη το ακαθάριστο προϊόν της ελληνικής οικονομίας αυξάνεται κατά 2.220 ευρώ.
- Οι τουριστικές εισπράξεις από το εξωτερικό να ανέλκονται τουλάχιστον στα 12,8 δισεκατομμύρια ευρώ.
- Η έμμεση συνεισφορά του τουρισμού στην οικονομία εκτιμάται σε 5,2 δισεκατομμύρια. €
- Εμπόριο, Χρηματοοικονομικές υπηρεσίες, Διαχείριση ακίνητης περιουσίας, Κατασκευές και Μεταποίηση επωφελούνται σε μεγαλύτερο βαθμό από την ανάπτυξη του τουριστικού προϊόντος.
- Στην αγορά εργασίας η άμεση και έμμεση τουριστική απασχόληση εκτιμάται σε 446 χιλ. θέσεις απασχόλησης.
- Η απασχόληση που επηρεάζεται από την ανάπτυξη του τουρισμού στην Ελλάδα εκτιμάται σε 741 χιλ. ή 16% της συνολικής απασχόλησης στη χώρας.
- Ο τουρισμός συμβάλλει στα κρατικά έσοδα συνεισφέροντας το 5% των συνολικών εσόδων της κυβέρνησης από την έμμεση φορολογία.

Η ανάπτυξη του τουρισμού, εκτός από την άμεση δαπάνη των επισκεπτών σε μια περιοχή επιφέρει πρόσθετες θετικές επιπτώσεις στην οικονομία. Σε αντίθεση όμως, με σημαντικούς κλάδους της οικονομίας, όπως η Γεωργία, η Βιομηχανία, το Εμπόριο, οι Κατασκευές, κλπ., η οικονομική δραστηριότητα του τουρισμού δεν αποτυπώνεται σε ένα μεμονωμένο κωδικό στο Σύστημα Εθνικών Λογαριασμών. Η ιδιαιτερότητα του τουρισμού εντοπίζεται στον προσδιορισμό του κλάδου με βάση τη ζήτηση που προέρχεται από συγκεκριμένη κατηγορία καταναλωτών, τους ταξιδιώτες. Ένα άτομο καταναλώνει αγαθά-υπηρεσίες που σχετίζονται με τον τουρισμό όταν πραγματοποιεί ένα ταξίδι σε μια περιοχή άλλη από εκείνη της μόνιμης κατοικίας του για χρονικό διάστημα μικρότερο του έτους και σκοπό άλλο από εκείνο της εργασίας.

Σήμερα, η κρίση την οποία διέρχεται η ελληνική οικονομία υποδεικνύει την αναγκαιότητα υιοθέτησης δράσεων στην κατεύθυνση προσαρμογής σε ένα νέο αναπτυξιακό πρότυπο. Αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι το πρότυπο αυτό θα πρέπει να δίνει έμφαση στην αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων της χώρας και στην τόνωση της εξωστρέφειας και των επενδύσεων. Το ενδιαφέρον της αναπτυξιακής προοπτικής της ελληνικής οικονομίας από την πλευρά των πολιτικών και εργαλείων τόνωσης της εξωστρέφειας, στρέφεται εύλογα στις στρατηγικές ανάπτυξης των εξαγωγών προϊόντων και υπηρεσιών, όπως και στον τομέα του τουρισμού, ο οποίος καλείται να διαδραματίσει περισσότερο ενεργό ρόλο στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας.

1.10 Η κρίση τρομάζει την Ελλάδα

Το Σεπτέμβριο του 2008 η Ευρώπη απειλείται με την μεγαλύτερη ύφεση από το 1929, συνέβησαν κοσμοϊστορικά γεγονότα στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα, οι τράπεζες παγκόσμιος και στην Ελλάδα, δεν έχουν άλλη επιλογή παρά να περιορίσουν το δανεισμό. Η ελληνική οικονομία βρίσκεται στην δίνη μιας διεθνούς κρίσης, το βάθος και η διάρκεια της οποίας είναι δύσκολο να εκτιμηθεί.

1.11 Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα

Καθώς η κρίση εξαπλώνεται σε όλη την ευρωπαϊκή επικράτεια, πολλές χώρες της Ευρώπης αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα. Πολλές από αυτές είχαν συσσωρευση υψηλές τιμές δημόσιου χρέους σε τέτοιο βαθμό, όπου πολλοί ήταν αυτοί που δεν το θεωρούσαν βιώσιμο. Η παγκόσμια κρίση του 2008, έθεσε την Ελλάδα σε μια βαθιά και παρατεταμένη οικονομική ύφεση, η οποία είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθούν σοβαρά προβλήματα στην χώρα, αλλά και να κάνει εμφανή τα πρώτα της σημεία. Στην πραγματικότητα όμως η βαθύτερη κατάσταση που υπήρχε στην Ελλάδα αναζωπύρωσε τα σημάδια της κρίσης. Με αφορμή την διεθνή οικονομική κρίση, ήρθαν στην επιφάνεια χρόνιες δομικές αδυναμίες της ελληνικής οικονομίας, η υπερχρέωση του ελληνικού Δημοσίου καθώς και η αδυναμία ελέγχου του διογκούμενου χρέους του. Η αξιοπιστία της Ελλάδας στις διεθνείς αγορές κεφαλαίου κλονίστηκε. Οι ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις περιορίστηκαν σημαντικά. Έκτακτες δανειακές εισφορές είναι απαραίτητες αφού το δημόσιο χρέος ως ποσοστό του ΑΕΠ διογκώθηκε. Πλέον, αναγκαία είναι η προσφυγή της χώρας στο ΔΝΤ, στην ΕΕ και ΕΚΤ για την πληρωμή μισθών, συντάξεων και λοιπών υποχρεώσεων. Η ελληνική οικονομία αδυνατεί να προσφέρει ευκαιρίες απασχόλησης, ιδιαίτερα στους νέους και στις γυναίκες και πάσχει από χαμηλό ποσοστό κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, το επίσημο ποσοστό ανεργίας να πλησιάζει το 17%. Έναν στους 4 Έλληνες «αφορά» η φτώχεια. Το εισόδημα των Ελλήνων συρρικνώθηκε περισσότερο απ' οπουδήποτε αλλού στην Ευρώπη την περίοδο 2008-2013. Οι Έλληνες δουλεύουν πιο πολύ απ' όλους τους άλλους Ευρωπαίους αλλά έχουν και θλιβερή πρωτιά με τους περισσότερους νέους άνεργους. Το 2013 η φτώχεια αφορά το 23,7% του πληθυσμού και αυξήθηκε κατά 1,8% σε σχέση με το 2011, την περίοδο 2008-2013 το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών μειώθηκε κατά 14,8% στην

Ελλάδα. Κύριος λόγος αυτών των μειώσεων, όπως εξηγεί η Επιτροπή, ήταν οι μεγάλες αυξήσεις σε φόρους, οι μειώσεις σε συντάξεις και ο περιορισμένος αντίκτυπος των δαπανών για την κοινωνική προστασία. Η Ελλάδα αντιμετώπισε προβλήματα κατά την περίοδο της κρίσης ,καθώς οι κύριοι εμπορικοί εταίροι της Ελλάδας στην βαλκανική περιοχή είχαν επίσης πληγεί από την παγκόσμια κρίση.

- Βασικές παθογένειες της ελληνικής οικονομίας που εμποδίζουν την παραγωγικότητα και την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας.
- Η δομή της οικονομίας είναι τέτοια που αποθαρρύνει τις επενδύσεις και τη δημιουργία οικονομιών κλίμακας.
- Ο ευρύτερος δημόσιος τομέας είναι μεγάλος και μη αποδοτικός.
- Η δομή και οι όροι της αγοράς εργασίας περιορίζουν την ευελιξία και την κινητικότητα του εργατικού δυναμικού.
- Το νομικό και δικαστικό σύστημα είναι δύσβατο και αποθαρρύνει τις επενδύσεις.
- Η παραοικονομία είναι πολύ εκτεταμένη.
- Ενώ πριν το 2007-2008 η Ελλάδα θεωρούνταν λίγο-πολύ το ίδιο αξιόπιστη με όλες τις υπόλοιπες χώρες της ευρωζώνης, από το δεύτερο μισό του 2009 και μετά η υπερχρέωση του ελληνικού δημοσίου ήρθε στο προσκήνιο, καθώς η Ελλάδα αξιολογήθηκε ως η χώρα με τη μικρότερη πιθανότητα ελέγχου του διογκούμενου χρέους της.
- Το ελληνικό δημόσιο χρέος είχε αρχίσει να αυξάνεται δραματικά μέσα στη δεκαετία του 1980 και είχε συνεχίσει να αυξάνεται, με μικρότερο ρυθμό, και τις επόμενες δύο δεκαετίες.
- Το εξωτερικό χρέος της Ελλάδας ανήλθε το 2009 σε ποσοστό 82,5% του ΑΕΠ και, κατά το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος του, ταυτίζεται με το εξωτερικό δημόσιο χρέος, καθώς ο εξωτερικός δανεισμός πραγματοποιούνταν από την κυβέρνηση και όχι από τον ιδιωτικό τομέα.
- η Ελλάδα έχει αυξημένες ανάγκες δανεισμού (καθώς οι αποταμιεύσεις δεν επαρκούσαν για την αγορά ομολόγων που εκδίδονταν από την κυβέρνηση, ενώ υπήρξαν και μεγάλες επενδυτικές δαπάνες λόγω των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004) και διόγκωσε περαιτέρω το εξωτερικό της χρέος.
- Με τις πιέσεις των αγορών να αναδεικνύουν τα προβλήματα της ελληνικής οικονομίας (το ύψος του δημόσιου και του εξωτερικού χρέους, τη σχετικά χαμηλή ανταγωνιστικότητα καθώς και τα προβλήματα οργάνωσης), η κυβέρνηση του Κωνσταντίνου Καραμανλή ανακοίνωσε μια σειρά μέτρων λιτότητας με στόχο την αύξηση των κρατικών εσόδων και κήρυξε πρόωρες εκλογές τον Οκτώβριο του 2009 προκειμένου να εξασφαλίσει τη συναίνεση των πολιτών.

Πηγή

βλ, <<Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στην επίδοση των ελληνικών

επιχειρήσεων>>

http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/6271/1/Nimertis_Pournara.pdf

1.12 Η αντοχή των ελληνικών επιχειρήσεων στην κρίση

Η αντοχή των ελληνικών επιχειρήσεων στην κρίση εξαρτάται από την ικανότητά τους να χτίσουν και να διατηρήσουν συγκριτικό πλεονέκτημα σε χαμηλότερα επίπεδα κόστους. Να προσφέρουν ποιοτικά προϊόντα σε πιο προσιτές τιμές. Σίγουρα πολλές δε θα τα καταφέρουν, αλλά θα υπάρξουν άλλες που θα σταθούν στο ύψος των περιστάσεων. Η κρίση θα είναι σε ένα βαθμό εξυγιαντική, αρκεί το ισοζύγιο «γεννήσεων-θανάτων» στο τέλος να είναι θετικό. Είναι δύσκολο να προβλέψει κανείς ποιες επιχειρήσεις και σε ποιους τομείς θα βγουν ισχυρές μετά την κρίση. Θα υπάρξουν εκπλήξεις. Σημαντικό ρόλο θα παίξουν οι προϋπάρχουσες ικανότητές τους και η προηγούμενη θέση τους. οι ελληνικές επιχειρήσεις, στη συντριπτική τους πλειοψηφία μικρομεσαίες, έχουν επιδείξει σημαντική αντοχή στην κρίση.

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης

Ραγδαίες είναι οι αλλαγές στην ελληνική οικονομία ,πολλές είναι οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης σε κοινωνικό ,οικονομικό και ποιοτικό επίπεδο ζωής. Ενδεικτικά θα αναφέρω κάποια προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί εξαιτίας της κρίσης .

- Προβλήματα ρευστότητας σε τράπεζες και επιχειρήσεις.
Μαζικές απολύσεις εργαζομένων.
- Υψηλή ανεργία.
Μείωση εθνικού εισοδήματος.
Χρεοκοπία επιχειρήσεων.
Αύξηση δημόσιου ελλείμματος.
Υψηλά επίπεδα χρέους.
- Μείωση εξαγωγών.
Μείωση κατανάλωσης.

Κεφάλαιο 2 : Σύνδεση Ελλάδας-Ευρώπης

2.1 Ορισμός ευρωπαϊκής ένωσης

Η Ευρωπαϊκή Ένωση είναι οικονομική και πολιτική ένωση είκοσι οκτώ ευρωπαϊκών κρατών. Ιδρύθηκε την 1η Νοεμβρίου 1993 με τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση , γνωστότερης ως Συνθήκης του Μάαστριχτ, βασιζόμενης στις τότε Ευρωπαϊκές Κοινότητες (Ευρωπαϊκή

Κοινότητα Άνθρακα και Χάλυβα, Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα, Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας). Με τη θέση σε ισχύ την 1^η Δεκεμβρίου 2009 της Συνθήκης της Λισαβόνας, η Ευρωπαϊκή Ένωση αντικατέστησε την Ευρωπαϊκή Κοινότητα (πρώην ΕΟΚ) διαδεχόμενη αυτήν. Είναι μια από τις μεγαλύτερες οικονομικές και πολιτικές οντότητες στον κόσμο, με περισσότερους από 500 εκατομμύρια κατοίκους ή 7,3% του παγκόσμιου πληθυσμού και συνδυασμένο ονομαστικό ΑΕΠ 12,2 τρισεκατομμύρια ευρώ το 2010. Στο πλαίσιο της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης εισήγαγε ενιαίο νόμισμα, το ευρώ, που έχει υιοθετηθεί από δεκαεπτά κράτη μέλη μέχρι σήμερα. Τα θεσμικά όργανα της ΕΕ περιλαμβάνουν το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο. Οι πολίτες των κρατών μελών της ΕΕ είναι παράλληλα και πολίτες της Ένωσης: μπορούν, μεταξύ άλλων, να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στο έδαφος των κρατών μελών και να εκλέγουν και να εκλέγονται μια φορά κάθε πέντε έτη στις εκλογές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, όπως και στις δημοτικές εκλογές του τόπου κατοικίας τους. Παράλληλα ο έλεγχος διαβατηρίων στα περισσότερα εσωτερικά σύνορα καταργήθηκαν με τη Συμφωνία του Σένγκεν.

Πηγή

Βλ, <<Χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων>>

<http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/2717/1/Plati.pdf>

2.2 Ελλάδα και νομισματική ένωση

Η υιοθέτηση του ενιαίου νομίσματος και η συμμετοχή της Ελλάδας στην νομισματική ένωση έχουν μεταβάλει το οικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο λειτουργεί η ελληνική οικονομία. Το 2001, η Ελλάδα κρίθηκε ότι ανταποκρίνεται στα κριτήρια και τα σταδία του Μάαστριχ για τον πληθωρισμό, το δημόσιο έλλειμμα και τα επιτόκια. Οι πολίτες μας έλαβαν στα χέρια τους, τα κέρματα και τα χαρτονομίσματα ευρώ. Η νομισματική ένωση σε συνδυασμό με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που έχουν πραγματοποιηθεί ή προγραμματίζονται στην ζώνη του ευρώ δίνει την ευκαιρία στην Ελλάδα να απελευθερώσει τις τεράστιες παραγωγικές δυνάμεις της

,ώστε να διατηρήσει ένα σταθερά υψηλό ρυθμό οικονομικής ανάπτυξης ,ο οποίος και θα διασφαλίσει μελλοντική βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών.

1 στάδιο Μάαστριχ :

Το πρώτο στάδιο άρχισε την 1 Ιουλίου το '90,οπου και οι χώρες-μελή του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος απελευθέρωσαν την κίνηση κεφαλαίου. Την ίδια χρονική περίοδο ενισχύθηκε η συνεργασία των κεντρικών τραπεζών του ΕΝΣ. Το στάδιο διήρκησε έως το τέλος του '93.

➤ 2 στάδιο Μάαστριχ :

Το δεύτερο στάδιο άρχισε την 1 Ιανουαρίου το '94,που δημιουργήθηκε ο θεσμός <<ευρωπαϊκό νομισματικό ινστιτούτο>> το οποίο ήταν η βάση της ευρωπαϊκής κεντρικής τράπεζας. Βασικός στόχος ήταν η στενότερη συνεργασία των τραπεζών των χώρων-μελών της Ευρωπαϊκής ένωσης .

➤ 3 στάδιο Μάαστριχ :

Το τρίτο στάδιο άρχισε την 1 Ιανουαρίου το '99,οπου οι συναλλαγματικές ισοτιμίες ανάμεσα στα εθνικά νομίσματα καθορίστηκαν αμετάκλητα. Παράλληλα ιδρύθηκε η ευρωπαϊκή κεντρική τράπεζα στην όποια μεταβιβάστηκε η άσκηση κοινής νομισματικής πολιτικής η όποια εξέδωσε το ευρώ ένα κοινό νόμισμα .

✓ Απαραίτητα για την νομισματική ένωση ήταν τα εξής κριτήρια :

- Κριτήριο σταθερότητας των τιμών .

Το κριτήριο του ελλείμματος του κρατικού προϋπολογισμού ,να μην υπερβαίνει το 3% του ΑΕΠ.

Το κριτήριο του δημόσιου χρέους ,να μην υπερβαίνει το 60% του ΑΕΠ.

Το κριτήριο των επιτοκίων, να μην υπερβαίνουν κατά ποσοστό μεγαλύτερο από 2% τον αντίστοιχο μέσο ορό των 3 χώρων με τα μεγαλύτερα επιτόκια.

Το κριτήριο της συναλλαγματικής ισοτιμίας του νομίσματος κάθε χώρας.

Πηγή

βλ, <<η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας τα τελευταία 10 χρόνια>>

[http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/3271/3/Nimertis_Vythoulka\(de\).pdf](http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/3271/3/Nimertis_Vythoulka(de).pdf)

2.3 Τα οφέλη από την οικονομική και νομισματική ένωση (ONE)

Αρχικά ,τα οφέλη σχετίζονται με την οικονομική αποτελεσματικότητα η όποια επιτυγχάνεται μέσω της νομισματικής ένωσης και κατάργησης του εθνικού νομίσματος. Τα οφέλη προέρχονται από δυο πηγες .

1)Την εξάλειψη του κόστους των συναλλαγών.

2) Την αποφυγή της αβεβαιότητας και της σύγχυσης που απορρέουν από την μετατροπή των νομισμάτων στις εμπορικές και τις επενδυτικές συναλλαγές.

- Όταν μια χώρα εγκαταλείπει το εθνικό της νόμισμα χάνει την δυνατότητα άσκησης εθνικής νομισματικής πολιτικής. παρόλα αυτά με την ένταξη της σε μια περιοχή σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών ,διευρύνεται η οικονομική ολοκλήρωση της χώρας με την περιοχή. Ο υπολογισμός του κόστους και του οφέλους από μια νομισματική ένωση επηρεάζεται πολύ από το βαθμό της ακαμψίας των μισθών και των τιμών. Το ευρώ έφερε θετικές αλλαγές για τους Έλληνες καταναλωτές ,τους δανειολήπτες ,τους συναλλασσόμενους με τις τράπεζες ,τους μισθωτούς ,τους συνταξιούχους και τους φορολογουμένους. Το ευρώ παρέχει πλεονεκτήματα στους ιδιώτες και στις επιχειρήσεις.

2.4 Το κόστος του κοινού νομίσματος

Το κόστος για την οικονομία μιας χώρας που εντάσσεται σε νομισματική ένωση προκύπτει από τις συνέπειες στην οικονομική πολιτική, που προκαλεί η εγκατάλειψη του εθνικού της νομίσματος. Η κεντρική της τράπεζα αδυνατεί πλέον να ασκήσει ανεξάρτητη οικονομική πολιτική, αφού η τιμή του ενιαίου νομίσματος, η ποσότητα αυτού που βρίσκεται σε κυκλοφορία και τα επιτόκια, καθορίζονται από την κεντρική τράπεζα της ένωσης. Οι μεταβολές της συναλλαγματικής ισοτιμίας (υποτίμηση ή ανατίμηση του νομίσματος) και η διαχείριση των εγχώριων επιτοκίων συντελούν στην επίτευξη οικονομικών στόχων. Η απώλεια χρήσης της συναλλαγματικής ισοτιμίας σε συνδυασμό με τις διαχρονικά διαφορετικές πολιτικές και οικονομικές προτεραιότητες μιας χώρας, συμπληρώνουν τη βασική πηγή κόστους ενός κοινού νομίσματος.

2.5 Τα οφέλη μιας νομισματικής ένωσης

Τα οφέλη από την υιοθέτηση ενός κοινού νομίσματος, προέρχονται από δύο βασικές πηγές. Αφενός από τη μείωση του κόστους συναλλαγών, που προέρχεται από την ανταλλαγή των εθνικών νομισμάτων και αφετέρου από τη μείωση του κινδύνου, που προκύπτει από την αβεβαιότητα των μελλοντικών διακυμάνσεων των συναλλαγματικών ισοτιμιών. Το κόστος ανταλλαγής ενός νομίσματος με ένα άλλο εξαλείφεται, όταν οι χώρες στρέφονται προς ένα κοινό νόμισμα. Η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εκτίμησε πως το όφελος των χωρών-μελών της ΕΝΕ για τη μετατροπή νομισμάτων, ανέρχεται σε 13-20 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως. Αυτό αντιπροσωπεύει το 0,25- 0,5% του κοινοτικού ΑΕΠ. Το ποσό αυτό προηγουμένως, αποτελούσε τα κέρδη των τραπεζών ή των ανταλλακτηρίων συναλλάγματος που καταβάλλονταν κατά την ανταλλαγή εθνικών νομισμάτων. Οι επιχειρήσεις αυτές, ενδεχομένως, θα αντιμετώπιζαν κάποιο πρόβλημα κατά τη μεταβατική περίοδο, όμως η εξάλειψη του κόστους συναλλαγών κατά την ανταλλαγή χρήματος λογίζεται ως μη αντισταθμιζόμενη απώλεια, αφού είναι όπως ένας φόρος τον οποίο καταβάλλει ο καταναλωτής χωρίς να παίρνει κάτι ως αντάλλαγμα. Επιπλέον, το νόμισμα που προκύπτει από την ένωση κάποιων χωρών, είναι πιθανό να

είναι ισχυρότερο στις διεθνείς νομισματικές σχέσεις από ότι το σύνολο των επιμέρους νομισμάτων πριν την ένωση. Μάλιστα όσο περισσότερο χρησιμοποιείται εκτός της ένωσης, τόσο μεγαλύτερα οφέλη αποκομίζει η κεντρική της τράπεζα. Ένα ακόμη όφελος του ισχυρού κοινού νομίσματος, αποτελεί η τόνωση της δραστηριότητας στις εγχώριες χρηματοοικονομικές αγορές. Όταν ένα νόμισμα γίνει διεθνές, θα προσελκύει περισσότερα ξένα επενδυτικά κεφάλαια. Το αποτέλεσμα θα είναι οι εγχώριες τράπεζες, οι αγορές ομολόγων και τα χρηματιστήρια να αυξήσουν τον όγκο των συναλλαγών τους, με θετικές συνέπειες στην απασχόληση και το εισόδημα. Η εξάλειψη του κόστους συναλλαγών δημιουργεί επιπλέον έμμεσα οφέλη. Με την καθιέρωση ενός κοινού νομίσματος, οι καταναλωτές της νομισματικής ένωσης έχουν τη δυνατότητα να συγκρίνουν και να επιλέξουν προϊόντα, από ένα μεγάλο αριθμό προμηθευτών. Έτσι μειώνεται και η δυνατότητα των επιχειρήσεων, να ασκούν διακριτική τιμολογιακή πολιτική στα προϊόντα τους. Η κυκλοφορία του ευρώ βοήθησε αλλά δεν μπορεί από μόνη της να οδηγήσει σε σύγκλιση των τιμών, όσο υπάρχουν διαφορές στους θεσμούς και τη νομοθεσία των κρατών της ΕΝΕ. Το ενιαίο νόμισμα σε συνδυασμό με άλλα μέτρα για την ενιαία νομισματική αγορά, ενδέχεται να επιταχύνουν τη διαδικασία ολοκλήρωσης των χρηματοοικονομικών αγορών, προωθώντας έτσι την πολιτική ενοποίηση και διευκολύνοντας την εναρμόνιση θεσμών, νόμων και κανονισμών.

2.6 Οικονομική στήριξη ευρωπαϊκής ένωσης στην Ελλάδα

- Την χρονική περίοδο 2000-2006 η Ελλάδα ενισχύεται οικονομικά από τα διαρθρωτικά ταμεία της ευρωπαϊκής ένωσης .Η στήριξη που παρέχει στην Ελλάδα η ευρωπαϊκή ένωση πραγματοποιείται μέσω :
  - 1)Του κοινοτικού πλαισίου στήριξης.
  - 2)Των κοινοτικών πρωτοβουλιών.
  - 3)Του ταμείου συνοχής.
- Συνολικοί χρηματοδοτικοί πόροι του Γ' κοινοτικού πλαισίου στήριξης και του ταμείου συνοχής.
  - 1)Η συνολική δημόσια δαπάνη ανέρχεται σε 37,67 δις ευρώ .
  - 2)Η εκτιμώμενη ιδιωτική συμμετοχή ανέρχεται σε 10,63 δις ευρώ.

Παράλληλα σημαντική πόροι αντλούνται μέσω των 4 κοινοτικών πρωτοβουλιών ,η συνολική δαπάνη των οποίων ανέρχεται σε 1,28 δις ευρώ .

- Το κοινοτικό πλαίσιο στήριξης (ΚΠΣ,2000-2006) για την ανάπτυξη των στόχων του καταρτίστηκαν και υλοποιούνται 25 επιχειρηματικά προγράμματα εκ των οποίων :
  - 1)Τα 11 είναι τομεακά επιχειρησιακά προγράμματα και έχουν να κάνουν με εθνικές τομεακές πολιτικές.
  - 2)Τα 13 είναι περιφερειακά επιχειρησιακά προγράμματα, κάθε ένα αφορά μια από τις 13 περιφέρειες της χώρας.
  - 3)Το μοναδικό επιχειρησιακό πρόγραμμα τεχνική βοήθεια έχει στόχο

να ενδυναμώσει το σύστημα διαχείρισης του κοινοτικού πλαισίου στήριξης και των επιχειρησιακών προγραμμάτων.

- Σημαντική στήριξη παρέχουν τα διαρθρωτικά ταμεία της ευρωπαϊκής ένωσης και στις κοινοτικές πρωτοβουλίες, οι οποίες είναι:
  - 1)ισότητα στην εργασία.
  - 2)αγροτική ανάπτυξη.
  - 3)αστική ανάπτυξη.
  - 4)διασυνοριακή, διακρατική, διαπεριφερειακή συνεργασία.

2.7 Τάσεις και προοπτικές της διεθνούς οικονομίας

1. Στην ΕΕ διαφαίνεται μία τάση ανάσχεσης της ύφεσης και σταδιακής επιστροφής σε έστω ήπιους ρυθμούς ανάπτυξης στο προσεχές διάστημα. Πρέπει να ληφθούν κρίσιμες αποφάσεις σε επίπεδο Ευρωζώνης και ΕΕ, όπως αυτές σχετικά με τη βιωσιμότητα του χρέους σε οικονομίες της περιφέρειας.

ΑΕΠ : Ευρωπαϊκή Ένωση

2012	2013	2014
-0,3	0,0	1,3

Βασικά μακροοικονομικά μεγέθη, ΕΕ, ευρωζώνη (ετήσιες %μεταβολές)

	ΕΕ			Ευρωζώνη		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
ΑΕΠ*	-0,2	0,0	1,3	-0,6	-0,4	1,0
Δημόσια κατανάλωση	0,1	0,2	0,4	-0,4	0,0	0,5
Ιδιωτική κατανάλωση	-0,7	-0,4	1,0	-1,3	-0,9	0,7
Επενδύσεις	-2,8	-1,7	2,6	-4,1	-2,6	2,3
Απασχόληση	-0,3	-0,4	0,4	-0,9	-0,7	0,3
Ανεργία(%εργατικού δυναμικού)	10,5	11,1	11,1	11,4	12,2	12,1
Πληθωρισμός	2,6	1,8	1,7	2,5	1,6	1,5
Εξαγωγές αγαθών-υπηρεσιών	2,3	2,0	4,9	2,7	2,2	4,9
Εισαγωγές αγαθών-υπηρεσιών	-0,3	0,8	4,5	-0,9	0,5	4,7
Ισοζύγιο γεν. κυβέρνησης (%του	-4,0	-3,4	-3,2	-3,7	-2,9	-2,8

ΑΕΠ)						
Χρέος γεν. κυβέρνησης (%του ΑΕΠ)	86,9	89,8	90,6	92,7	95,5	96,0
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (%του ΑΕΠ)	0,9	1,6	1,9	1,8	2,5	2,7

Πηγή

Βλ <<European Economic Forecast, Spring 2013, European Commission, May 2013>>

World Economic Outlook, IMF, October 2013

2.8 Οι κρίση στην Ευρώπη

Για να εντοπίσει κανείς τα βαθύτερα αίτια της Κρίσης, θα πρέπει να πάει στις αρχές της δεκαετίας του 1970, στην κατάργηση του Bretton Woods και στην παγκόσμια κυριαρχία του λεγόμενου «Παγκόσμιου Μινώταυρου», δηλαδή του μηχανισμού ανακύκλωσης πλεονασμάτων σύμφωνα με τον οποίο οι Ηνωμένες Πολιτείες αύξαναν όλο και περισσότερο το διπλό τους έλλειμμα απορροφώντας έτσι τα εμπορικά πλεονάσματα της Ευρώπης και της Ασίας. ο μηχανισμός αυτός κατέρρευσε υπό το βάρος της τεράστιας ποσότητας τοξικού χρήματος που παρήγαγε η Wall Street. Η κατάρρευση του μηχανισμού ανακύκλωσης πλεονασμάτων οδήγησε στην ευρωπαϊκή οικονομική κρίση, διαψεύδοντας πολύ γρήγορα όσους είχαν σπεύσει να χαρακτηρίσουν την κρίση του 2008 ως παροδική, ισχυριζόμενοι ότι δεν θα άγγιζε την Ευρώπη.

- Όταν το Κραχ του 2008 χτύπησε την Wall Street, ο ευρωπαϊκός καπιταλισμός δέχτηκε ισχυρό πλήγμα. Με την κατάρρευση των καταναλωτικών αγορών των Ηνωμένων Πολιτειών και του μηχανισμού ανακύκλωσης πλεονασμάτων, η Ευρώπη όχι μόνο έχασε μια σημαντική πηγή ζήτησης για τα προϊόντα της, αλλά συνειδητοποίησε και ότι οι ίδιες οι τράπεζές της αντιμετώπιζαν την καταστροφή, καθώς τα CDO της Αμερικής μετατρέπονταν σε στάχτη.
- Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (η «κυβέρνηση» ουσιαστικά της Ευρωπαϊκής Ένωσης) και τα μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έσπευσαν να κάνουν για τις ευρωπαϊκές τράπεζες ότι είχε κάνει η αμερικανική κυβέρνηση για την Wall Street: να τις προμηθεύσουν με τεράστιες ποσότητες δημόσιου χρήματος ώστε

να αντικαταστήσουν το τοξικό-ιδιωτικό χρήμα με δημόσιο χρήμα από τα κράτη-μέλη. Μέχρι αυτό το σημείο, η τακτική ήταν ίδια με αυτή των Ηνωμένων Πολιτειών.

Υπάρχουν όμως τρεις θεμελιώδεις διαφορές:

- Η πρώτη διαφορά είναι ότι το ευρώ δεν μοιάζει σε τίποτα με το δολάριο.
- Η δεύτερη διαφορά είναι ότι η Ευρώπη δεν διαθέτει έναν εσωτερικό μηχανισμό ανακύκλωσης πλεονασμάτων ώστε να δίνεται η δυνατότητα της μεταφοράς συσσωρευμένων μονοπωλιακών κερδών από μια χώρα (όπως η Γερμανία) σε μια άλλη χώρα που παρουσιάζει έλλειμμα (όπως η Ελλάδα).
- Τέλος, η τρίτη διαφορά έχει να κάνει με τον τρόπο που οι ευρωπαϊκές τράπεζες μιμήθηκαν την Wall Street χρησιμοποιώντας τη μετάγγιση δημόσιου χρήματος με σκοπό να ξεκινήσουν μια νέα διαδικασία δημιουργίας «φρέσκου» ιδιωτικού χρήματος.

Ο τρόπος με τον οποίο οι ευρωπαϊκές τράπεζες προσπάθησαν να εξυγιάνουν τα βιβλία τους ήταν ο εξής: την ίδια στιγμή που τα ευρωπαϊκά κράτη προσπαθούσαν να διαχειριστούν τις τεράστιες ζημίες των ευρωπαϊκών τραπεζών, οι οικονομίες της Ευρώπης εισήλθαν σε ύφεση. Μέσα σε μία χρονιά (2008-2009), το ΑΕΠ της Γερμανίας μειώθηκε κατά 5%, της Γαλλίας κατά 2,6%, της Ολλανδίας κατά 4%, της Σουηδίας κατά 5,2%, της Ιρλανδίας κατά 7,1%, της Φινλανδίας κατά 7,8%, της Δανίας κατά 4,9% και της Ισπανίας κατά 3,5%. Όπως ήταν επόμενο, τα έσοδα από φόρους κατέρρευσαν. Τότε, οι ευρωπαϊκές τράπεζες είχαν την ιδέα να χρησιμοποιήσουν ένα ποσοστό του δημόσιου χρήματος που είχαν λάβει για να *στοιχηματίσουν* ότι, αργά ή γρήγορα, οι πιέσεις στον δημόσιο τομέα θα οδηγούσαν ένα ή περισσότερα μέλη της ευρωζώνης στη χρεοκοπία.

Το γεγονός ότι η συμμετοχή στην ευρωζώνη δεν επιτρέπει στις πιο χρεωμένες χώρες (Ελλάδα, Πορτογαλία, Ισπανία, Ιταλία, Ιρλανδία, Βέλγιο) να υποτιμήσουν το νόμισμά τους σήμαινε ότι, κάποια στιγμή, ένας από τους αδύναμους κρίκους της ευρωζώνης δεν μπορούσε παρά να σπάσει – δηλαδή, να μην μπορεί να αντεπεξέλθει στα χρέη. Έτσι, αποφάσισαν να αρχίσουν να στοιχηματίζουν, αρχικά με μικρά ποσά, ότι ο πιο αδύναμος κρίκος σε αυτή την αλυσίδα –η Ελλάδα– θα χρεοκοπούσε. Καθώς οι εταιρείες στοιχημάτων του Λονδίνου δεν μπορούσαν να χειριστούν στοιχήματα δισεκατομμυρίων, στράφηκαν προς τα ασφαλιστικά συμβόλαια τα οποία πληρώνουν τον κάτοχό τους αν κάποιος άλλος δεν μπορεί να καταβάλει πληρωμές που είχε δεσμευτεί να καταβάλει. Με πολύ απλά λόγια, ένα CDS δεν είναι τίποτα παραπάνω από ένα στοιχείο ότι κάποιος (ιδιώτης, επιχείρηση ή χώρα) θα αδυνατεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του. Οι τράπεζες που αγόρασαν τέτοια στοιχήματα τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο του 2009 έκαναν τεράστια κέρδη, και έτσι οι τίτλοι CDS δεν άργησαν να εξαπλωθούν. Η διαφορά των ευρωπαϊκών CDS από τα αμερικανικά CDO είναι σημαντική: ενώ τα αμερικανικά CDO αποτελούν στοιχήματα ότι οι ιδιοκτήτες σπιτιών θα μπορούσαν να αποπληρώσουν τα χρέη τους, τα ευρωπαϊκά CDS αποτελούν στοιχήματα ότι κάποια χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν θα μπορεί να αποπληρώσει το χρέος της. Με τον τρόπο αυτό προέκυψε το νέο ιδιωτικό χρήμα μετά το 2008. Ασφαλώς, όσο πιο πολλές οι συναλλαγές αυτού του

ιδιωτικού χρήματος, τόσο περισσότερο κεφάλαιο χανόταν από επιχειρήσεις που αναζητούσαν δάνεια για παραγωγικές επενδύσεις και από κράτη που προσπαθούσαν να χρηματοδοτήσουν το ολοένα αυξανόμενο χρέος τους.

- ✓ Με λίγα λόγια, το ευρωπαϊκό σχέδιο της διάσωσης των τραπεζών έδωσε στον χρηματοπιστωτικό τομέα μια ευκαιρία να ξανά παράγει ιδιωτικό χρήμα, αλλά σε βάρος της πραγματικής οικονομίας. Και για μια ακόμα φορά, όπως ακριβώς το χρήμα που δημιουργήθηκε από την Wall Street πριν από το 2008 ήταν χωρίς έρεισμα και καταδικασμένο να μετατραπεί σε στάχτες, η δημιουργία ιδιωτικού χρήματος στην Ευρώπη ήταν κι αυτή καταδικασμένη, με μαθηματική ακρίβεια, να οδηγήσει σε μια παρόμοια καταστροφή. Αυτή τη φορά πρόκειται για μια κρίση δημόσιου χρέους, τα πρώτα σημάδια της οποίας εμφανίστηκαν στην Ελλάδα στις αρχές του 2010.

2.9 Οι εγχώριες ΜΜΕ στην ευρωπαϊκή επισκόπηση επιχειρηματικότητας

Επιχειρηματική δραστηριότητα: Η Ελλάδα στις ευρωπαϊκές έρευνες χαρακτηρίζεται από μη ευνοϊκό κλίμα επιχειρηματικότητας. Η χώρα είναι στην δεύτερη χαμηλότερη κατάταξη του επιχειρηματικού κλίματος σε σύγκριση με τα άλλα κράτη μέλη. Αυτό πιθανώς οφείλεται στην <<επιχειρηματικότητα ανάγκης>> βάση της οποίας αναπτύσσεται η επιχειρηματική δραστηριότητα στην Ελλάδα, όποτε οι έλληνες επιχειρηματίες, κατά 2/3, αναλαμβάνουν χαμηλό ρίσκο έναντι της επιχειρηματικότητας ευκαιρίας, που σχετίζεται με κερδοφόρες ευκαιρίες, εξαγωγικό προσανατολισμό και άνοδο της απασχόλησης.

Επιχειρηματικό κλίμα – Αυτό-απασχόληση: Μεταξύ των χώρων της ευρωπαϊκής ένωσης τα στοιχεία για την επιχειρηματικότητα δεν έχουν διαφοροποιηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Στην Ελλάδα, η αυτό-απασχόληση παραμένει ισχυρότερη το 2009 και φτάνει στο 30% της συνολικής απασχόλησης, έναντι ευρωπαϊκού μέσου όρου 15%. Σε άλλες χώρες επίσης του ευρωπαϊκού νότου, όπου ο αγροτικός τομέας είναι μεγάλος, σημειώνονται μεγάλοι δείκτες αυτό-απασχόλησης.

Κεφάλαιο 3: Ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ιδιότητες και χαρακτηριστικά

3.1 Ιστορικό των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Παραδοσιακά, οι μικρές επιχειρήσεις είχαν σημαντικό ρολό από την αρχή της γραπτής ιστορίας, πριν από 4.000 χρόνια. Μικρές επιχειρήσεις προϊόντων ή υπηρεσιών είχαν παρουσία σε όλους τους αρχαίους πολιτισμούς, όπως Έλληνες, Ρωμαίους και που είχαν εμφανίσει εξαιρετικές επιδόσεις σε ανάλογες δραστηριότητες. Για την αντιμετώπιση χαμηλής ποιότητας προϊόντων ή εξαπάτησης των καταναλωτών, παρουσιάστηκε ο κώδικας 300 Νόμων για την προστασία των καταναλωτών από τον βασιλιά της Βαβυλώνας Χαμουραμπί, το 2100 π.χ. Οι νομοί αποσκοπούσαν στην προστασία των καταναλωτών και

των μικρών επιχειρήσεων ,ιδιαίτερα έναντι άπατης .Στην πορεία, η εξάπλωση του πολιτισμού στον τότε γνωστό κόσμο οφειλόταν σε μεγάλο βαθμό στις δραστηριότητες των μικρών επιχειρήσεων ,που μετέφεραν πληροφόρηση από τόπο σε τόπο για πολλές ανακαλύψεις της εποχής. Μετά τα μέσα της δεκαετίας του '70 διαφαινόταν ότι οι εξελίξεις στην παραγωγική διαδικασία και αναπτυξιακή διαδικασία θα καθοδηγούνταν από μεγάλες επιχειρήσεις ,επειδή αυτές είχαν μεγαλύτερες δυνατότητες αξιοποίησης οικονομιών κλίμακας .Ωστόσο, η πρόοδος μεταφορών και επικοινωνιών και η επακόλουθη μεταφορά δραστηριοτήτων ,κυρίως εντάσεως εργασίας ,σε χώρες χαμηλού κόστους ανέκοψε την υπέρ-συγκέντρωση των μεγάλων επιχειρήσεων και έδωσε την δυνατότητα για ανάθεση εργασιών σε τρίτους αφήνοντας περιθώρια για την ανάπτυξη των ΜΜΕ. Το χρονικό διάστημα 72-98 οι ιδιωτικές επιχειρήσεις στις χώρες του ΟΟΣΑ αυξήθηκαν από 29 σε 45 εκατομμύρια .Κατά τις δεκαετίες του 1980 και του 1990 ,οι ΜΜΕ αυξήθηκαν και αναπτύχθηκαν περισσότερο με νέα προϊόντα και πρόσφορα νέων θέσεων εργασίας ,αποκτώντας κύρος και δυναμική στην παγκοσμιοποιημένη οικονομία ,αποτελώντας αναγκαίο μοχλό οικονομικό – κοινωνικής ανάπτυξης.

3.2 Οικονομική οργάνωση ή οργανισμός

Ο Οργανισμός αποτελείται από ένα σύνολο υποσυστημάτων, τα οποία λειτουργούν όχι μόνο αρμονικά στο εσωτερικό τους, αλλά και σε συνεργασία μεταξύ τους. Η αρμονική λειτουργία και συνεργασία των διαφόρων υποσυστημάτων τους (τμημάτων, όπως η Διεύθυνση, το Λογιστήριο, η Παραγωγή, οι Διανομές κ.τ.λ.) είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την επιβίωσή τους. Ο όρος «οικονομική Οργάνωση ή Οργανισμός» σημαίνει καταρχάς ένα σύμπλεγμα θεσμών, μηχανισμών, αλλά και σχέσεων διαφόρων επιπέδων και ελέγχου, με βάση τις αρχές των οποίων μια Επιχείρηση ή άλλος Οργανισμός οικονομικού χαρακτήρα, χρησιμοποιεί και διαχειρίζεται τους περιορισμένους οικονομικούς πόρους της, προκειμένου να επιτύχει τους αντικειμενικούς της στόχους. Η οικονομική οργάνωση λειτουργεί εντός ενός οικονομικού συστήματος, το οποίο αποτελεί το συνολικό ιστό της οικονομικής διάρθρωσης, και του οποίου η λειτουργία ρυθμίζεται από το σύνολο των οικονομικών και άλλων θεσμών.

3.3 Ο ορισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα

Η προσπάθεια να δοθεί έστω και κατά προσέγγιση ,ένας επιτυχής ορισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ,εκτός των θεωρητικών λόγων ,επιβάλλεται και εξαιτίας της ανάγκης να υπάρξει μια σαφής δημοσιονομική πολιτική για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις . Παράγοντες ,όπως ο αριθμός των εργαζομένων ,ο κύκλος των εργασιών ,το ύψος του παγίου κεφαλαίου ,το είδος των παραγομένων προϊόντων ,αποτελούν ,ως ένα βαθμό ,διαχωρίστηκα στοιχεία .Η ΕΣΥΕ ,θεώνει ότι στην μικρή βιομηχανία εντάσσονται οι μονάδες που απασχολούν από 0-9 άτομα και στις μεγάλες από 10 άτομα και άνω .Για την Ελλάδα έχει γίνει αποδεκτός ο διαχωρισμός σε μικρές που απασχολούν μέχρι

9 άτομα και σε μεσαίες που απασχολούν από 10-50 άτομα .Ο διαχωρισμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με βάση των αριθμό των απασχολούμενων ,είναι επισφαλής. Γιατί προκειμένου να ασκηθεί μια ειδική πολιτική προς το συμφέρον των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ,χρειάζεται ένα πιο ουσιαστικό κίνητρο . Η μικρή επιχείρηση διαθέτει προσωπικότητα, η υπάρξει του ατομικού ,του προσωπικού στοιχείου κάνει τις ΜΜΕ ,να μην έχουν την δυνατότητα να λειτουργήσουν με την επωνυμία της ανώνυμης εταιρίας. Προκύπτει, επομένως ,ότι όταν μιλάμε για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις αναφερόμαστε σε εκείνες των οποίων το μικρό ή μεσαίο μέγεθος υπαγορεύεται από μια σειρά οικονομικούς λογούς ,πράγμα που σημαίνει έχουν κάποιο επίπεδο εσωτερικής οργάνωσης ,έχουν δικό τους δίκτυο μέσω του οποίου διαθέτουν τα προϊόντα τους ,προμηθεύονται πρώτες ύλες κ.τ.λ.

3.4 Επιχειρηματικότητα-επιχείρηση

Με την έννοια επιχειρηματικότητα εννοούμε την δημιουργία, ανάπτυξη και υλοποίηση νέων λύσεων ώστε να ικανοποιούνται ανάγκες ,μέσω συνδυασμών των συντελεστών παράγωγης και μέσω τρόπων αξιοποίησης των υφιστάμενων αλλά και των νέων πόρων. Είναι δηλαδή η ικανότητα του επιχειρηματία να μπορεί να ανταπεξέλθει της μεταβολές της αγοράς ,να καινοτομεί και να δημιουργεί νέες αξίες. Η επιχειρηματικότητα συμφώνα με την ευρωπαϊκή επιτροπή αποτελεί νοοτροπία. Πρόκειται για την ικανότητα ενός ατόμου είτε μόνο ,είτε στα πλαίσια ενός οργανισμού να αναγνωρίζει τις ευκαιρίες ,να τις εκμεταλλεύεται προκειμένου να επιτύχει οικονομικό όφελος .Στην προσπάθεια αυτή ,καινοτομεί, δημιουργεί νέα προϊόντα ,νέες δραστηριότητες και απασχολεί και τους πολίτες. Η οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας συνδέεται άμεσα με την επιχειρηματικότητα ,η όποια συμφωνεί στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, στην ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας ,στην ανάπτυξη και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Η επιχειρηματικότητα συνδέεται στενά με την δημιουργία και την λειτουργία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και είναι άμεσα συνυφασμένη με την ανάπτυξη τους. Επιχείρηση είναι οργανισμός λήψης αποφάσεων σχετικά με τον συνδυασμό των παραγωγικών συντελεστών ώστε να πραγματοποιηθούν αγαθά ή υπηρεσίες με σκοπό την κάλυψη αναγκών .κάθε επιχείρηση ως οικονομική μονάδα έχει ως επιδίωξη της διπλό σκοπό .Από την μια πλευρά επιδιώκει να παράγει αγαθά ή υπηρεσίες ώστε η κοινωνία να καλύψει τις ανάγκες της ,επιτελώντας έτσι το κοινωνικό της έργο ,και από την άλλη πλευρά να την πραγματοποίηση κέρδους ώστε να ικανοποιήσει τους στόχους του ιδιοκτήτη –επιχειρηματία. Συμφώνα με την εφημερίδα της ευρωπαϊκής ένωσης, <<επιχείρηση θεωρείται κάθε μονάδα ,ανεξάρτητα από την νομικής της μορφή ,που ασκεί οικονομική δραστηριότητα .Ως τέτοιες νοούνται ιδίως οι μονάδες που ασκούν βιομηχανική ή άλλη δραστηριότητα ατομικά ή οικογενειακά ,προσωπικές εταιρίες ή ενώσεις πρόσωπων που ασκούν τακτικά μια οικονομική δραστηριότητα >>.

3.5 Ο ορισμός του EOMMEX

Στην Ελλάδα συμφώνα με τον EOMMEX (Ελληνικός Οργανισμός Μικρών-Μεσαίων Επιχειρήσεων και Χειροτεχνίας) ,θεωρούνται ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις όσες απασχολούν μέχρι 100 άτομα προσωπικό. Σύμφωνα όμως με τον ορισμό της Ε.Ε θα λαμβάνονταν υπόψη όλες οι επιχειρήσεις ,αφού το

99% των επιχειρήσεων απασχολεί το πολύ 50 υπάλληλους. Η μεσαία επιχείρηση συνήθως στην Ελλάδα είναι οικογενειακή .

Πηγή

Βλ, <<Χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων>>
<http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/2717/1/Plati.pdf>

3.6 Διακρίσεις των οικονομικών οργανισμών

Οι οικονομικοί Οργανισμοί μπορούν να καταταγούν σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με το στόχο που θέτει η οικονομική δραστηριότητά τους. Έτσι αυτοί μπορεί να είναι:

- Μη κερδοσκοπικοί: Αποσκοπούν δηλαδή στην κάλυψη των εξόδων από τα έσοδα, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η επιβίωσή τους. Τέτοιοι είναι οι Δημόσιοι Οργανισμοί, τα Δημόσια Νοσοκομεία, κ.τ.λ.
- Εξισωτικοί: Αποβλέπουν στην κάλυψη μεν των εξόδων από τα έσοδα, όμως αποσκοπούν και στην επίτευξη ενός ποσοστού πλεονάσματος ή κέρδους για την ανάπτυξη και επέκταση των δραστηριοτήτων τους, και για τη βελτίωση της ικανοποίησης περισσότερων καταναλωτών από τις υπηρεσίες τους. Π.χ. Οργάνωση για την αποκατάσταση ορφανών, υπερηλίκων, προστασίας ζώων κ.τ.λ.
- Κερδοσκοπικοί: Είναι εκείνοι που επιδιώκουν το κέρδος ως βασικό στόχο των δραστηριοτήτων τους, κέρδος το οποίο αποτελεί αμοιβή της τοποθέτησης κεφαλαίων ή άλλων συντελεστών παραγωγής για τη λειτουργία τους. Τέτοιοι Οργανισμοί είναι και οι ιδιωτικές Επιχειρήσεις.

3.7 Ο ρόλος των οικονομικών οργανισμών

Οι οικονομικοί Οργανισμοί είναι εκείνες οι οργανωμένες μορφές δραστηριότητας, οι οποίες με την λειτουργία των διαφόρων συστημάτων τους προσπαθούν να πετύχουν οικονομικό αποτέλεσμα και για την επίτευξή του:

- Συνδυάζουν συστηματικά και αποτελεσματικά τους διάφορους συντελεστές παραγωγής (έδαφος, κεφάλαιο, εργασία, επιχειρηματικότητα).
- Αποσκοπούν στην παραγωγή συγκεκριμένων αγαθών και υπηρεσιών για την καλύτερη ικανοποίηση των αναγκών και επιθυμιών των καταναλωτών,
- Διαθέτουν Οργάνωση και Μέσα για την εκτέλεση των παραπάνω στόχων.

οι Οικονομικοί Οργανισμοί πρέπει να διαθέτουν τα παρακάτω χαρακτηριστικά:

- ✚ Προσανατολισμό σε στόχους: Αναφερόμαστε στην ύπαρξη συγκεκριμένων στόχων.

- ✚ Λειτουργικό χαρακτήρα: Βασική αρχή εδώ είναι η ύπαρξη συγκεκριμένης αλληλεξάρτησης μεταξύ των λεγόμενων στόχων της Οργάνωσης και των ατομικών στόχων.
- ✚ Συνέχεια: Οικονομικοί Οργανισμοί επιβάλλεται να υφίστανται για μεγάλα χρονικά διαστήματα και να μην διαρκούν τόσο, όσο και τα φυσικά πρόσωπα που τους δημιουργούν.
- ✚ Αλληλεπιδράσεις: Αν η επιχειρησιακή διαδικασία παραγωγής αποτελέσματος, θεωρηθεί ως διαδικασία συνδυασμού των συντελεστών παραγωγής, τότε αυτοί αποτελούν τα στοιχεία του συστήματος, από τα οποία συντίθενται οι οικονομικοί Οργανισμοί.
- ✚ Διαφοροποίηση και Συντονισμός, ως μέθοδοι επίτευξης στόχων: Οι οικονομικοί Οργανισμοί χαρακτηρίζονται από κάθετο και οριζόντιο καταμερισμό εργασίας, αλλά και το Συντονισμό τέτοιου είδους διαφορετικών δραστηριοτήτων.

3.8 Η σωστή λειτουργία μιας επιχείρησης

1) Η **λειτουργία μιας επιχείρησης** στηρίζεται στην αρχή της μεγιστοποίησης του **κέρδους** της. Αυτό επιτυγχάνεται όταν η επιχείρηση ικανοποιήσει ταυτοχρόνως τις δύο οριακές συνθήκες μεγιστοποίησης των κερδών, δηλαδή:

$$MR = MC$$

και, κλίση (MR) < κλίση (MC)

όπου: MR = οριακά έσοδα, και MC = οριακό κόστος.

- Σε καθαρά επιχειρηματικό επίπεδο, η παραγωγική προσπάθεια αντανakλάται σε δύο σημεία: την παραγωγική διαδικασία και το κόστος παραγωγής. Άρα :

2) Η **παραγωγική διαδικασία** έχει να κάνει με την αύξηση της ποσότητας του παραγόμενου προϊόντος και την ποσοστιαία μεταβολή των παραγωγικών συντελεστών . Γενικά, υπάρχουν τρεις δυνατές περιπτώσεις: μεγαλύτερη, ίση ή μικρότερη αύξηση του προϊόντος από τις εισροές. Η ένταση των αποδόσεων κλίμακας μετράται με την ελαστικότητα κλίμακας, η οποία ορίζεται ως εξής:

$$\text{✚ } \epsilon\lambda = Q\% / \lambda\%$$

- $\epsilon\lambda$ = ελαστικότητα κλίμακας .
- $Q\%$ = ποσοστιαία μεταβολή της παραγόμενης ποσότητας του προϊόντος.
- $\lambda\%$ = ποσοστιαία μεταβολή των ποσοτήτων των χρησιμοποιούμενων εισροών.
- Εάν $\epsilon\lambda > 1$, τότε έχουμε αύξουσες αποδόσεις κλίμακας (IRS).
- Εάν $\epsilon\lambda = 1$, τότε έχουμε σταθερές αποδόσεις κλίμακας (CRS).
- Εάν $\epsilon\lambda < 1$, τότε έχουμε φθίνουσες αποδόσεις κλίμακας.

3) Οι χρησιμοποιούμενοι παραγωγικοί συντελεστές αμείβονται για την συμμετοχή τους στην παραγωγική διαδικασία, και αυτή η αμοιβή αποτελεί **το κόστος παραγωγής** της επιχείρησης.

Η ένταση των οικονομιών κλίμακας μετράται με την ελαστικότητα κόστους, η οποία ορίζεται ως:

$$\epsilon C = (LTC)\% / Q\%$$

- ϵC = ελαστικότητα κόστους.
  - $(LTC)\%$ = ποσοστιαία μεταβολή του μακροχρόνιου κόστους.
  - $Q\%$ = ποσοστιαία μεταβολή της παραγόμενης ποσότητας
  - του προϊόντος.
- Εάν $\epsilon C > 1$, τότε έχουμε θετικές οικονομίες κλίμακας (PES).
  - Εάν $\epsilon C = 1$, τότε έχουμε μηδενικές οικονομίες κλίμακας (ZES).
  - Εάν $\epsilon C < 1$, τότε έχουμε αρνητικές οικονομίες κλίμακας (NES).

Πηγή

Βλ, <<Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις>>

<http://www.grhotels.gr/>

3.9 Η ανάπτυξη της επιχείρησης

Υπάρχουν πολλοί τρόποι αύξησης του μεγέθους μιας επιχείρησης. Οι κυριότεροι από αυτούς είναι οι ακόλουθοι:

- ✚ Οργανική Αύξηση της Επιχείρησης: η επιχείρηση χρησιμοποιεί τις ίδιες της ,τις δυνάμεις για να προωθήσει την ανάπτυξή της.
- ✚ Δικαιώχρηση: μια επιχείρηση αγοράζει από μια άλλη το δικαίωμα να παράγει ένα συγκεκριμένο προϊόν με το όνομα ή το εμπορικό σήμα της άλλης επιχείρησης.
- ✚ Αδειοδότηση: αγορά δικαιώματος να χρησιμοποιήσει την τεχνογνωσία μιας άλλης επιχείρησης.
- ✚ Κοινά Προγράμματα και Συμμαχίες: Πρόκειται για στρατηγικές τονώσεως της δραστηριότητας μιας επιχείρησης που κινούνται, όμως, στα όρια της διαδικασίας μεγεθύνσεώς της.
- ✚ Συγχώνευση: Συγχώνευση δύο επιχειρήσεων είναι η ένωσή τους με την συναίνεση των διοικήσεών τους.
- ✚ Εξαγορά: Εξαγορά μιας επιχείρησης από μια άλλη είναι η μεταβίβαση των μετοχών της μιας στην άλλη.

3.10 Τα κύρια στοιχεία μιας επιχείρησης

Εισροές	Μετασχηματισμός	Εκροές
Κεφάλαιο	Οργάνωση	Τελικά αγαθά
Εργασία	Διοίκηση	Υπηρεσίες
Έδαφος	Προγραμματισμός	Ημιτελή προϊόντα
Πληροφορίες	Έλεγχος	Πρώτες ύλες
Εξοπλισμός	Συντονισμός	
Τεχνολογία	Έρευνα και ανάπτυξη	

Άρα, η επιχείρηση αποτελείται από καλά οργανωμένα υποσυστήματα, τα οποία πρέπει να λειτουργούν αρμονικά στο εσωτερικό τους, αλλά και μεταξύ τους. Τα συστατικά μέρη της Επιχείρησης, επεξεργάζονται τις λεγόμενες **εισροές**, οι οποίες είναι απαραίτητες για την παραγωγική διαδικασία και αφού **μετασχηματισθούν**, δίνουν ως αποτέλεσμα το τελικό προϊόν ή την

υπηρεσία τις λεγόμενες **εκροές**. Τέλος, αναγκαίος παράγοντας παραγωγής είναι ο ανθρωπίνος, για την σωστή και οικονομικά ευδόκιμη λειτουργία της επιχείρησης.

- ✚ Στοιχειώδη στοιχεία της επιχείρησης είναι και οι συντελεστές παραγωγής. Οι οποίοι κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες :φυσική ή γνωστικοί πόροι που μπορεί να είναι οι πρώτες ύλες ,η ανθρωπινή δύναμη ή ο συνδυασμός και των δυο. Δηλαδή ,το έδαφος, η εργασία, το κεφάλαιο και η επιχειρηματική δραστηριότητα.
- Κατά τον Erich Gutenberg η κατάταξη των συντελεστών παραγωγής είναι η ακόλουθη:
  - Υλικά μέσα (πρώτες ύλες, ημιτελή και τελικά αγαθά).
  - Υλικοτεχνικές υποδομές (κατασκευές, μηχανές, εργαλεία, βοηθητικά και υλικά μέσα).
  - Αντικειμενικά χρησιμοποιούμενη ανθρωπινή εργασία.
- Οργανωσιακοί συντελεστές:
  - Διοίκηση της επιχείρησης.
  - Προγραμματισμός.
  - Οργάνωση.

3.11 Μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Συνήθως η διάκριση αναλόγως του μεγέθους των επιχειρήσεων γίνεται με βάση :

- Ποσοτικά κριτήρια(ανθρωπινά δυναμικό ,ετήσιος κύκλος εργασιών ,κεφάλαια που επενδυσθήκαν κ.α.).
Ποιοτικά κριτήρια(απασχόληση του ιδίου του επιχειρηματία ,χρήση εμπειρογνομώνων υπάλληλων ,αυτοτέλεια και ανεξαρτησία κ.α.).

3.12 Χαρακτηριστικά μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Η έννοια της μικρομεσαίας επιχείρησης χρησιμοποιείται για να διάκριση μια κατηγορία επιχειρήσεων μέσα στο σύνολο των επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ,με αποτέλεσμα να ξεχωρίζουν από το σύνολο. Συνήθως ο επιχειρηματίας – ιδιοκτήτης διοικεί μόνος του την επιχείρηση ,έχοντας έχοντας την ευθύνη όλων των λειτουργιών της. Οι επιχειρηματίες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων παίζουν το σημαντικότερο ρολό για την ανάπτυξη μιας εταιρίας ,αφού εκείνοι χαράσσουν συγκεκριμένη κατεύθυνση και με τις δίκες τους αποφάσεις συμβάλλουν στην μεγιστοποίηση της άξιας της επιχείρησης. Σε πολλές προπτώσεις στελέχη της επιχείρησης προέρχονται από μελή της οικογενείας του επιχειρηματία. Το οργανωτικό σύστημα διοίκησης είναι υπό ανάπτυξη. Χαρακτηριστικό τους γνώρισμα είναι ότι επικρατεί η φιλοσοφία του επιχειρηματία – ιδιοκτήτη ,με αποτέλεσμα να

γίνεται η επιλογή των ατόμων που θα συνεργαστούν μαζί του με κριτήριο ότι θα πρέπει να ανταποκρίνονται στην φιλοσοφία του .Επαγγελματίες μανάτζερ συνήθως χρησιμοποιούνται συμπληρωματικά.

3.13 Προφίλ, χαρακτηριστικά και συμβολή των ΜΜΕ στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με στοιχεία του 2008 ,οι πολύ μικρές επιχειρήσεις, σύμφωνα με πηγές του Ινστιτούτου μικρών επιχειρήσεων :

- ✚ Κατέχουν μεγαλύτερο ποσοστό από το μέσο ευρωπαϊκό(96,5% έναντι 91,8%).
- ✚ Απασχολούν περισσότερο προσωπικό από το μέσο όρο της ΕΕ (58% έναντι 29,7%).
- ✚ Η συνολική συμβολή των ΜΜΕ στην απασχόληση είναι υψηλότερη στην Ελλάδα (87% έναντι 67,4% στην ΕΕ).
- ✚ Η συμβολή των ΜΜΕ στην προστιθέμενη αξία ,είναι υψηλότερη του μέσου όρου της ΕΕ (73% έναντι 58%).
- ✚ Την περίοδο 2002-2008 ,ο των ΜΜΕ στην Ελλάδα αυξήθηκε κατά 8% ,λιγότερο από την αντίστοιχη αύξηση ποσοστού 13% στην ΕΕ.
- ✚ Για το ίδιο διάστημα η προστιθέμενη αξία των ΜΜΕ αυξήθηκε στην Ελλάδα ,άνω του μέσου όρου της ΕΕ (37% έναντι 28%).
- ✚ Η απασχόληση την ίδια περίοδο αυξήθηκε κατά 15%, άνω του μέσου όρου της ΕΕ (12%) .Σε γενικές γραμμές η απασχόληση αυξήθηκε στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και μειώθηκε στις μεγάλες επιχειρήσεις ,με τη σημαντικότερη αύξηση το έτος 2006.

Τα χαρακτηριστικά των ελληνικών μικρομεσαίων ελληνικών επιχειρήσεων τα συμπληρώνουν τα παρακάτω στοιχεία .

- Περίπου το 17,8% του πληθυσμού σχετίζεται με κάποιου είδους επιχειρηματική δραστηριότητα ,από το οποίο μόνο το 3,5% αφορά την γυναικεία επιχειρηματικότητα.
- Όσο μικρότερο το μέγεθος της επιχείρησης ,τόσο μεγαλύτερη κινητικότητα παρατηρείται στο προσωπικό.
- Χαμηλός είναι ο βαθμός κατάρτισης των εργαζομένων στις ΜΜΕ και άφορα μόνον 1-2 εργαζόμενους στους 10.
- Ο βαθμός χρήσης προγραμμάτων απασχόλησης είναι μη ικανοποιητικός.
- Το εκπαιδευτικό επίπεδο των απασχολούμενων στις ΜΜΕ είναι κατά πλειοψηφία απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Η συμβολή της καινοτομίας στην επιχειρηματικότητα προσδιορίζεται ως εξής :

- Αύξηση παραγωγικότητας
- Βελτίωση της ποιότητας των διαδικασιών
- Αύξηση της κερδοφορίας
- Βελτίωση της ποιότητας και των άλλων χαρακτηριστικών του προσφερόμενου προϊόντος ή υπηρεσίας
- Αύξηση της ικανότητας των πελατών

- Διατήρηση ή αύξηση του μεριδίου αγοράς
- Δημιουργία νέων αγορών

Πηγή

Βλ, <<Μικρομεσαίες επιχειρήσεις , Δεστούνη Διονυσία ,πάτρα ,2011>>
<http://lib.eap.gr/el/>

3.14 Στοιχεία επιχειρηματικότητας των ΜΜΕ στην Ελλάδα

Τα βασικά στοιχεία επιχειρηματικότητας που προκύπτουν τα πρόσφατα έτη για τις ελληνικές ΜΜΕ έχουν ως εξής :

- Βασικά γνωρίσματα επιχειρηματικότητας
- Ο Έλληνας μικρομεσαίος επιχειρηματίας εμφανίζει υψηλή επίπεδα αυτοπεποίθησης.
- Καθιερωμένοι επιχειρηματίες .
- Ευκολία ίδρυσης και εγκατάστασης.

Από το εθνικό παρατηρητήριο ΜΜΕ δημοσιευθήκαν επίσης και τα ακόλουθα στοιχεία επιχειρηματικότητας ,που πρόεκυψαν από δυο έρευνες των ετών 2007-2008:

Απασχόληση-χρηματοοικονομικά-χρηματοδότηση

- ❖ Η μεταβολή της απασχόλησης παρουσιάζει οριακή αύξηση / σταθερότητα .
- ❖ Ο μέσος κύκλος εργασιών διατηρείται στις πολύ μικρές επιχειρήσεις ,μειώνεται όμως στις μικρές και στις μεσαίες.
- ❖ Το περιθώριο καθαρού κέρδους κινείται σε χαμηλά επίπεδα .
- ❖ Οι ΜΜΕ εξοφλούν διάστημα τις υποχρεώσεις τους από το διάστημα είσπραξης των απαιτήσεων τους, με αποτέλεσμα προβλήματα ρευστότητας.
- ❖ Κατά την έναρξη και λειτουργία των ΜΜΕ ,πολύ μικρό το ποσοστό δημόσιας επιχορήγησης .Σχεδόν αποκλειστικά χρησιμοποιούνται ίδια κεφάλαια και μικρό μέρος τραπεζικού δανεισμού. Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις αντιμετωπίζουν μεγάλη δυσκολία άντλησης κεφαλαίων και για την λειτουργία τους.

Συνεργασία μεταξύ ΜΜΕ

- Μόνο 2 στις 10 επιχειρήσεις συνεργάζονται με άλλες επιχειρήσεις.
- Οι λόγοι συνεργασίας είναι η πρόσβαση σε νέες αγορές και αλλά.

Ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών – καινοτομία

- Ικανοποιητικός κρίνεται ο βαθμός χρήσης τεχνολογιών ,Η/Υ και λογισμικών εφαρμογών .

- Τα ποσοστά κατοχής εταιρικής ιστοσελίδας βαίνουν αυξανόμενα στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις ενώ μικρότερα είναι τα συγκριτικά ποσοστά στις πολύ μικρές.
- Ο βαθμός εισαγωγής στην αγορά καινοτόμων αγαθών ή υπηρεσιών στις ΜΜΕ είναι χαμηλός ,καθώς μόνο 2 στις 10 επιχειρήσεις έχουν προχωρήσει σε τέτοιες ενέργειες.
- Ο βαθμός εισαγωγής νέων – βελτιωμένων μεθόδων ή διαδικασιών στην επιχείρηση είναι χαμηλός.
- Το επιχειρηματικό περιβάλλον χαρακτηρίζεται από εσωστρέφεια με χαμηλό εξαγωγικό προσανατολισμό ή εξαγωγική δραστηριότητα ,ενώ και η εισαγωγική δραστηριότητα είναι περιορισμένη.
- Υψηλό χαρακτηρίζεται το κόστος εισόδου.
- Πολλά είναι τα θεσμικά προβλήματα .
- Παρουσιάζεται έλλειψη πρόσβασης στην τεχνογνωσία .
- Τα σημαντικότερα προβλήματα είναι η έλλειψη ρευστότητας ,ο υπερβολικός ανταγωνισμός και ο κορεσμός σε συγκεκριμένους κλάδους.
- Υψηλό είναι επίσης το λειτουργικό κόστος, οι δυσκολίες πρόσβασης σε χρηματοδότηση ,η έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού και η έλλειψη υποδομών .
- Μεταξύ των επιχειρηματιών επικρατεί η άποψη ότι το επιχειρηματικό περιβάλλον στην Ελλάδα δεν είναι ευνοϊκό.
- Το 70% των επιχειρηματιών θεωρούν ότι δραστηριοποιούνται σε περιβάλλον εντόνου ανταγωνισμού.

3.15 Πλεονεκτήματα και αδυναμίες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις παρουσιάζουν πολλές αδυναμίες αλλά και πλεονεκτήματα .

Μειονεκτήματα

- Πρόβλημα χαμηλής παραγωγικότητας – χαμηλός βαθμός χρήσης σύγχρονης τεχνολογίας.
Βραχυπρόθεσμος δανεισμός και πίστωση προμηθευτών .
Δεν χρησιμοποιούν στρατηγικό προγραμματισμό, καθώς και άλλες σύγχρονες τεχνικές διοίκησης.
Υστερούν στο μάρκετινγκ ,στην ανάπτυξη εξαγωγικής δραστηριότητας, σε ερευνά και ανάπτυξη ,στην αποτελεσματική χρήση εξωτερικών πηγών πληροφόρησης, στην πρόσβαση στις πηγές παράγωγης πρώτων υλών και στις συνεργασίες.
Να εφαρμόσει διεθνή πρότυπα και μεθόδους οργάνωσης ,λειτουργιάς και διοίκησης.
Να επένδυση σε νέα δίκτυα πρόσβασης και διάθεσης προϊόντων .
Να επένδυση στην τεχνολογική ανάπτυξη ,σε επιστημονικά κέντρα αρένας και σε πόλους καινοτομίας.
Να ανάπτυξη οικολογικό προσανατολισμό.
Να στραφεί σε νέα προϊόντα και υπηρεσίες.

Πλεονεκτήματα

- Ευελιξία στην παράγωγή, γρήγορη εκμάθηση της καινοτομιών και νέας τεχνολογίας.
Ταχύτερη λήξη αποφάσεων.
Προσωπικές πελατειακές σχέσεις.
Συμβολή στην ανάπτυξη και απασχόληση απομονωμένων περιοχών.

Αποτελούν κύρια πηγή δημιουργίας θέσεων απασχόλησης ,επηρεάζοντας καίρια την ανταγωνιστικότητα .Η ικανότητα τους να επισημαίνουν τις νέες ανάγκες των τελικών καταναλωτών καθώς και των βιομηχανικών παραγόντων ,οι δυνατότητες τους σε θέματα απορροφητής νέων τεχνολογιών και η συμβολή τους στην εκμάθηση ,στην επαγγελματική εκπαίδευση και στην τοπική ανάπτυξη προσδιορίζουν πράγματι τα μελλοντικά οφέλη σε επίπεδο παραγωγικότητας του συνόλου της ευρωπαϊκής ένωσης και την ικανότητα της να επιτύχει τους στόχους του ευρωπαϊκού συμβούλιου της Λισσαβόνας .Επομένως ,η ευθύνη εθνικών και κοινοτικών διοικήσεων και της τοπικής αυτοδιοίκησης να θεσπίζουν πολιτικές για τις επιχειρήσεις λαμβάνοντας υπ' όψιν τις ειδικές και τα ισχυρά σημεία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων αποτελεί βασικό ζητούμενο.

Η οικονομική και κοινωνική σημασία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι αναμφισβήτητη και τα πλεονεκτήματα που μπορούν να αναφερθούν ,τα όποια πηγάζουν από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους είναι :

Καινοτομίες :Ο διαχρονικός ρόλος της μικρομεσαίας επιχείρησης στον τομέα των καινοτομιών ,είναι κυριολεκτικά ουσιαστικός .Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις παράγουν καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες περισσότερο από τις μεγάλες επιχειρήσεις .Η ανάγκη τους για επιβίωση οδηγεί σε συνεχή αναζήτηση καινοτομιών .Κυρία πηγή ιδεών είναι ο πελάτης και μετά η αγορά .Βλέποντας τις ανάγκες του πελάτη συνεργάζεται μαζί για νέες λύσεις .Συχνά παρουσιάζουν μικρές καινοτομίες οι οποίες περνούν απαρατήρητες.

Δημιουργία νέων επαγγελματιών :Αποτελούν φυτώριο δημιουργίας και εξειδίκευσης επιχειρήσεων .Εκπαιδεύουν νέους στα διάφορα επαγγέλματα ,δίνοντας τους τη δυνατότητα να αποκτήσουν όλη τη πρακτική πείρα του επαγγέλματος λόγο ύπαρξης μικρού καταμερισμού εργασίας στην παράγωγή. Μπορούν να δώσουν την ευκαιρία σε νέους να δημιουργήσουν τη δική τους επιχείρηση ,αξιοποιώντας επιχειρηματικά ταλέντα. Προϋπόθεση βεβαία ότι δεν θα πρέπει να θεωρείται δεδομένο ότι ο καθένας που αποφασίζει να αναπτύξει επιχειρηματική δραστηριότητα είναι και ταλέντο ,η ότι η ανάπτυξη επιχειρηματικής δραστηριότητας είναι ο μονός για την αξιοποίηση ατόμων με ταλέντο.

Πληρέστερη απασχόληση συντελεστών παράγωγης :Συμβάλουν στην πληρέστερη απασχόληση των συντελεστών της παραγωγικής δραστηριότητας και κυρίως των φυσικών πόρων και του εργατικού δυναμικού .Αξιοποιούν με τον καλύτερο τρόπο τις διαθέσιμες πρώτες ύλες σε τοπικό και εθνικό επίπεδο. Συμβάλλουν στην απασχόληση ατόμων που διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να εργαστούν .

Ευελιξία :Παρουσιάζουν ευελιξία στην παράγωγη και στην οργάνωση .Οι απαιτήσεις των καταναλωτών οδηγούνται σε εξειδικευμένα και προσωποποιημένα προϊόντα .Η δυνατότητα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων να χρησιμοποιούν εξειδικευμένους παραγωγικούς συντελεστές καθώς και το χαμηλό κόστος παράγωγης λόγω της μικρής ποσότητας προϊόντων που απαιτούνται τους δίνει προβάδισμα έναντι των μεγάλων επιχειρήσεων.

Λόγο του μικρού αριθμού των απασχολούμενων ο επιχειρηματίας έχει τη δυνατότητα άσκησης προσωπικής επίβλεψης και άμεσης παροχής οδηγιών ,με τρόπο ώστε να αποφεύγονται η σπάταλη χρόνου και υλικών .Παρέχεται η δυνατότητα για ανάπτυξη σχέσεων αμοιβαίας εκτίμησης μεταξύ επιχειρηματία και προσωπικού το οποίο συντελεί στην ανάπτυξη της απόδοσης. Λόγο της ευελιξίας τους οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις παρέχουν άμεση εξυπηρέτηση στο καταναλωτικό κοινό. Δυνατότητα διάγνωσης ιδιαίτερων προτιμήσεων του καταναλωτή .Δίνοντας έμφαση στην εξυπηρέτηση του πελάτη και τη ποιότητα του προϊόντος και όχι τόσο στη τιμή αναπτύσσουν σχέσεις αμοιβαίας εμπιστοσύνης .

Ενίσχυση των μεγάλων επιχειρήσεων :Σε πολλές περιπτώσεις εξειδικεύονται στην παράγωγη αγαθών η τη παροχή υπηρεσιών απαραίτητων για τη παραγωγική διαδικασία των μεγάλων επιχειρήσεων. Συντελούν με τρόπο τον τρόπο αυτό στην ανάπτυξη των μεγάλων επιχειρήσεων .

Πηγή

βλ, <<Χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων>>

<http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/2717/1/Plati.pdf>

Κεφάλαιο 4:Οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις αντιμέτωπες με την κρίση

4.1 Ορίζοντας τι είναι οικονομική κρίση

Η οικονομική κρίση έχει να κάνει με την συνέχει και αναμφισβήτητα αισθητή μείωση της οικονομικής δραστηριότητας μιας οικονομίας η όποια σχετίζεται με επενδύσεις ,την απασχόληση, τις τιμές των προϊόντων και αλλά . Η οικονομική κρίση προκύπτει από την διατάραξη της οικονομικής ισορροπίας και την εξασθένηση όλων των οικονομικών παραγόντων εξαιτίας ξαφνικών και απροσδόκητων γεγονότων που εμφανίζονται λόγω τοπικών ή παγκόσμιων αιτιών όπως τα οικονομικά και διοικητικά προβλήματα, η διατάραξη του φορολογικού συστήματος, τα προβλήματα πληρωμής του εξωτερικού χρέους, η αδυναμία εισαγωγής αρκετού εξωτερικού κεφαλαίου, προβλήματα ανεργίας. Η οικονομία δεν είναι ποτέ στάσιμη. Όλα τα σημαντικά μεγέθη της, όπως το επίπεδο του εισοδήματος, της απασχόλησης, της ανεργίας, των τιμών, των εξαγωγών, κ.τ.λ. μεταβάλλονται διαχρονικά. Τέλος, σύμφωνα με τους Rosenthal, Charles και Hart η κρίση είναι «μία σοβαρή απειλή κατά της υφιστάμενης δομής, των θεμελιωδών αρχών και κανόνων του κοινωνικού συστήματος, η οποία επιβάλλει τη λήψη κρίσιμων αποφάσεων εντός

περιορισμένου χρόνου και υπό συνθήκες αβεβαιότητας» Κατά τον Sharpe, η κρίση είναι μια χρονική περίοδος κατά την οποία υπάρχει μεγάλη πτωτική κίνηση στην αγορά .

Πηγή

Βλ.<< Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στην επίδοση των ελληνικών επιχειρήσεων >>

http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/6271/1/Nimertis_Pournara.pdf

4.2 Η κοινωνία και η οικονομία αντιμέτωπες με την κρίση

Η κρίση που πλήττει την οικονομία και την κοινωνία στην Ελλάδα, έχει οδηγήσει σε αδυναμία αναπαραγωγής του προτύπου που διαμορφώθηκε τα τελευταία 30 χρόνια, αλλά και σε αδυναμία διατήρησης των σχέσεων του με την ευρωπαϊκή οικονομία. Οι απορρυθμίσεις του προηγούμενου προτύπου έχουν εκδηλωθεί με έκρηξη του εξωτερικού δημόσιου δανεισμού, τη διεύρυνση των εισοδηματικών ανισοτήτων και του πλουτισμού μεγάλων κοινωνικών κατηγοριών , τη διεύρυνση της ελλειμματικότητας της παραγωγικής δομής, και τον εγκλωβισμό σημαντικού μέρους της διοίκησης και της διαχείρισης της οικονομίας σε πρακτικές διαφθοράς και πελατειακών σχέσεων, που αποτελούν απόδειξη της άρνησης της οικονομικής και πολιτικής ελίτ, να επεξεργαστεί και να υλοποιήσει ένα σχέδιο ανασυγκρότησης.

4.3 Αντιλήψεις για επιχειρηματικούς κινδύνους και εμπόδια κατά την οικονομική ύφεση

Στην έρευνα του Ευρωβαρομέτρου για την επιχειρηματικότητα του 2009, αναφορικά με τις επιφυλάξεις των επιχειρηματιών , διακρίνονται τα παρακάτω

- ✓ Οι μισοί περίπου από τους ερωτώμενους Ευρωπαίους πολίτες ανέφεραν την πιθανότητα χρεοκοπίας. Η αβεβαιότητα του σταθερού εισοδήματος σημειώθηκε στο 40% των απαντήσεων και ένα ελαφρώς μικρότερο ποσοστό ,37%, αφορούσε τον κίνδυνο απώλειας της περιουσίας τους . Οι έλληνες στην ίδια έρευνα ,κατά 50% απάντησαν ότι περισσότερο είχαν την αβεβαιότητα του σταθερού εισοδήματος .
- ✓ Από το 81% των ερωτηθέντων ,το 71% συμφωνεί ότι το ξεκίνημα νέων επιχειρηματικών δραστηριοτήτων καθίσταται δύσκολο. Σε 51% επίσης αυξήθηκε το ποσοστό όσων δήλωσαν ότι δεν υπάρχει επαρκής διαθέσιμη πληροφόρηση για το ξεκίνημα μιας επιχείρησης το 2009.

Πηγή

Βλ <<Eurobarometer,2009>>

4.4 Οικονομικό κλίμα και ελληνική επιχειρηματικότητα στα πλαίσια της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα

Οι αρνητικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης αποτυπώθηκαν σε όλες τις χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης .Στην χώρα μας ,το τεράστιο χρέος οδήγησε στην εφαρμογή του Μνημονίου Στήριξης το οποίο επιβάρυνε το οικονομικό κλίμα της χώρας. Με την Ελλάδα να εμφανίζει τον πιο μικρό δείκτη οικονομικού κλίματος (66,6 με βάση το 100).

Η νεώτερη ερευνά γνώμης του Ινστιτούτου ΜΜΕ που έγινε σε δείγμα 1.200 πολύ μικρών επιχειρήσεων ,για την αποτύπωση του οικονομικού κλίματος ,αναφέρει ότι οι εκτιμήσεις των ΜΜΕ που καταγράφηκαν σε προηγούμενες έρευνες αποδεδείχθηκαν μετριοπαθείς σε σχέση με τη σημερινή πραγματικότητα.

Από την ερευνά πρόέκυψαν τα εξής:

- ❖ Υπάρχει κίνδυνος απώλειας 320.000 θέσεων απασχόλησης το επόμενο διάστημα.
- ❖ Αναμένεται περαιτέρω επιδείνωση ,καθώς υπάρχουν αυξημένες προβλέψεις για κλεισίματα 225.000 επιχειρήσεων.
- ❖ Η ζήτηση μειώθηκε κατά 78,3% στο 2 εξάμηνο του 2010.
- ❖ Η ρευστότητα των επιχειρήσεων το 2 εξάμηνο του 2010 μειώθηκε κατά 84% .
- ❖ Η επενδυτική δραστηριότητα εμφανίζεται μειωμένη το 2 εξάμηνο του 2010 στο 45,3% του δείγματος .
- ❖ Σημειώνεται απαισιοδοξία για την προοπτική εξόδου από την κρίση .
- ❖ Υπάρχει κίνδυνος για στάση πληρωμών στο δημόσιο.

Πηγή

Βλ<<Euro stat,2010,στο ΙΜΕ ΓΣΕΒΕΕ,2010β>>
www.imegsevee.gr

4.5 Οι ελληνικές επιχειρήσεις και κρίση

Η κρίση σαφώς και επηρέασε τις ελληνικές επιχειρήσεις δημιουργώντας αρκετά προβλήματα, είχε άμεσο αντίκτυπο όχι μόνο στις πωλήσεις, στα κέρδη, στα αποθέματα και στις επενδύσεις παγίου κεφαλαίου αλλά και στην απασχόληση των εργαζομένων των επιχειρήσεων. Η σωστή αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης προϋπέθετα την πλήρη γνώση του περιβάλλοντος, δηλαδή οι επιχειρήσεις είναι αναγκαίο να βρίσκονται διαρκώς σε ετοιμότητα να αντιλαμβάνονται και να αξιολογούν τις αλλαγές του περιβάλλοντος έτσι ώστε να μπορούν να διαχειριστούν τη μεγάλη αβεβαιότητα και να είναι σε θέση να αποφύγουν τις απειλές και να εκμεταλλευτούν τις όποιες ευκαιρίες διαφαίνονται στον ορίζοντα. Πρέπει να διασφαλίσουν την απαιτούμενη ρευστότητα, να μειώσουν τις περιττές δαπάνες, να προβούν σε μια πιο ορθή τιμολόγηση. Έρευνα που πραγματοποίησε η **IOBE** σε συνεργασία με την **McKinsey Company** το 2009 φανέρωσε ότι ο πλέον πιθανός τρόπος αντίδρασης στην κρίση σύμφωνα με το **93%** των επιχειρήσεων είναι η περικοπή στο κόστος λειτουργίας, ενώ ακολουθεί ο περιορισμός των περιθωρίων κέρδους. Παρόλα αυτά η κρίση οδηγεί τις επιχειρήσεις να

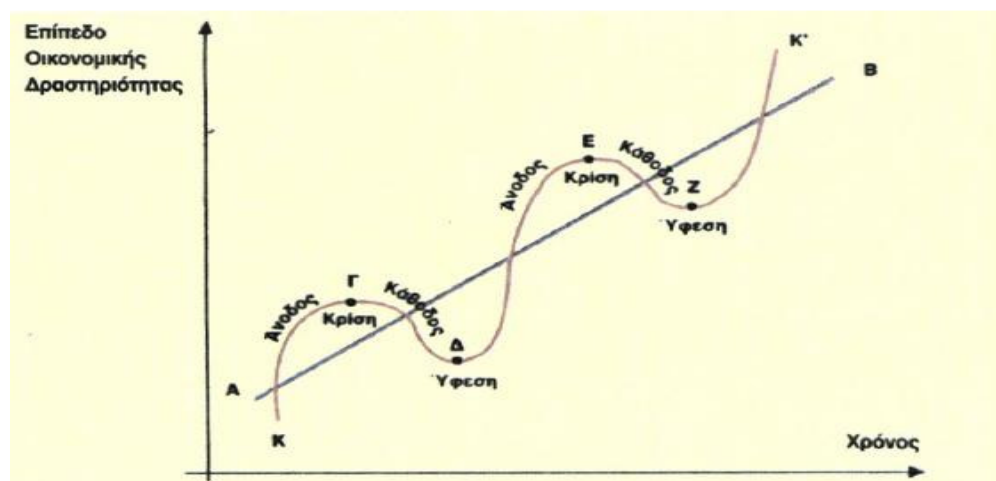
αναγνωρίσουν τις δυνάμεις τους και να ανακαλύψουν τα όρια αντοχής τους. Οι χρόνιες αδυναμίες και τα προβλήματα ανεβαίνουν στην επιφάνεια και χρήζουν άμεσης προσοχής. Βέβαιο είναι ότι κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης οι επιχειρήσεις πρέπει να προσφέρουν προσιτές και συμφέρουσες λύσεις στους καταναλωτές προσέχοντας ταυτόχρονα και την ποιότητα των προσφερόμενων προϊόντων και υπηρεσιών.

4.6 Ένταση των προβλημάτων στις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Οι απειλές και τα προβλήματα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ,εντείνονται ως εξής :

- Υψηλό κόστος δανεισμού –έλλειψη ρευστότητας.
- Ευπάθεια των μικρομεσαίων ελληνικών επιχειρήσεων στην διεθνή οικονομική κρίση.
- Δυσχέρεια παρακολούθησης των ρυθμών ανάπτυξης της τεχνολογίας.
- Επιπτώσεις των κανόνων και συνεπειών του ανταγωνισμού στις ΜΜΕ.
- Νέα στοιχεία ανταγωνισμού με χαμηλό κόστος παράγωγης ,υψηλή παραγωγικότητα και εξωστρέφεια.
- Απορρόφηση μεγάλων ελληνικών επιχειρήσεων από διεθνικές επιχειρήσεις.

4.7 Σταδία οικονομικής κρίσης

αρχές οικονομικής θεωρίας-βιβλίο μαθητή –σχήμα 1

Περιγραφή σχήμα 1

Υπάρχουν δύο κύριες φάσεις από τις οποίες διέρχεται η οικονομία στη διάρκεια ενός οικονομικού κύκλου: η φάση της ανόδου ή της άνθησης και η φάση της καθόδου ή της ύφεσης. Η μετάβαση από την άνοδο στην κάθοδο και αντίστροφα δε γίνεται αμέσως ή απότομα, αλλά απαιτεί χρόνο. Επίσης περνάει από τη φάση της κρίσης που είναι η κορυφή του κύκλου. Στο

διάγραμμα , η φάση της κρίσης είναι η περιοχή γύρω από το ανώτατο σημείο Γ ή Ε. Η μετάβαση από την κάθοδο στην άνοδο περνάει από τη φάση της ύφεσης, που είναι απλά ο "πυθμένας" του κύκλου και είναι η περιοχή γύρω από το κατώτερο σημείο Δ ή Ζ.

- *Η φάση της ύφεσης*

Η φάση της ύφεσης χαρακτηρίζεται από εκτεταμένη ανεργία, έλλειψη επενδύσεων και ανεπαρκή ζήτηση καταναλωτικών αγαθών. Αυτό σημαίνει ότι οι επιχειρήσεις που παράγουν τόσο καταναλωτικά όσο και κεφαλαιουχικά αγαθά έχουν αχρησιμοποίητη ή πλεονάζουσα παραγωγική δυναμικότητα. Η παραγωγή και τα εισόδημα βρίσκονται στο χαμηλότερο επίπεδό τους. Μάλιστα, πολλές επιχειρήσεις μπορεί να έχουν ζημιές αντί για κέρδη.

- *Η φάση της ανόδου ή άνθησης*

Κατά τη φάση της άνθησης παρατηρούμε αύξηση της παραγωγής, του εισοδήματος και της απασχόλησης. Η αύξηση της παραγωγής είναι εύκολη, γιατί υπάρχει πλεονάζουσα παραγωγική ικανότητα και γενικά υποαπασχολούμενοι παραγωγικοί συντελεστές. Καθώς αυξάνεται η συνολική ζήτηση και η παραγωγή, αυξάνονται και τα κέρδη και αυτό δημιουργεί ευνοϊκό κλίμα για επενδύσεις.

- *Η φάση της κρίσης*

Σε αυτό το στάδιο η οικονομία είναι πιο ευαίσθητη και περισσότερο ευάλωτη στους διάφορους παράγοντες που μπορούν να ανακόψουν την ανοδική πορεία της. Αν αυτό συμβεί, τότε επέρχεται κρίση, η οικονομία έχει ξεπεράσει το ανώτατο σημείο και εισέρχεται στη φάση της καθόδου. Η αύξηση της παραγωγής γίνεται δυσκολότερη, το κόστος αυξάνεται και η αύξηση των τιμών γενικεύεται.

- *Η φάση της καθόδου*

Τα φαινόμενα που παρατηρούνται στη φάση της καθόδου είναι τα αντίθετα απ' αυτά που συναντάμε στην ανοδική πορεία της οικονομίας: μείωση της κατανάλωσης, στασιμότητα ή μείωση των επενδύσεων, μείωση του εισοδήματος και της απασχόλησης.

Πηγή

Βλ<< Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στην επίδοση των ελληνικών επιχειρήσεων>>

http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/6271/1/Nimertis_Pournara.pdf

4.8 Η οικονομική κρίση και τα προβλήματα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

Οι Ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν είναι ανταγωνιστικές σε σχέση με μικρομεσαίες επιχειρήσεις σε χώρες του εξωτερικού. Τα προβλήματα των Ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων έχουν την ρίζα τους στο κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό καθεστώς που μαστίζει την Ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια, καθώς και στην κουλτούρα του Έλληνα μικρομεσαίου επιχειρηματία. Η κρίση στην ευρωζώνη έχει αφήσει βαθιά σημασία στον επιχειρηματικό κλάδο .Οι επιχειρήσεις που επλήγησαν περισσότερο είναι οι

μικρομεσαίες και ειδικότερα αυτές στην ευρωπαϊκή περιφέρεια. Οι μικρές και οι μεσαίες επιχειρήσεις είναι οι μεγάλοι χαμένοι της ευρωπαϊκής κρίσης.

- ο τα κυριότερα εμπόδια που καλούνται να υπερβούν σήμερα οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις:

1. Χρηματοδότηση-Ρευστότητα
2. Φορολογία
3. Ασφαλιστικό
4. Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ),
5. Παραεμπόριο
6. Εμπορικές Μισθώσεις
7. Τειρεσίας

Η παρατεταμένη οικονομική κρίση κατέστησε την επιβίωση και τη λειτουργία μεγάλου μέρους των μικρομεσαίων ελληνικών επιχειρήσεων εξαιρετικά δύσκολη, η μακροοικονομική αστάθεια και γενικότερα η αβεβαιότητα είναι μερικές μόνο από τις αιτίες καταρράκωσης των επενδύσεων και της παρατεταμένης διάρκειας της οικονομικής κρίσης, η οποία έχει ήδη διαρκέσει έξι χρόνια.

- ο Οι κύριοι λόγοι που έπληξαν τις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις, είναι
  - η λιτότητα
  - η χρηματοδοτική ένδεια
  - η διεθνοποίηση
  - η έλλειψη εθνικού σχεδίου υποστήριξής τους
  - Το 75% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων βρίσκεται στα πρόθυρα «στάσης πληρωμών» λόγω των προβλημάτων ρευστότητας και της αύξησης του όγκου των ακάλυπτων επιταγών.
  - σοβαρή μείωση της ζήτησης
  - μείωση του προσωπικού

4.9 Σημαντικά προβλήματα

Δανεισμός των επιχειρήσεων : Η οικονομική ύφεση επιδεινώνει το πρόβλημα καθυστερώντας την εξομάλυνση των συνθηκών χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών και την έξοδο από τη μακροοικονομική δυσπραγία. Από τις σημαντικές επιπτώσεις, είναι η μείωση των ρυθμών χρηματοδότησης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών από τις τράπεζες λόγω των προβλημάτων κεφαλαιακής επάρκειας και ρευστότητας που αυτές αντιμετωπίζουν, τα οποία προβλήματα οδηγούν σε σημαντική μείωση των ρυθμών ανάπτυξης του ενεργητικού τους.

Παρά το σχέδιο στήριξης του τραπεζικού συστήματος που εφάρμοσε η Ελλάδα σε συντονισμό με τις υπόλοιπες χώρες της ευρωπαϊκής ένωσης, ύψους 28 δις ευρώ, δεν ωφελήθηκαν όσο αναμένονταν οι επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά. Ενώ τον Αύγουστο του 2008 ήταν 20,1% μειώθηκε σε 5,4 % τον

Σεπτέμβριο του 2009 ,με 4% ετήσια εκτίμηση για το 2009 έναντι στόχου 10% .Από το συνολικό ποσό που προέβλεπε το σχέδιο έχουν αξιοποιηθεί από τις τράπεζες 11,3 δις euro. Η πιστωτική επέκταση προς τις επιχειρήσεις ενώ τον Αύγουστο του 2008 ήταν 22,9% έγινε 18,7% τον Δεκέμβριο του 2008 για να διαμορφωθεί σε 5,2% τον Νοέμβριο του 2009.Η πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην άμεση τραπεζική χρηματοδότηση έχει γίνει αρκετά δύσκολη καθώς τα πιστωτικά ιδρύματα προβλέπουν σε αύξηση τόσο του αναλαμβανόμενου από μέρους του πιστωτικού κίνδυνου, όσο και κατ επέκταση του ποσοστού των επισφαλών απαιτήσεων. Στα πλαίσια της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων ζητούν εμπράγματα εξασφαλίσεις ,ώστε να υπάρξει κάλυψη για τα ανοιχτά υπόλοιπα των επιχειρήσεων ,καταφεύγουν σε σημαντική μείωση του ποσοστού προεξόφλησης επιταγών κ.α., σημαντική μείωση του ποσοστού προεξόφλησης επιταγών πελατείας κ.α., περιορίζοντας την παροχή πιστώσεων σε όλους σχεδόν τους κλάδους της οικονομίας .

Πιστοληπτική φερεγγυότητα επιχειρήσεων : Οι πιθανότητες να εμφανιστούν όλο και περισσότερες επιχειρήσεις σε κατάσταση επισφάλειας ,καθυστέρηση πληρωμών πάνω από 90 ημέρες ,αυξάνεται μέσα στο 2010 .Η καθυστέρηση πληρωμών πάνω από 90 ημέρες για τις τράπεζες εκτιμάται ως κατάσταση αθέτησης και εάν ο πελάτης χαρακτηρίσει επισφαλής η πρόσβαση του στη χρηματοδότηση καθίσταται εξαιρετικά δύσκολη .

Όσο μεγαλώνει το μέγεθος των επιχειρήσεων μειώνεται η αφερεγγυότητα ,καθώς οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν μεγαλύτερα περιθώρια κερδοφορίας ,υψηλότερους ρυθμούς ανάπτυξης και ευκολότερη πρόσβαση στις πηγές χρηματοδότησης με αποτέλεσμα να είναι συνεπέστερες στις υποχρεώσεις τους .Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στο πρόβλημα ρευστότητας έχει αυξηθεί το τελευταίο διάστημα. Συνέπεια της υπάρχουσας κατάστασης είναι η καθυστέρηση στην είσπραξη οφειλών από τους πελάτες τους .Χαρακτηρίστηκα 56,4% ,σχεδόν 6 στις 10 επιχειρήσεις ,περιμένουν να πληρωθούν από τους πελάτες τους σε χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των 3 μηνών ,ενώ 16,2% σε διάστημα μεγαλύτερο των 6 μηνών. Ακόμη 3 στις 4 επιχειρήσεις δήλωσαν ότι αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας με αύξηση του όγκου των ακάλυπτων επιταγών .

Ζήτηση αγαθών : Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις στις περισσότερες χώρες αντιμετωπίζουν μια σαφή κάμψη της ζήτησης των αγαθών και υπηρεσιών ,αναμένοντας περαιτέρω επιδείνωση της ζήτησης .Ο περιορισμός των εξόδων από τα νοικοκυριά έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση της κατανάλωσης .Ειδικότερα στην Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι οι περισσότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις διατήρησαν ή ακόμα και μείωσαν τις τιμές στις οποίες προσφέρουν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2008 ,η μείωση του τζίρου είναι εμφανής. Από ερευνά που πραγματοποιήθηκε ,για το 'α εξάμηνο του 2009, το 84% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων εμφάνισε μείωση της ζήτησης σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2008. Ειδικότερα μέση μείωση στον τζίρο τους ανέφεραν από τις μικρές και πολύ μικρές επιχειρήσεις το 35,36%, ενώ το προηγούμενο εξάμηνο η μείωση ήταν της τάξης του 33,2% .Αξιοσημείωτο είναι ότι το 15,3% των μικρομεσαίων επιχειρήσεων ανέφερε πτώση του τζίρου μεγαλύτερη του 50%.

Απασχόληση :Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις καλύπτουν το 90% περίπου των θέσεων απασχόλησης. το πρώτο εξάμηνο του 2009 το 20,1% των επιχειρήσεων προχώρησε σε μείωση του προσωπικού και 4,6% σε αύξηση .Οι θέσεις εργασίας μειωθήκαν το πρώτο εξάμηνο του 2009 είναι 85.250 ενώ μέχρι το τέλος του χρόνου υπολογίζεται ότι 90.000 έως 100.000 θέσεις απασχόλησης θα βρεθούν σε κατάσταση επισφάλειας ,ανεβάζοντας τον συνολικό αριθμό μείωσης θέσεων εργασίας ,σε 200.000 περίπου για το 2009.

4.10 Οι επιπτώσεις της κρίσης στις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Με την έναρξη της κρίσης στην Ελλάδα περίπου στα τέλη του 2008 έγιναν ορατές –στην αρχή με ήπιο τρόπο και μετέπειτα με πιο ραγδαία εξέλιξη ,οι αρνητικές επιπτώσεις της κρίσης τόσο στην αγορά όσο και στις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις .Γενικά οι επιπτώσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ήταν άμεσες και επηρέασαν σε μεγάλο βαθμό τη λειτουργία τους και την επιβίωση τους .Το 2010 έως τώρα είναι πολύ δύσκολη χρόνια για όλη την οικονομία με επιδείνωση των μεγεθών σχεδόν σε όλους τους τομείς .Το μεγαλύτερο όμως πρόβλημα το αντιμετωπίζουν οι χιλιάδες μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες αντιμετωπίζουν το φάσμα του <<λουκέτου>>. Η κρίση είχε καθολική επίδραση στον τομέα των επιχειρήσεων ,και εκτός αυτού η ένταση του δυσμενούς περιβάλλοντος που δημιούργησε έγινε ιδιαίτερα αισθητή .

- Το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων σημειώνει περικοπές στο κόστος λειτουργίας .
- Περιορισμός των περιθωρίων κέρδους και μείωση των τιμών.
- Αποτέλεσμα είναι το δυσχερέστατο κλίμα που δημιούργησε η οικονομική κρίση στις ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις .

✚ Χρηματοοικονομική κατάσταση των ελληνικών επιχειρήσεων : Τα βασικά χρηματοοικονομικά μεγέθη των μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων ,όπως η κερδοφορία και η δανειακή επιβάρυνση ,παρουσίασαν συνολικά επιδείνωση το 2008 σε σύγκριση με την διετία 2006-2007 ,παραμένοντας ωστόσο σε σχετικός ικανοποιητικά επίπεδα. Το 2009 η χρηματοοικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων έχει επηρεαστεί αρνητικά από την γενικότερη στασιμότητα ή υποχρέωση της οικονομικής δραστηριότητας ,ενώ θετικές επιδράσεις ασκήθηκαν από την πτωτική τάση των επιτοκίων χορηγήσεων και την ελάφρυνση της δαπάνης για χρεωστικούς τόκους που αυτή συνεπάγεται.

✚ Κερδοφορία : Η περιορισμένη κερδοφορία συνεπάγεται αυξημένη εξάρτηση των επιχειρήσεων από εξωτερικές πηγές χρηματοδότησης .Κατά το ά εξάμηνο του 2009 σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2008 ,τα κέρδη προ φόρων του συνόλου των επιχειρήσεων υποχώρησε κατά 51,5% (δείγμα).Η εξέλιξη αυτή επηρέασε αναπόφευκτα τόσο το καθαρό περιθώριο κέρδους ,όσο και τους δείκτες αποδοτικότητας των ιδίων και των συνολικών κεφαλαίων των επιχειρήσεων αυτών.

✚ Χρηματοδότηση των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων :Η εξωτερική χρηματοδότηση των ελληνικών επιχειρήσεων προέρχεται κατά κύριο λόγο από το εγχώριο τραπεζικό σύστημα, καθώς η άντληση κεφαλαίων από την εγχώρια χρηματιστηριακή αγορά και τις αγορές του εξωτερικού υπήρξε σχετικά περιορισμένη ,με εξαίρεση ορισμένα βραχυχρόνια κατά καιρούς διαστήματα. Ο ρυθμός ανόδου της χρηματοδότησης των επιχειρήσεων από τα εγχώρια NXI ,μετά την επιτάχυνση που σημείωνε από τα μέσα του 2005 ,επιβαρύνθηκε το 3ο τρίμηνο του 2008 κατά τους πρώτους μήνες του 2009 ,παραμένοντας ωστόσο σε σχετικά υψηλό επίπεδο. Καθώς ο ρυθμός της πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις υπερέβαινε σημαντικά το ρυθμό ανόδου του ονομαστικού ΑΕΠ, η συνολική τραπεζική χρηματοδότηση ως ποσοστό του ΑΕΠ συνέχισε να αυξάνεται. Στο μεγαλύτερο μέρος της τριετίας 2006-08 ,ο υψηλός ρυθμός ανόδου της τραπεζικής χρηματοδότησης των επιχειρήσεων ,συνδεόταν με την αύξηση που σημείωναν οι επιχειρηματικές επενδύσεις κατά τα δυο πρώτα έτη της περιόδου ,ενώ από τα μέσα του 2008 ,έτος κατά το οποίο οι πάγιες επενδύσεις ήταν μειωμένες ,ένα μεγαλύτερο τμήμα της συνολικής ζήτησης επιχειρηματικών δάνειων προερχόταν από τις αυξημένες ,λόγο της δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας ,ανάγκες κάλυψης του κεφαλαίου κίνησης και ενίσχυσης της εσωτερικής ρευστότητας των επιχειρήσεων . Η εικόνα της επιχείρησης συνολικά είναι τα επιμέρους στοιχεία που συνθέτουν την εικόνα μιας μικρομεσαίας επιχείρησης και τα όποια πλέον αναλύονται και λαμβάνονται σοβαρά υπόψη τόσο για τη χρηματοδότηση ή μη μιας επιχείρησης όσο και για τους όρους χρηματοδότησης.

✚ Δανειακή επιβάρυνση των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων :Το επίπεδο δανειακής επιβάρυνσης των επιχειρήσεων ,είτε ως απολυτό μέγεθος είτε ως ποσοστό του ενεργητικού τους ,μπορεί να αποτελέσει πηγή αυξημένου κίνδυνου για τη σταθερότητα του χρηματοδοτικού συστήματος, σε περιόδους κατά τις οποίες επενεργούν παράγοντες που δυσχεραίνουν την ομαλή εξυπηρέτηση των δάνειων .Στην παρούσα χρηματοπιστωτική και μακροοικονομική συγκυρία ,επιχειρήσεις που έχουν υψηλή δανειακή επιβάρυνση ενδέχεται να αντιμετωπίσουν μεγαλύτερες του συνήθους δυσκολίες πρόσβασης σε δανεισμό ,υψηλότερη πιθανότητα αθέτησης υποχρεώσεων και ασθενέστερη αντοχή σε πιέσεις που προέρχονται από το μακροοικονομικό περιβάλλον .Μικρότερη έκθεση σε κινδύνους αυτού του είδους έχουν οι επιχειρήσεις που λειτουργούν με χαμηλότερο βαθμό μόχλευσης ,δηλαδή με μικρότερη αναλογία ξένων προς ίδια κεφάλαια .Κατά την διετία 2006-08 η δανειακή επιβάρυνση των εγχώριων μη χρηματοπιστωτικών επιχειρήσεων παρουσίασε αύξηση. Η αύξηση σε απολυτό μέγεθος των ξένων κεφαλαίων και συνακόλουθη μεγαλύτερη επιβάρυνση των επιχειρήσεων με χρεωστικούς τόκους καθιστούν τις επιχειρήσεις πιο ευάλωτες στο ενδεχόμενο μιας χειροτέρευσης των ορών δανεισμού .Η άνοδος των επιτοκίων των τραπεζικών δάνειων προς επιχειρήσεις ,που σημειώθηκε την διετία

2006-08 ,αύξησε σημαντικά το κόστος χρηματοδότησης των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων .Το 2008 οι χρηματοοικονομικές δαπάνες των επιχειρήσεων αυξήθηκαν κατά 30%(δείγμα). Συμφώνα με στοιχεία των εθνικών χρηματοπιστωτικών λογαριασμών ,τον Ιούνιο του 2009 το χρέος των ελληνικών επιχειρήσεων ως ποσοστό του ΑΕΠ εμφανίστηκε οριακή υποχώρηση σε 65,2% .Στο σύνολο του εξεταζομένου δείγματος επιχειρήσεων ,τα ξένα κεφάλαια ως ποσοστό των συνολικών αλλά και των ιδίων κεφαλαίων παρέμειναν σχεδόν σταθερά τον Ιούνιο του τρέχοντος έτους σε σύγκριση με τον ίδιο μην πέρυσι .

4.11 Επιπτώσεις στις ΜΜΕ

Την περίοδο 2008-2009 περισσότερες από 90.000 ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις οδηγήθηκαν σε κλείσιμο .Η παγκόσμια ύφεση βλέπουμε να επηρεάζει πολύ σημαντικά την ελληνική οικονομία και η μεταφορά της κρίσης στην αγορά και στην παράγωγη δεν άργησε να έρθει. Στην Ελλάδα η πραγματική διάσταση του προβλήματος δεν είχε γίνει έγκυρα αντιληπτή .Την κυρία ευθυνή φέρουν τα στελέχη της τότε κυβέρνησης και αντιπολίτευσης που όσο το πρόβλημα γιγαντωνόταν ,έδιναν υποσχέσεις για το ποσά χρήματα θα λάβουμε σαν οικονομία αντί για ποσά θα έπρεπε να καταβάλουμε αλλά και για τον πραγματικό αριθμό του ελληνικού δημόσιου χρέους .

Μερικές από τις επιπτώσεις της χρηματοοικονομικής κρίσης στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι :

- Η έλλειψη ρευστότητας.
- Η άνοδος του κόστους δανεισμού.
- Η δυσκολία της πρόσβασης στην χρηματοδότηση.
- Η πτώση της κατανάλωσης και της ζήτησης προϊόντων και υπηρεσιών.
- Η μειωμένη αγοραστική δύναμη των καταναλωτών.
- Η μεγαλύτερη ευαισθησία τους στην κρίση λόγω των ιδιαιτεροτήτων.

4.12 Κατηγοριοποίηση επιχειρήσεων εν μέσω οικονομικής κρίσης

Σύμφωνα με την διεθνή αρθρογραφία (Heckmann, Konik, Samakh & Weissbarch, 2008; Branstad, Jackson & Banerji, 2009) η οικονομική κρίση είχε ως αποτέλεσμα να κατηγοριοποιηθούν οι επιχειρήσεις σε 4 κατηγορίες με βάση δύο κριτήρια: την οικονομική ευρωστία και το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Σταθερές επιχειρήσεις	ισχυρές οικονομικά αλλά αδύναμες ανταγωνιστικά,
Ισχυρές επιχειρήσεις	υψηλή οικονομική ευρωστία και μεγάλο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα
Αποτυχημένες επιχειρήσεις	αδύναμες τόσο οικονομικά όσο και ανταγωνιστικά
Αγωνιζόμενες επιχειρήσεις	αδύναμες οικονομικά αλλά έχουν ισχυρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα

Σχήμα: Κατηγοριοποίηση επιχειρήσεων με βάση την οικονομική ευρωστία και το ανταγωνιστικό τους πλεονέκτημα.

4.13 Οι επιχειρήσεις που βρίσκονται σε κρίση

Ειδικά και άμεσα μετρά πρέπει να λειφθούν για τις παραγωγικές ΜΜΕ που βρίσκονται σε κρίση .ο αυξανόμενος αριθμός των πτωχεύσεων ,ο κίνδυνος εξαγοράς τους από το ξένο κεφάλαιο, επιβάλλουν να μην περιοριστεί η παραγωγική βάση της οικονομίας και να διατηρηθεί η απασχόληση του ικανού προς εργασία πληθυσμού. Αυτό σημαίνει να βρεθεί ένας καινούργιος τρόπος εξοφλήσεως των δάνειων προς τις τράπεζες ,ώστε να διευκολυνθεί η εξυγίανση και η ανάπτυξη των ΜΜΕ.

✚ Οι ΜΜΕ που βρίσκονται σε κίνδυνο θα πρέπει να :

Αντί να εξασφαλίζεται μια καινούργια δανειοδότηση με τους γνωστούς επαχθής όρους ,ορθότερο είναι να δημιουργηθεί ,μέσω της ΕΤΒΑ ,ένα <<ειδικό κεφάλαιο κίνδυνου>> το οποίο θα κατευθύνεται στην απόκτηση μέρους του κεφαλαίου ,που πάντοτε όμως πρέπει να είναι μειοψηφία πάνω στο συνολικό κεφάλαιο της επιχείρησης .η απόκτηση του τμήματος αυτού θα γίνει με την έκδοση προνομιούχων μετοχών ,οι οποίες θα έχουν δικαίωμα μερίσματος πρώτες από όλες τις άλλες και δυνατότητα εξαγοράς τους από τους βασικούς μέτοχους σε 5-6 χρόνια .Η επέμβαση αυτή ,αποβλέπει να αναζωογονήσει τις επιχειρήσεις και να τις επανεισαγάγει στο σύστημα των ιδιωτικών μονάδων ,χωρίς να υπάρχει κίνδυνος να απορροφηθούν από το τραπεζικό κεφάλαιο.

Ένας μεγάλος αριθμός μικροεπιχειρήσεων συνδέεται με αμφίβολη δραστηριότητα ή με σαφώς αντιπαραγωγική λειτουργία, δεν έχει την θέση του στην επιχειρηματική δράση και οι κατοχή των μονάδων αυτών, πρέπει να ενισχύσουν το εξειδικευμένο προσωπικό της ελληνικής βιομηχανίας.

4.14 τα σημερινά προβλήματα των ΜΜΕ

Παρά τις συνεχόμενες προσπάθειες της πολιτείας, ακολουθώντας πολιτικές που αποβλέπουν στην ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, τα προβλήματα εξακολουθούν να τις ταλανίζουν. Τα χρόνια αυτά προβλήματα οδηγούν σε μείωση της αποδοτικότητας, σε υποβάθμιση της ανταγωνιστικότητας και τελικά θέτουν σε κίνδυνο ακόμη και την βιωσιμότητα τους. Τα μικρά κεφάλαια με τα όποια κινούνται οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δημιουργούν πλήρη αδυναμία στην εφαρμογή των νέων τεχνολογικών και πληροφοριακών συστημάτων, γεγονός που αποτελεί αδιέξοδο στην όποια ανάπτυξη και εξέλιξη επιθυμούν. Διαθέτοντας περιορισμένους οικονομικούς πόρους αναλαμβάνουν μεγάλο επιχειρηματικό κίνδυνο. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν μπορούν να εκμεταλλευτούν οικονομίες κλίμακας και να αναλάβουν το κόστος για έρευνα και ανάπτυξη. Η αγορά των υλικών και των εμπορευμάτων γίνεται συνήθως σε μικρές ποσότητες και υψηλές τιμές με αποτέλεσμα να εμφανίζουν υψηλό κόστος αγοράς. Οι διεθνείς και εσωτερικές επιπτώσεις από την οικονομική κρίση πάνω στις ΜΜΕ, έχουν πράγματι δημιουργήσει σοβαρές επιπτώσεις σε πολλές από αυτές. Η κρίση που εκδηλώνεται σήμερα στις ΜΜΕ αφορά τον περιορισμό της ζήτησης για ορισμένα προϊόντα, την αύξηση του κόστους και την όξυνση του ανταγωνισμού στον τομέα των εξαγωγών, όσο και στην εσωτερική αγορά. Αποκαλύπτεται έτσι η σημασία της κρατικής πολιτικής απέναντι στις ΜΜΕ που στόχο πρέπει να έχει τον εκσυγχρονισμό τους και την επιτυχή τους διάταξη στον διεθνή και εγχώριο ανταγωνισμό.

Με λίγα λόγια κάποια προβλήματα αναφέρονται παρακάτω !

- Οι επιχειρήσεις, μέσα σε σύντομο χρονικό διάστημα βρέθηκαν σε ένα νέο, αρνητικό περιβάλλον, με τα χαρακτηριστικά των αγορών να ανατρέπονται ριζικά, τις πιέσεις να εντείνονται και την αβεβαιότητα να κυριαρχεί.
- Κυρίαρχο πρόβλημα για όλες τις κατηγορίες των επιχειρήσεων είναι η μείωση της ζήτησης στην εσωτερική και διεθνή αγορά.
- Σημαντικό επίσης πρόβλημα είναι η αύξηση των ακάλυπτων επιταγών.
- Η μεγάλη αβεβαιότητα που υπάρχει επιτείνει ακόμη περισσότερο την αδυναμία των επιχειρήσεων να εξυπηρετήσουν τα προγράμματά τους λόγω προβλημάτων πρόσβασης σε ικανοποιητική χρηματοδότηση μέσω του χρηματοπιστωτικού συστήματος.
- Οι επιχειρήσεις σήμερα βιώνουν μία πρωτόγνωρη αβεβαιότητα λόγω της έλλειψης ζήτησης, ρευστότητας και εμπιστοσύνης.
Η πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης έχει καταστεί ιδιαίτερα δύσκολη υπόθεση, αφού πλέον το πιστωτικό σύστημα περιορίζεται σε επιλεκτικές χρηματοδοτήσεις, δημιουργώντας συνθήκες, ακόμη και ασφυξίας στις επιχειρήσεις και στην αγορά.

- Η πλήρης απαισιοδοξία των επιχειρήσεων διατυπώνεται σε όλα τα επίπεδα σχετικά με την ένταση της κρίσης στο αμέσως επόμενο διάστημα, την οποία θεωρούν ότι θα ενταθεί ακόμη περισσότερο απ' ό,τι είναι σήμερα.
- Ρυθμιστικό – κανονιστικό πλαίσιο :Η διαφθορά προωθεί το χειρότερο είδος ανταγωνισμού ,κέρδος εμφανίζει ο πιο διεφθαρμένος και όχι ο καλύτερος ,με αποτέλεσμα να αυξάνεται σημαντικά το κόστος παροχής υπηρεσιών και αγαθών .Δημιουργεί άσχημα πρότυπα υπονομεύοντας την καινοτομία και τον υγιή ανταγωνισμό ,απομακρύνοντας ακόμη και ξένους επενδυτές που δεν θέλουν να εμπλακούν σε ένα δυσμενές περιβάλλον .Η φορολογική πολιτική και το νομικό πλαίσιο που ισχύει στην Ελλάδα ,δυσχεραίνουν την ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων . Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορούν πιο εύκολα να στοχεύουν σε συγκεκριμένες ομάδες πελατών τους και να προσφέρουν εξειδικευμένες υπηρεσίες στον πελάτη. Λόγω της αύξησης τους οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις παρέχουν άμεση εξυπηρέτηση στο καταναλωτικό κοινό .
- Ενίσχυση των μεγάλων επιχειρήσεων :Σε πολλές περιπτώσεις εξειδικεύονται στην παράγωγή αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών απαραίτητων για την παραγωγική διαδικασία των μεγάλων επιχειρήσεων .Συντελούν με τον τρόπο αυτό στην ανάπτυξη των μεγάλων επιχειρήσεων.
- Χρηματοδότηση : Οι παράγοντες που θα εξετάσει μια εμπορική τράπεζα για να χρηματοδοτήσει μια μικρομεσαία επιχείρηση βασίζεται στην ικανότητα της επιχείρησης να εμφανίζει θετικές ταμειακές ροές ,να έχει διαμορφώσει τον προϋπολογισμό της, τη πολιτική είσπραξης των αιτήσεων και των υποχρεώσεων ,καθώς και η σύγκριση χρηματοοικονομικών μεγεθών με αντίστοιχες επιχειρήσεις του κύκλου .Οι τράπεζες ενδιαφέρονται για τις προϋποθέσεις ανάπτυξης της επιχείρησης και την σωστή τήρηση και ερμηνεία των χρηματοοικονομικών κατασταστάσεων . Η χρηματοδότηση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων από τις τράπεζες είναι δύσκολη γιατί οι τράπεζες ζητούν είτε επιτυχημένη προϊστορία, η οποία συνήθως δεν υπάρχει ,είτε οι εξασφαλίσεις είναι μικρές. Έτσι δυσκολεύονται να πείσουν τα πιστωτικά ιδρύματα για την βιωσιμότητα και την φερεγγυότητα της επιχείρησης τους, όποτε αναπόφευκτα οδηγούνται σε χαμηλότερη χρηματοδότηση και με υψηλό κόστος από αυτά που θα δικαιολογούσαν τα πραγματικά δεδομένα που πηγάζουν από τη προοπτική τους .
- Στεγνότητα της αγοράς : Η μικρομεσαία επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να περιμένει δυόμιση με τρεις μήνες για να εισπράξει τα οφειλόμενα σε αυτήν ,ενώ κάνει δυόμιση μήνες κατά μέσο ορό για να ανταποκριθεί στις δίκες τις υποχρεώσεις .
- Έλλειψη στελεχών : Στις περισσότερες μικρομεσαίες επιχειρήσεις, δεν εμπιστεύονται τη χρησιμοποίηση εξωτερικού σύμβουλου .Δύσκολα οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι διατεθειμένες να καταβάλουν αμοιβή σε εξωτερικό σύμβουλο γιατί δεν έχουν πειστεί για την αναγκαιότητα του ,θεωρώντας ο επιχειρηματίας – ιδιοκτήτης ότι γνωρίζει καλύτερα από τον καθένα τι πρέπει να κάνει και πως πρέπει να το κάνει .

Κεφάλαιο 5: Προοπτικές εξόδου από την οικονομική κρίση

5.1.1 Επιχειρηματικοί κλάδοι που έχουν πληγεί από την οικονομική κρίση αλλά και αυτοί που είναι δυναμικοί

Ένα πρώτο σημαντικό στοιχείο κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης είναι ότι άλλαξαν οι προτιμήσεις των καταναλωτών γεγονός που ανέδειξε νέα προϊόντα.

Ιδιαίτερη άνοδο στα πλαίσια της κρίσης έλαβαν τα προϊόντα ιδιωτικών ετικετών ενώ αναδείχτηκε ο χώρος των ενδιάμεσων προϊόντων που συνδυάζουν την καλή ποιότητα αλλά και την πολύ χαμηλή τιμή.

Η ελληνική αγορά είναι δυσκίνητη όσον αφορά την παροχή εναλλακτικών διεξόδων και προσωπικών εγγυήσεων .Η θεσμοθέτηση της ελληνικής αγοράς δεν επιτρέπει στον επιχειρηματία να απεμπλακεί από την λειτουργία συγκεκριμένων πλαισίων ενώ οι δυνατότητες πώλησης στην χώρα μας είναι συγκριτικά χαμηλές .

Κατά ,συνέπεια ,οι κύριοι Κλάδοι που υπερνίκησαν την οικονομική κρίση στην χώρα είναι όσοι ασχολούνται με τα παρακάτω :

- Την παροχή υπηρεσιών που σχετίζονται με τον τουρισμό και γενικότερα το τουριστικό προϊόν.
- Την παροχή τροφίμων ,όταν αυτά συνδέονται με την τεχνολογία και την καινοτομία.
- Σε κλάδους – επιχειρήσεις που ασχολούνται παραδοσιακά με την μεταποίηση και επισκευή καθώς ο καταναλωτής δεν προβαίνει εύκολα στις μέρες μας σε αντικατάσταση προϊόντων.
- Σε τεχνολογικούς κλάδους που σχετίζονται με διεθνή δίκτυα συνεργασίας και δραστηριότητες που αποτελούν μέρος διεθνών αλυσίδων.
- Την παροχή υπηρεσιών σε κλάδους που εξαρτώνται από κοινοτικές πολιτικές ,όπως παραδείγματος χάρη η περίπτωση των ήπιων μορφών ενεργείας και γενικότερα των ΑΕΠ.
- Την παροχή ναυτιλιακών υπηρεσιών ειδικότερα στην περίπτωση που αυτές είναι ανταγωνιστικές προς τις ξένες ισοδύναμες υπηρεσίες.

Οι κατηγορίες των επιχειρήσεων που προκύπτουν από την επεξεργασία του ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος είναι οι εξής :

- Ισχυρές επιχειρήσεις με οικονομική ευρωστία αλλά και υψηλό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

- Σταθερές επιχειρήσεις με οικονομική ευρωστία αλλά μικρό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.
- Ανταγωνιστικές επιχειρήσεις που πάσχουν από οικονομική ευρωστία αλλά παρουσιάζουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα .
- Τέλος, αποτυχημένες επιχειρήσεις που χαρακτηρίζονται από μεγάλες αδυναμίες τόσο οικονομικά όσο και σε ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Δυναμικές επιχειρήσεις και επηρεασμένες από την οικονομική κρίση κάποια στιγμή χρειάστηκαν χρηματοδότηση με τραπεζικό δάνεια .Αυτές κατατάσσονται στους εξής κλάδους:

- ✚ 20,7% στη βιομηχανία
- ✚ 20,9% στο εμπόριο
- ✚ 13,4% στον τουρισμό
- ✚ 5,2% στη χρηματοπιστωτική αγορά
- ✚ 4,5% στις επιχειρήσεις ηλεκτρισμού ,φωταέριου και ύδρευσης
- ✚ 17,9% στη γεωργία
- ✚ 1,6% στις μεταφορές ,εκτός από την ναυτιλία
- ✚ 16,7% για τις επιχειρήσεις των υπολοίπων κλάδων

Πηγή

- 1) βλ.<<Gerzema, 2009>>
- 2) βλ. <<Rothenbuecher, 2008>>
- 3) βλ. <<Λιουκας και συν., 2009>>
- 4) βλ. <<Branstad et al., 2009>>
- 5) βλ. <<Τράπεζα της Ελλάδος ,2011>>
- 6) βλ. <<Στεφάνου Φλωρεντία, Κλάδοι της ελληνικής οικονομίας οι όποιοι άντεξαν την οικονομική κρίση ,Ε.Α.Π, 2014 >>

5.1 Το νέο επιχειρηματικό περιβάλλον

Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις καινοτομούν και κινούνται παγκόσμια. Έτσι οι ισορροπίες στο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα ανατρέπονται. Συνολικά, στις ανοιχτές αγορές ο ανταγωνισμός μάλλον θα ισορροπήσει σε χαμηλότερες τιμές, οι διαφορές τιμών θα μειωθούν. Οι ενδιάμεσες προσφορές κόστους διαφοροποίησης θα κερδίζουν μερίδιο. Ο καταναλωτής είναι πιο πληροφορημένος και με το διαδίκτυο ξέρει περισσότερα για το τι αγοράζει και για αυτόν που τα προσφέρει. Οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις μετά την κρίση θα είναι πολύ ανταγωνιστικές και διαφορετικές. Με απλές δομές και χαμηλότερο κόστος. Προσηλωμένες στην καινοτομία, πιο υπεύθυνες, με «κοινωνική» διαφοροποίηση. Πιθανόν με διαφορετικό επιχειρηματικό μοντέλο, εστιασμένο σε διαφορετικά τμήματα αγοράς και νέους καταναλωτές.

Πηγή

http://www.bankofgreece.gr/BoGDocuments/20-5_lioukas.pdf

Βλ. <<Οι ελληνικές επιχειρήσεις μετά την κρίση ,σελ.400>>

5.2 Βιωσιμότητα μικρών προβληματικών επιχειρήσεων

Η μικρή επιχείρηση πέφτει έξω ,κυρίως από απειρία του επιχειρηματία ,διότι δεν υπολογίζεται σωστά ούτε το κόστος της επένδυσης ,το οποίο κατά κανόνα υποεκτιμά σε μεγάλο βαθμό ,ούτε τις ωφέλειες από αυτήν ,τις οποίες υπερεκτίμα πάλι σε μεγάλο βαθμό και έτσι η θεραπεία δεν είναι κατά κανόνα δυνατή .Για τις μικρές επιχειρήσεις ,λοιπόν ,είναι κοινωνικά σκοπιμότερο να προλαμβάνεται μάλλον η προβληματικότητα παρά να θεραπεύεται. Η πρόληψη μπορεί να γίνει μόνο μέσω των πιστωτών της και ιδιαίτερα τη στιγμή που ο επιχειρηματίας απευθύνεται στην τράπεζα για δανεισμό .Η τράπεζα τότε έχει την ευχέρεια ,μέσω ενός εμπειρογνώμονα της ,να βοηθήσει τον επιχειρηματία να υπολογίσει σωστά το κόστος και τις ωφέλειες της επένδυσης ,να προσδιορίσει τη διαχρονική πορεία των ταμειακών ροών και να τον μάθει να κοστολογεί σωστά το προϊόν, να συντάσσει και να παρακολουθεί προϋπολογισμό ,και, τέλος να δίνει τεστ ευαισθησίας ,που με διαφορές υποθετικές αντιξοότητες θα δείξει αν υπάρχει πιθανότητα κερδοφορίας και βιωσιμότητας .Βεβαία μια τέτοια πολιτική εκ μέρους του τραπεζικού συστήματος προϋποθέτει την υπαρξεί εμπειρογνώμωνων ,ικανών και επιπλέον αδιάφθωρων που θα διεκπεραιώνουν το έργο τούτο για τις χιλιάδες των μικρών επιχειρήσεων ,οι οποίες ζητούν κάθε χρόνο δάνειο .Για το λόγο αυτό θα προτείναμε μια συνεργασία ,των πιστωτικών ιδρυμάτων με τον ΕΟΜΜΕΧ , ο οποίος διαθέτει σχετικά έμπειρα στελέχη για όλους τους κλάδους της μεταποίησης .

5.3 Η επιχειρηματικότητα ως εργαλείο εξόδου από την οικονομική κρίση

Στους δεινούς καιρούς που διανύουμε ,η **επιχειρηματικότητα** αναδεικνύεται σε κύριο φορέα και πρωταγωνιστή για την **έξοδο από την οικονομική κρίση**.

Ενίσχυση της καινοτομικής επιχειρηματικότητας ως διεξόδου από την κρίση ,η **ενεργοποίηση /δικτύωση των επιχειρήσεων** καθώς και η παρουσίαση **καινοτόμων λύσεων χρηματοδότησης** νέων ιδεών. Τα αποτελέσματα της καινοτομίας είναι συνήθως μακροπρόθεσμα ,αφού οι καρποί της έρευνας και της ανάπτυξης μέσα στις επιχειρήσεις αργούν να παραχθούν ,μακροχρόνια δημιουργούν θετικό κλίμα ,δίνοντας ώθηση στην οικονομία αφού δημιουργούν συνθήκες περαιτέρω ανάπτυξης.

5.4 Τι πρέπει να κάνουν οι επιχειρήσεις εν καιρό κρίσης

Οι στρατηγικές κινήσεις που πρέπει να κάνουν οι επιχειρήσεις (Branstad, Jackson & Banerji, 2009) προκειμένου να μπορέσουν να βγουν όσο το δυνατόν λιγότερο «χτυπημένες» από ένα περιβάλλον κρίσης είναι οι εξής:

- 1) Να είναι σε ετοιμότητα για την αντιμετώπιση κάθε «απειλής»
- 2) Να είναι σε θέση να προβλέψουν τη μελλοντική διάρθρωση της βιομηχανίας, να κατανοήσουν τις επιπτώσεις του κρατικού παρεμβατισμού και να δημιουργήσουν μια εικόνα του πώς θα αναδιαρθρωθούν.
- 3) Να επαναπροσδιορίσουν το σχέδιο δράσης τους.
- 4) Να αναλάβουν έξυπνα ρίσκα δηλαδή να είναι έτοιμες για ανάκαμψη αναζωπύρωση των τιμών .

5.5 Μέτρα στήριξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων

- Τα μέτρα στήριξης που εφαρμόζονται από τις χώρες ,συμφώνα με τον ΟΟΣΑ ,μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις διαφορετικές ομάδες .
  - Μέτρα για τη στήριξη των πωλήσεων και την πρόληψη της εξάντλησης των κεφαλαίων κίνησης των ΜΜΕ, όπως οι εξαγωγικές πιστώσεις ,φορολογικές ελαφρύνσεις .
  - Μέτρα για την ενίσχυση της πρόσβασης των ΜΜΕ στη χρηματοδότηση ,κυρίως για την πίστωση μέσω αύξησης κεφαλαίου των τραπεζών και επέκταση των υφιστάμενων δάνειων και των συστημάτων εγγύησης.
  - Μέτρα που αποσκοπούν στο να βοηθήσουν τις ΜΜΕ να διατηρήσουν το επίπεδο των επενδύσεων τους και, γενικότερα ,την ικανότητα τους να ανταποκριθούν στις αιγίς μέλλον για μια πιθανή αύξηση της ζήτησης μέσω επιχορηγήσεων επενδύσεων ,ταχύτερες αποσβήσεις , και τη χρηματοδότηση της έρευνας και της ανάπτυξης.
- Εφαρμόζονται τα ακόλουθα προγράμματα
  - Εθνικό στρατολογικό πλαίσιο αναφοράς (ΕΣΠΑ)2007-2013 : Η Ελλάδα καλείται μέσα από το ΕΣΠΑ να αξιοποιήσει την αναπτυξιακή βοήθεια που προσφέρει η ευρωπαϊκή ένωση ώστε να μπορέσει να αναπτυχτεί μέσα στο ανταγωνιστικό αλλά και παγκόσμιο περιβάλλον.
  - Οι εθνικές αρχές προκειμένου να προσεγγίσουν τις βασικές παραμέτρους του αναπτυξιακού προγραμματισμού και να καταρτίσουν

το ΕΣΠΑ ,βασιστήκαν στο πλαίσιο των αποφάσεων του ευρωπαϊκού συμβουλίου της 16 Δεκεμβρίου του 2005 ,με τις οποίες διασφαλίστηκαν έως το 2013 οι πόροι της ευρωπαϊκής πολιτικής συνοχής για τη χώρα, οι νέοι κανονισμοί των ταμείων της ΕΕ ,καθώς και οι στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές για την πολιτική συνοχή.

- Αποτέλεσμα ήταν η διαμόρφωση του ΕΣΠΑ σε 4 επίπεδα :
  - Στο επίπεδο των στρατηγικών στόχων του ΕΣΠΑ.
Στο επίπεδο των ειδικών στόχων και των κύριων μέσων επίτευξης.
Στο επίπεδο των θεματικών και χωρικών προτεραιοτήτων ,όπως απαιτητέ από το γενικό κανονισμό των ταμείων .
- Ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα 2007-2013 :Το νέο επιχειρηματικό πρόγραμμα <<ανταγωνιστικότητα και επιχειρηματικότητα >>έχει στόχο την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και τις εξωστρέφειας των επιχειρήσεων δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην καινοτομικότητα.
Η συνολική δημόσια δαπάνη του ΕΠΑΝ II ανέρχεται στο ποσό των 1.721.000.000 euro από τα όποια 1.291.000.000 euro προέρχεται από πόρους του ευρωπαϊκού ταμείου περιφερειακής ανάπτυξης και 430.000.000 euro από πόρους του ελληνικού δημόσιου .Η ιδιωτική συμμετοχή αναμένεται να φτάσει το 1.410.565.249 euro.
- Οι βασικές προτεραιότητες του ΕΠΑΝ II για την χρονική περίοδο 2007-2013 είναι:
  - Η προώθηση της καινοτομίας ,υποστηριζόμενη από ερευνά και τεχνολογική ανάπτυξη.
  - Η ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και της εξωστρέφειας ,με στόχο την παραγωγική αναβάθμιση της χώρας προς αγαθά και υπηρεσίες υψηλής προστιθεμένης αξίας, με ποιότητα ,περιβαλλοντική ευαισθησία ,ενσωμάτωση γνώσης και καινοτομίας.
  - Η βελτίωση του επιχειρηματικού περιβάλλοντος ,με στόχο τη βελτίωση του θεσμικού περιβάλλοντος ώστε να αναπτυχτεί η επιχειρηματικότητα ,να βελτιωθεί ο ανταγωνισμός και η προστασία του καταναλωτή.
  - Η ολοκλήρωση του ενεργειακού συστήματος της χώρας και η ενίσχυση της αιφόρου ανάπτυξης, με σκοπό την εξασφάλιση του ενεργειακού εφοδιασμού της χώρας, απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας και ένταξη της χώρας στα μεγάλα διεθνή δίκτυα μεταφοράς ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου.

Πηγή

Βλ ,<<Η σημασία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την οικονομία και μετρά στήριξης ,κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης, Διαμαντόπουλος Θεόδωρος πάτρα 2010, ΑΕΙ >>

<http://lib.eap.gr/el/>

5.6 Αντοχή – τρόποι αντιμετώπισης και προοπτικές αντιμετώπισης οικονομικής κρίσης

Οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις για να αντέξουν τις δυσχέρειες και να επιβιώσουν μέσα στο δύσκολο περιβάλλον της χρηματοοικονομικής κρίσης θα πρέπει να αξιοποιήσουν στο έπακρο τα πλεονεκτήματά τους και να περιορίσουν όσο μπορούν τις αδυναμίες τους.

Τομείς που μπορούν να αποτελέσουν εφιαλτήριο για αυτή την προσπάθεια είναι :

- ❖ **Οικογενειακή μορφή** :Για να θεωρηθεί μια επιχείρηση οικογενειακή θα πρέπει μια ή περισσότερες οικογένειες να διαθέτουν ικανό ποσοστό ώστε να επηρεάζουν την καθημερινή της λειτουργία ή να λαμβάνουν μέρος στην διοίκηση ή να υπάρχει κάποια προοπτική διαδοχής κατά την μεταβίβαση της .Σε δύσκολες καταστάσεις όπως οι περίοδοι κρίσεων ,η οικογενειακή μορφή μιας επιχείρησης μπορεί να την καταστρέψει από μια σειρά κινδύνων. Στην Ευρώπη το ποσοστό των οικογενειών επιχειρήσεων υπερβαίνει το 80% του συνόλου ενώ παράγουν πιο πολύ από το 40% του Α.Ε.Π κάθε χώρας. Τα μέλη της οικογενειακής επιχείρησης συνήθως έχουν κοινές πεποιθήσεις και έτσι μπορούν να χαράξουν κοινή στρατηγική .Μπορούν να ‘θυσιάσουν’ ευκολότερα την προσωπική τους περιουσία αντλώντας ευκολότερα ρευστότητα, ενώ μειώνουν αποτελεσματικότερα το εργατικό κόστος καθώς τα μέλη τους προσφέρονται να εργάζονται πολύ περισσότερες ώρες και με μειωμένες ή και μηδενικές αμοιβές όταν αυτό απαιτηθεί .Το οικογενειακό πνεύμα βοηθά την παραπάνω προσπάθεια όπως και η σύνδεση των μελών με το οικογενειακό όνομα και η ευθύνη τους απέναντι στις επόμενες γενιές .
- ❖ **Ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών** :Είναι μια κατεύθυνση η οποία πρέπει να συγκέντρωση το μεγαλύτερο βάρος στην προσπάθεια για ανάκαμψη. Ένα ποιοτικό προϊόν ή μια αξιόλογη υπηρεσία είναι η αιχμή

του δόρατος για την αύξηση των πωλήσεων .Οι πελάτες που θα εκτιμήσουν αυτήν την προσπάθεια πιθανόν θα ξανά εμπιστευτούν την επιχείρηση ,θα διαδώσουν τη φήμη της και έτσι θα χτισθεί μια καλή αμφίδρομη σχέση.

- ❖ Καινοτομία :Η εισαγωγή καινοτόμων προϊόντων από μια επιχείρηση μπορεί να αυξήσει κατακόρυφα τις πώλησης της ώστε να παρουσιάσει πορεία ανάκαμψης .Η εφαρμογή της τεχνολογίας σε αυτή την περίπτωση είναι πολύ σημαντική .Οι ελληνικές μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα αναπτυχθούν με την κατάλληλη συνεργασία και ανθρώπινο δυναμικό και νέες ιδέες μπορούν να αξιοποιηθούν.
- ❖ Ευελιξία – προσαρμοστικότητα :Οι επιχειρήσεις κατά μια έννοια αποτελούν και αυτές οργανισμούς (οικονομικούς) όπως οι ζωντανοί οργανισμοί και από την θεωρία της εξέλιξης ,αυτοί που έχουν επιβιώσει μέχρι σήμερα δεν είναι οι πιο δυνατοί οργανισμοί αλλά οι πιο προσαρμοστικοί στις συνθήκες που παρουσιάζονται κάθε φορά που αλλάζει το περιβάλλον τους και να αναπτύξουν τις κατάλληλες άμυνες .Ο μικρός αριθμός των εργαζομένων στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις βοηθού σε αυτή την κατεύθυνση.
- ❖ Μάρκετινγκ :Η πλειοψηφία των επιχειρήσεων στην προσπάθεια τους να μειώσουν τις περισσότερες δυνατές δαπάνες σε όλους τους τομείς μιας οικονομικής μονάδας μειώνουν και τα έξοδα σε προβολή και διαφήμιση .Αυτό το γεγονός κάνει τις εταιρίες που δραστηριοποιούνται στο χώρο του μάρκετινγκ ,να μειώνουν τις τιμές που ζητούν από τους πελάτες τους. Έτσι παρουσιάζεται ευκαιρία για μια επιχείρηση που στοχεύει στην διαφήμιση να το πραγματοποιήσει με χαμηλότερο κόστος, αποκομίζοντας τα όποια οφέλη προσφέρει η σωστή προβολή της.
- ❖ Αποτελεσματική διοίκηση :Το μικρό μέγεθος των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μπορεί να αποδειχθεί ως πλεονέκτημα στην αποτελεσματική άσκηση διοίκησης .Αυτό που λείπει σε σχέση με τις μεγάλες επιχειρήσεις είναι ο σωστός προγραμματισμός και η σωστή ανάθεση καθηκόντων και απόδοση ευθυνών .Εάν παραδειγματιστούν και οι μικρότερες επιχειρήσεις από ένα σύγχρονο μοντέλο διοίκησης και οργάνωσης θα μπορούν να προβλέπουν και να προλαμβάνουν γρηγορότερα τους κινδύνους και γενικότερα να ανταπεξέρχονται πιο αποτελεσματικά στο συνεχώς μεταβαλλόμενο περιβάλλον .Τα λιγοστά επίπεδα ιεραρχίας που υπάρχουν στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις μπορούν να προσθέσουν αξία στα όσα προαναφέρθηκαν.
- ❖ Χρήση διαδικτύου :Το διαδίκτυο σήμερα αποτελεί εργαλείο που προσφέρει τεράστιες δυνατότητες για κάθε επιχείρηση .Από την

προμήθεια πρώτων υλών μέχρι το στάδιο των πωλήσεων αντιλαμβανόμαστε την χρησιμότητα του αφού μειώνεται το κόστος των συναλλαγών και αυξάνεται η ταχύτητα τους, αυξάνονται οι πωλήσεις, η συνολική προώθηση, το μέγεθος της αγοράς, και η επικοινωνία. Η αγορά μας θεωρείται πως έχει μικρή υποδομή στις τεχνολογίες πληροφορικής σε σχέση με τις υπόλοιπες χώρες της ευρωζώνης.

- ❖ **Εξαγωγές :** Η επέκταση μιας επιχείρησης σε νέες αγορές μπορεί να δώσει διέξοδο στο πρόβλημα της περιορισμένης εγχώριας αγοράς. Μάλιστα πολλές επιχειρήσεις που το προσπάθησαν έχουν διευρύνει το πελατολόγιο τους ανεβάζοντας παράλληλα το δείκτη των ελληνικών εξαγωγών. Ακόμη οι συνεργασίες με άλλες επιχειρήσεις του εξωτερικού είναι ικανές να βοηθήσουν αρκετά.

- ❖ **Μείωση κόστους :** Η μείωση του κόστους αποτελεί μια διαδικασία που μπορεί σε πολλούς επιχειρηματίες να μοιάζει απλή, εκ του αποτελέσματος όμως κρίνεται πολύ δύσκολη γιατί μπορεί να προκαλέσει αρνητικές συνέπειες. Οι περικοπές που γίνονται βιαστικά και επιπόλαια χωρίς την κατάλληλη στάθμιση πολλών παραγόντων αποδεικνύονται ακόμη και καταστροφικές. Για παράδειγμα στην περίπτωση που ο επιχειρηματίας θα στραφεί στην μείωση του προσωπικού για να μειώσει τα έξοδα, θα πρέπει να λάβει υπό όψιν του εάν οι εργαζόμενοι που σκοπεύει να απολύσει έχουν θετική συνεισφορά στην επιχείρηση, εάν έχουν προσελκύσει πελάτες, και τελικά εάν οι αποδοχές που λαμβάνουν ξεπερνούν τα όσα προσφέρουν. Το να κάνουμε βιαστικές κινήσεις προσλαμβάνοντας ανθρώπινο δυναμικό με τις μισές αποδοχές μπορεί να γυρίσει εναντίον μας μακροπρόθεσμα χάνοντας σε των απολυμένων στελεχών. Να σημειώσουμε πως οι βαλκανικές χώρες που δίνουν τις μικρότερες απολαβές στους εργαζόμενους τους σε σχέση με τις υπόλοιπες της ευρωπαϊκής ένωσης, και προσελκύουν με τόση ευκολία ξένους επενδυτές, πράγμα που σημαίνει πως η ανταγωνιστικότητα μιας χώρας δεν έχει να κάνει αποκλειστικά με το εργατικό κόστος. Βεβαίως πρέπει να τονίσουμε πως υπάρχουν πολλοί αξιόλογοι και ικανότατοι άνθρωποι που θα μπορούσαν να προληφθούν με λιγότερες αποδοχές, και για αυτό έχει τεραστία σημασία η σωστή στάθμιση όλων των παραγόντων. Όσον αφορά το κόστος παράγωγης η μείωση θα μπορούσε να έρθει από την εφαρμογή τεχνολογίας και την αυτοματοποίηση διαδικασιών και την επαναδιαπραγμάτευση των τιμών των πρώτων υλών.

- ❖ **Προοπτικές :** Η χρηματοοικονομική κρίση που διανύουμε παρόλη την ένταση της και τις καταστροφικές επιπτώσεις μπορεί να αποτελέσει ευκαιρία για πολλές επιχειρήσεις αξιοποιώντας τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω να επιβιώσουν και να αναδιοργανωθούν. Γνωρίζοντας πως οι οικονομίες των κρατών συμπεριφέρονται διαγράφοντας οικονομικούς κύκλους (ύφεση, στασιμότητα, ανάκαμψη) όσοι ανταπεξέλθουν θα τους βρει η ανάκαμψη δυνατότερους και πιο έμπειρους. Η πλήρης

αξιοποίηση των πλεονεκτημάτων των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων είναι η σωστή κατεύθυνση για την έξοδο από την κρίση .Η βοήθεια του κράτους είναι απαραίτητη τουλάχιστον στην φορολογική πολιτική ,για να αποτελέσει το εφελτήριο της ανάκαμψης .

5.7 Προοπτικές βιωσιμότητας ,ευκαιρίες και προκλήσεις

Στα πλαίσια μιας επιχειρηματικής στρατηγικής με επιθετικό προφίλ, σε περίοδο κρίσης .

- Δημιουργούνται πλεονεκτήματα κυρίως μέσω νέων καινοτομιών .Καθώς κατά την κρίση δημιουργούνται νέες ανάγκες ,η επιχειρηματικότητα μπορεί να στραφεί σε ικανοποίηση της ζήτησης νέων προϊόντων ή υπηρεσιών ,παρέχοντας νέες ιδέες.
- Όσον αφορά τις πτωχεύσεις και το κλείσιμο επιχειρήσεων ,αυτό συνεπάγεται αφενός ένα κοινωνικό κόστος ,αφετέρου όμως, σηματοδοτείται ένα ξεκαθάρισμα στην αγορά για τους τομείς που είναι λιγότερο αποδοτικοί ,μπορεί να αυξηθεί η παραγωγικότητα της εργασίας στους εναπομείναντες και παράλληλα ανοίγει χώρος στην αγορά για νέες επιχειρηματικές προσπάθειες ή για ανάπτυξη των καθιερωμένων εταιριών.
- Η ανάπτυξη του τομέα των υπηρεσιών και οι θεσμικές εξελίξεις που είναι ευνοϊκές για την αυτό – απασχόληση .Όταν υπάρξει σημαντική πρόοδος στην οικονομική ανάπτυξη ο πληθυσμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων αναμένεται να επανακτήσει την ανοδική πορεία.

Ενδεικτικά οι προσαρμογές ή επιλογές θα πρέπει να αξιοποιούν

- Τη χρήση των μέτρων της συντονισμένης ευρωπαϊκής πολιτικής για την αντιμετώπιση της κρίσης και τη στήριξη των ΜΜΕ, όπως και τα χρηματοοικονομικά προγράμματα του ΕΣΠΑ.
- Τον προσανατολισμό στις διεθνείς αγορές, η συμμετοχή τους στις διεθνείς αγορές είναι σημαντικό στοιχείο επιβίωσης ,εγερθείσης και δημιουργίας θέσεων απασχόλησης.
- Την ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών ,θα πρέπει να ενημερώνονται συνεχώς για τις νέες τεχνολογικές εξελίξεις.
- Την ερευνά και την καινοτομία, η δημιουργία νέων προϊόντων ή ακόμα και βελτίωση των υφιστάμενων ,είναι παράγοντες αντιμετώπισης του ανταγωνισμού και δημιουργία επιχειρηματικών ευκαιριών.
- Τη σύγχρονη επιχειρηματική κουλτούρα δηλαδή ενσωμάτωση ποιότητας, εξωστρέφειας ,ανάπτυξη συνεργασίας και δικτύωσης ,κοινωνική ευθύνη και νέα γνώση .

Κάποιοι άλλοι παράγοντες που αποτελούν ευκαιρίες προς εκμετάλλευση της εθνικής πολιτικής για την πρόοδο των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο τρέχον οικονομικό περιβάλλον είναι :

- Η αυξανόμενη τάση για διαφοροποιημένα προϊόντα και υπηρεσίες.
- Η ανάδειξη της χώρας ως συνδυετικού κρίκου ,μεταξύ της ΕΕ και τρίτων περιοχών.
- Η διεθνής τάση για επέκταση συνεργασιών και δικτυώσεων.
- Η απελευθέρωση της αγοράς ενεργείας ,ως κίνητρο ιδιωτικών επενδύσεων.
- Κοινωνική οικονομία.
- Οικογενειακή επιχείρηση.
- **Πρόσβαση στις αγορές**
- Enterprise Europe network
- Πύλη επιχειρήσεων <<Η Ευρώπη σου>>.
- **Ορθές πρακτικές**
- Η εφαρμογή της αρχής <<Σκάφτομαι πρώτα τους μικρούς>>.
- Η απλοποίηση των διαδικασιών ένταξης των επιχειρήσεων στην αγορά.
- Η διεθνοποίηση των ΜΜΕ .
- Η εκπαίδευση για την επιχειρηματικότητα.
- Η μείωση των διοικητικών εμποδίων, Πτωχεύσεις και επαναδραστηριοποίηση επιχειρήσεων.

Πηγή

Βλ<<European Commission,2009>>
 <<Εθνικό παρατηρητήριο ΜΜΕ,2008>>
 <<ΕΣΠΑ: Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς>>
 <<European Commission,2011>>

5.8 Η ευρωπαϊκή πράξη για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Η ευρωπαϊκή πράξη SBA (small business act) στοχεύει στην αναγνώριση του ρόλου τους στην ευρωπαϊκή οικονομία και έχει ως βασικό σκοπό :

- Το σχεδιασμό κανόνων και διατάξεων με γνώμονα την αρχή <<Σκαφτόμαστε πρώτα τους μικρούς>>.
- Την διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜΜΕ σε χρηματοδότηση .
- Την υποβοήθηση των ΜΜΕ να επωφεληθούν από τις δυνατότητες της Ενιαίας Αγοράς και των αγορών των τρίτων χώρων .
- Τη δημιουργία περιβάλλοντος όπου οι επιχειρήσεις μπορούν να προοδεύουν και η επιχειρηματικότητα να αμείβεται.
- Την προσαρμογή των εργαλείων της πολιτικής στις ανάγκες των ΜΜΕ.

Πηγή

Βλ<<European Commission,2011>>
<http://ec.europa.eu>

5.9 Ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικής αποκατάστασης υπέρ των ΜΜΕ

Ως απάντηση στην οικονομική κρίση ,παρουσιάστηκαν το 2008 στο ευρωπαϊκό σχέδιο οικονομικής αποκατάστασης το σχέδιο που πρότεινε μια συντονισμένη προσέγγιση μεταξύ όλων των μελών – κρατών αλλά και δράσεις σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Με λίγα λόγια :

- ✚ Πρόσβαση σε χρηματοδότηση :Η ευρωπαϊκή επιτροπή έχει προβεί σε ενέργειες απλοποίησης των κανόνων κρατικής βοήθειας προς τις ΜΜΕ ,ενώ ευθέτισε νέους κανόνες που περιλαμβάνουν ένα πλαίσιο προσωρινών εθνικών μέτρων για υποστήριξη της πρόσβασης σε χρηματοδότηση. Σε επίπεδο κρατικών κυβερνήσεων έχουν ληφθεί μετρά για δανειοδότηση και παροχή εγγυήσεων προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και για αποφυγή επιβαρύνσεων στην φορολογία.
- ✚ Απασχόληση: Η ευρωπαϊκή επιτροπή πρότεινε την απλοποίηση των κριτήριων υποστήριξης από το ευρωπαϊκό κοινωνικό κεφάλαιο, προκειμένου να επωφεληθούν τα μελή – κράτη από τις αρχές του '09 ,μέσω πόσου 1,8 δις ευρώ. Η ευρωπαϊκή πολιτική ωστόσο επισημαίνει ότι η κρατική προστασία για τους όρους απασχόλησης θα μπορούσε να αποβεί σε βάρος της επιχειρηματικότητας και να αποτελέσει ανασταλτικό παράγοντα για επιδόξους επιχειρηματίες .Πρωταρχικό μέλημα για τις κρατικές πολιτικές προτείνεται η παροχή ευελιξίας στην αγορά εργασίας.
- ✚ Είσοδος/έξοδος :Σε ευρωπαϊκό επίπεδο ,επιταχύνθηκε η υιοθέτηση του καταστατικού για τις ιδιωτικές εταιρίες ,έτσι ώστε από τις αρχές του '09 να μπορούν να διευκολυνθούν οι εμπορικές σχέσεις μέσα στην ΕΕ. Τα μετρά για την έναρξη νέων μικρομεσαίων επιχειρήσεων θα πρέπει να στοχεύουν στην διευκόλυνση των επιχειρηματιών ,αποσύροντας περιττά διαχειριστικά εμπόδια και βελτιώνοντας τα κίνητρα, προκειμένου η αυτό – απασχόληση να αποτελέσει πόλο έλξης έναντι της εξαρτημένης εργασίας.
- ✚ Η ζήτηση στην αγορά :Για να ενεργοποιηθεί η ζήτηση στην αγορά, έχουν ληφθέν μετρά στήριξης συγκεκριμένων τομέων της αγοράς, προκειμένου να δοθούν επενδυτικά κίνητρα ,ιδιαίτερα σε επιχειρήσεις φυσικών υποδομών ,εξοικονόμησης ενέργειας και έρευνας και ανάπτυξης και με σκοπό να υποστηριχτεί η οικογενειακή αγοραστική δύναμη.
- ✚ Εξαγωγές :Η ευρωπαϊκή πολιτική στηρίζει τις εξαγωγές ,καθώς θεωρείται ότι θα αποτελέσουν μηχανισμό στήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων με σκοπό την βιωσιμότητα τους, αλλά και να αποτελούν πολιτική εξόδου από την οικονομική κρίση .Τα μετρά για τις ΜΜΕ θα πρέπει να στοχεύουν απευθείας σε διευκόλυνση και προώθηση των εξαγωγών ,στις οποίες θα πρέπει να επικεντρωθούν οι επιχειρήσεις.

5.10 Ευρωπαϊκά προγράμματα χρηματοδότησης και φορείς

Έρευνες έδειξαν ότι ένα πρόγραμμα χρηματοδότησης και εγγυήσεων που υποστηρίζεται από κυβερνητικούς φορείς μπορεί να έχει σημαντική συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη και στην απασχόληση .Από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 όλες οι κυβερνήσεις των αναπτυγμένων χώρων προώθησαν πολιτικές για την έρανα και την ανάπτυξη ,προσφέροντας στις επιχειρήσεις επιχορηγήσεις ή φορολογικές ελαφρύνσεις .Όσον αφορά την αλληλεπίδραση μεταξύ των κυβερνητικών πολιτικών και των επιχειρηματικών στρατηγικών .

Επισημαίνεται

- ✚ Οι οροί χρηματοδότησης των νέων προγραμμάτων εικάζεται ότι δεν είναι τόσο ευνοϊκή όσο των παλαιότερων αντιστοιχών προγραμμάτων.
- ✚ Τα τιμολόγια των επιχειρήσεων που γίνονται δεκτά ως δικαιολόγησα ,δεν καλύπτουν το επιθυμητό χρονικό διάστημα έναρξης δημιουργίας υποχρεώσεων.
- ✚ Το δικαίωμα ένστασης της διέσεως του ΤΕΜΠΜΕ ,ιδιαίτερα για δάνεια άνω των 40 χιλ. ευρώ ,περιορίζει το πλαίσιο εγγυήσεων του.
- ✚ Η υποχρεωτική καταβολή του αναλογούντος ΦΠΑ κατά την εκταμίευση θέτει εμπόδιο άντλησης ρευστότητας και μπορεί να οδηγήσει σε υπερτιμολογήσεις.

5.11 Συμβολή των τραπεζών στην ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ανεπάρκειες

Οι τράπεζες για την στήριξη των ΜΜΕ που διατηρούν δανειακές υποχρεώσεις και έχουν πληγεί από έλλειψη ρευστότητας έχουν εφαρμόσει μια σειρά μέτρων και διευκολύνσεων ,έτσι έχουμε :

- Αναθεωρούν την εξυπηρέτηση ενήμερων ή καθυστερημένων οφειλών ,μέσω αναδιαπραγμάτευσης ορών, ρυθμίσεων δόσεων ,μειώσεως επιτοκίων ,παράτασης της διάρκειας δάνειων.
- Συμμετέχουν σε προγράμματα παροχής εγγυήσεων του ελληνικού δημόσιου.
- Διαθέτουν δικά τους προγράμματα για δανειοδότηση όσων ΜΜΕ δεν εμπίπτουν στα κριτήρια των προγραμμάτων του ΤΕΜΠΜΕ.
- Διενεργούν χρηματοδοτήσεις σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας και σε συγκεκριμένες γεωγραφικές περιοχές .
- Συνεργάζονται με επαγγελματικά επιμελητήρια για προώθηση προγραμμάτων δανειοδότησης στις ΜΜΕ.
- Προσχωρούν σε αναστολή προγραμμάτων πλειστηριασμών που αφορούν μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
- Καταργούν ή μειώνουν ορισμένες προμήθειες και έξοδο σε τραπεζικές συναλλαγές των ΜΜΕ.

Η προτεραιότητα των ΤΡΑΠΕΖΩΝ αυτήν την περίοδο είναι η βελτίωση των ισολογισμών τους και όχι η διεύρυνση των μεριδίων αγοράς ,καθώς τα νέα δάνεια ,όταν δεν καλύπτονται από νέες καταθέσεις διαταράσσεται ο σχετικός δείκτης. Από την άλλη πλευρά ,η πίεση για τα έσοδα και τα κέρδη είναι μεγάλη και επειδή αναμένεται να επεκταθεί ,οι τράπεζες αυξάνουν τα περιθώρια επιτοκίων τους, διατηρώντας το κόστος χρήματος σε πολύ υψηλή επίπεδα .Προφανές είναι ότι θα απαιτηθεί μια νέα φιλοσοφία και πολιτική ,με ένα νέο

μίγμα προϊόντων για να ανακάμψει η αγορά. Αλλά μέχρι την αποκατάσταση της ισορροπίας στην διεθνή και στην ελληνική αγορά θα πρέπει να αναμένεται στασιμότητα, αν όχι επιβράδυνση του ρυθμού πιστωτικής επέκτασης προς τις επιχειρήσεις.

5.12 Οι ελληνικές επιχειρήσεις βγαίνοντας από την κρίση

Η ελληνική οικονομία κατάφερε να διατηρήσει ένα μεγάλο μέρος του δυναμισμού της μέσα στην κρίση. Στην περίοδο της κρίσης μειώθηκε σημαντικά η οικονομική δραστηριότητα, δεν καταστράφηκε ο παραγωγικός ιστός της χώρας. Η δυναμική της επερχόμενης ανάπτυξης συντίθεται από επενδύσεις για αύξηση δυναμικότητας, συγχωνεύσεις/εξαγορές, αναδιάρθρωση δανείων και αύξηση των ιδίων κεφαλαίων, καθώς και απελευθέρωση περιουσιακών στοιχείων από εταιρείες χωρίς δυναμική. Για να επανεκκινήσει η Ελληνική οικονομία και να μπει σε τροχιά ανάπτυξης χρειάζονται **πρόσθετες επενδύσεις** που αντιστοιχούν περίπου στο **7%** του ΑΕΠ.

- ✓ Η **προσέλκυση κεφαλαίων** θα διευκολυνθεί από:
  - Απλούστερο και σταθερό θεσμικό πλαίσιο.
  - Σταθερό φορολογικό καθεστώς.
  - Γρήγορη και αποτελεσματική δημόσια διοίκηση.
- Οι χώροι των υποδομών και του τουρισμού μπορούν να κινητοποιήσουν σημαντικά κεφάλαια σε σχετικά μικρό χρονικό ορίζοντα. Οι υψηλοί πολλαπλασιαστές των δύο αυτών χώρων θα οδηγήσουν σε ανάπτυξη πολλούς κλάδους.
- ✚ Για τον χειρισμό των εταιρειών με παγιδευμένο δανεισμό αναγκαία η αλλαγή του πτωχευτικού κώδικα. Στόχος της αναχρηματοδότησης οι εταιρείες που αντιμετωπίζουν προβλήματα στην αποπληρωμή του δανεισμού τους, αλλά μπορούν να έχουν θετικές προοπτικές. Προσεκτικός σχεδιασμός της αναδιάρθρωσης με αναγνώριση των πιθανών επιπτώσεων σε άλλες εταιρείες του κλάδου.

Η ελληνική εταιρική οικονομία πρέπει να ελαφρυνθεί από δανεισμό που δεν μπορεί να εξυπηρετηθεί, προκειμένου να επιταχύνει την ανάπτυξη, προσελκύοντας πρόσθετα νέα κεφάλαια. Περιουσιακά στοιχεία που είναι παγιδευμένα στους ισολογισμούς των τραπεζών και των εταιρειών, πρέπει να απελευθερωθούν για να συμμετάσχουν στην αύξηση του δυναμικού της οικονομίας.

✓ Ο εστιασμός των πολιτικών και των πόρων πρέπει να γίνεται με βάση την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων :

- Συστηματική ανάπτυξη.
- Υψηλή κερδοφορία.
- Λελογισμένος δανεισμός σε σχέση με τις χρηματορροές της.
- Η χρηματοδότηση και η αναχρηματοδότηση της εταιρικής οικονομίας θα δημιουργήσει ευκαιρίες εξαγορών και συγχωνεύσεων.

Κεφάλαιο 6: Η δική μου ερευνά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Πάτρα

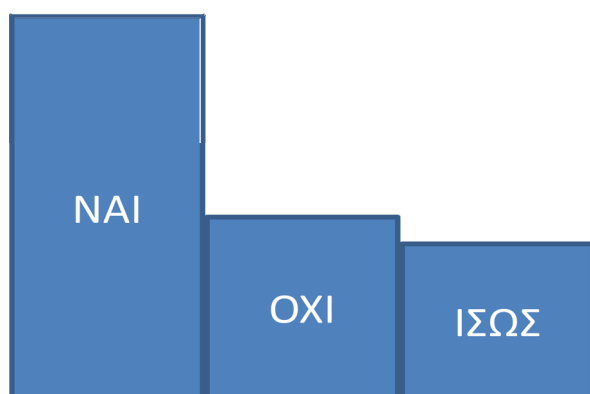

Πόσο επηρέασε η οικονομική κρίση τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην Πάτρα ;, θέλοντας να καταπιαστώ απόλυτα με το θέμα και το αντικείμενο έρευνας της πτυχιακής ,πραγματοποίησα την δική μου,προσωπική ερευνά στην πόλη .Με αυτό το τρόπο θέτοντας τις παρακάτω ερωτήσεις ,έλαβα τις ανάλογες απαντήσεις, με την σειρά μου λοιπόν συμπέρανα από προσωπική εμπειρία, την σημερινή κατάσταση που επικρατεί. Έχει μόνο αρνητικά αποτελέσματα η οικονομική κρίση ή μήπως όχι ;!

Η ερευνά πραγματοποιήθηκε σε 90 μικρομεσαίες επιχειρήσεις ,με εργαλείο ερωτηματολόγιο .Τις ερωτήσεις που έθεσα στους επιχειρηματίες, τις δόμησα βάση πληροφοριών από το διαδίκτυο, οικονομικούς ορισμούς από βιβλία ,την έντυπη ενημέρωση και τα μέσα μαζικής ενημερώσεις.

Τρεις είναι οι κατηγορίες σχετικά με τις επιχειρήσεις που πραγματοποιήθηκε ,η ερευνά :1)Εμπόριο(ειδή διατροφής, ένδυσης) ,2)υπηρεσίες (ξενοδοχεία, τράπεζες και μεταφορές), 3)βιομηχανία (βιομηχανικά υλικά, πρώτες ύλες).

1)Έχει επηρεαστεί ο κλάδος που καταπιάνεται η επιχείρησή σας από την οικονομική κρίση στην χώρα ;

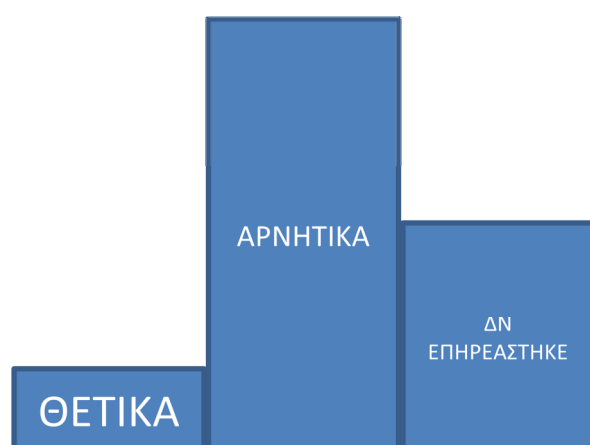
67%

22%

11%

Συμπέρασμα: Στην πρώτη περίπτωση ,το 39% θεωρεί ότι ο κλάδος της επιχείρησης θα χειροτερέψει περεταίρω ,το 21% ότι θα υπάρξει περίπτωση να βελτιωθεί αν λειφθούν κάποια μετρά και το 7% ότι θα παραμείνει όπως έχει .Ωστόσο και τα στελέχη που απάντησαν ότι δεν έχουν επηρεαστεί από την οικονομική κρίση το 11% πιστεύει ότι η κατάσταση θα χειροτερέψει στο μέλλον ενώ το 10% ότι θα βελτιωθεί ελαφρώς ή θα παραμείνει η ίδια όπως έχει .Βλέπουμε ότι στις συγκεκριμένες επιχειρήσεις επικρατεί απαισιοδοξία παρόλα αυτά πολλά στελέχη είναι αισιόδοξα !!

2)Πόσο έχει επηρεαστεί η δική σας επιχείρηση από την οικονομική κρίση που επικρατεί στην χώρα ;

3%

62%

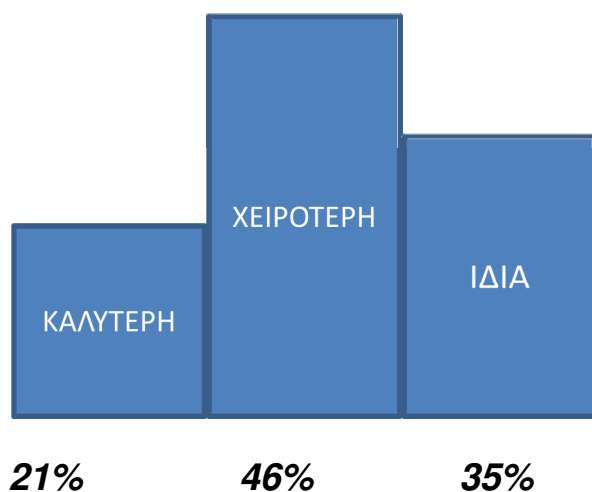
35%

Συμπέρασμα: Από την οικονομική κρίση επηρεάστηκε το 62% των ερωτηθέντων επιχειρήσεων ,από άποψη πωλήσεων ,από άποψη κερδοφορίας ,έχουν δηλώσει ότι μειωθήκαν τα κέρδη αισθητά. Από το σύνολο των επιχειρήσεων ,δήλωσαν ότι σημαντικό ρολό διαδραματίζει και οι αλλαγές

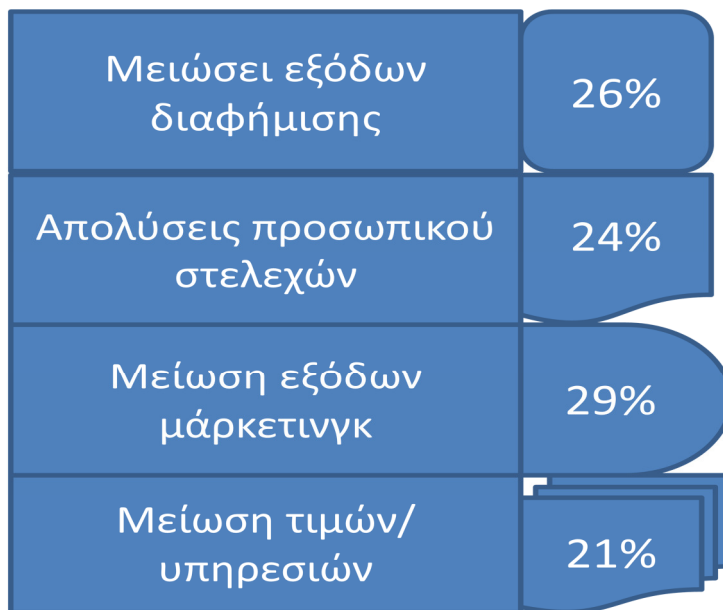
στις τιμές των πρώτων υλών από τους προμηθευτές .Στην ερευνά αναφέρθηκε ότι πολλοί από αυτούς δεν αύξησαν τις τιμές ,σημαντικός όμως αριθμός τις αύξησε αρκετά και τέλος σε αρκετούς άλλους δεν παρατηρήθηκε αλλαγή.

3) Ποια πιστεύετε ότι θα είναι η κατάσταση της δικής επιχειρήσεως στο μέλλον ;

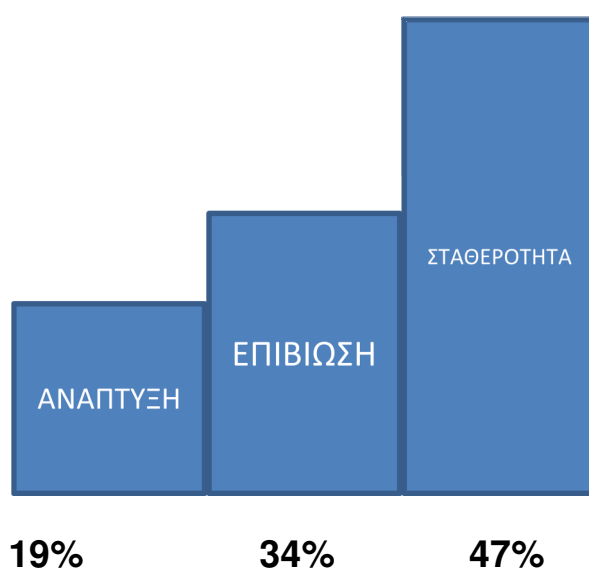
Συμπέρασμα: Πολλοί επιχειρηματίες δήλωσαν ότι θα κάνουν περικοπές στα προϊόντα που διαθέτουν .Απαισιοδοξία σε μεγάλο βαθμό παρατήρησα σε ότι έχει να κάνει με τις μελλοντικές πώλησης και κέρδη μέσω αυτόν. Παρόλα αυτά αισιόδοξοι είναι σε ότι έχει να κάνει με την διατήρηση του πελατολογίου τους. Οι επιχειρηματίες πιστεύουν ότι τρεις είναι οι παράγοντες που θα επηρεάσουν την κατάσταση των επιχειρήσεων αυτοί έχουν να κάνουν με τους κρατικούς χειρισμούς, με άλλους παράγοντες έξω από την επιχείρηση και φυσικά τα μετρά και τις ενέργειες της εκάστοτε επιχείρησης .

4) Σε ποιες ενέργειες έχει προβεί η δική σας επιχείρηση για να αντιμετωπίσει την οικονομική κρίση ;

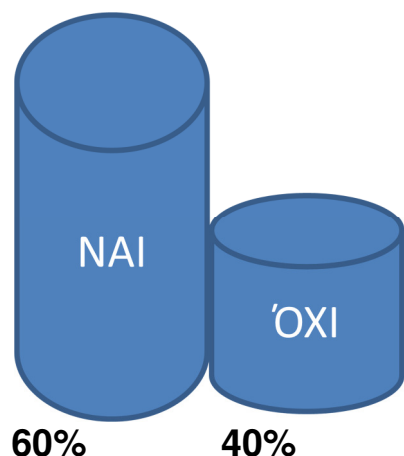
Συμπέρασμα :Μείωση στις δαπάνες παρατηρείται σε μεγάλο βαθμό (μάρκετινγκ και διαφήμιση). Απαραίτητη για την αντιμετώπιση της κρίσης είναι η μείωση των τιμών των προϊόντων. Σημαντικό είναι το ποσοστό των επιχειρήσεων που έχουν προβεί σε απολύσεις ,ώστε να συρρικνωθούν τα έξοδα. Ακόμη μεταβολή παρατηρείται στην γκάμα των προϊόντων που διαθέτουν στους πελάτες .Πολλοί επιχειρηματίες από τους ερωτηθέντες που απάντησαν ότι έχουν προβεί σε συνεργασίες με άλλες επιχειρήσεις αλλά και αρκετές περικοπές και συγχώνευσης για την αντιμετώπιση της κρίσης .

5)Η επιβίωση παραμένει ο πρωταρχικός στόχος για την δική σας επιχείρηση εν έτη 2014 ,πιστεύετε θα υπάρξει ανάπτυξη ή μόνο σταθερότητα της επιχείρησης κατά την διάρκεια της κρίσης ;

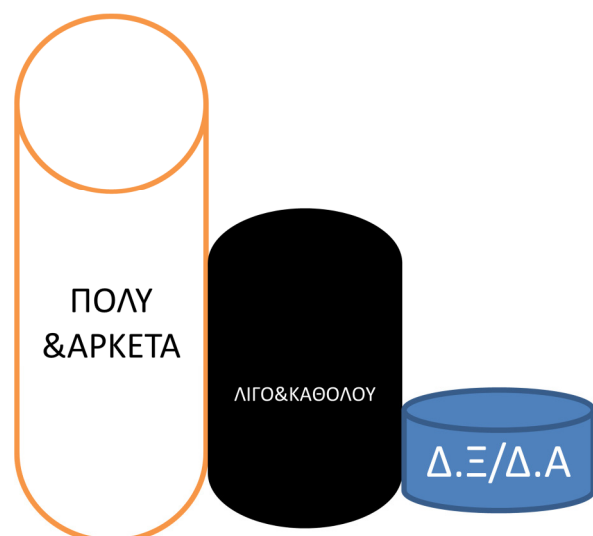
Συμπέρασμα : Βλέπουμε ότι η οικονομική κρίση καλά κρατεί αφού μόνο το 19% των ερωτηθέντων επιχειρηματιών απάντησαν ότι προβλέπουν ανάπτυξη για την δική τους επιχείρηση. Ισχυρή είναι η ισχύ της οικονομικής κρίσης αφού το 34% δήλωσε ότι θα επιβιώσει μέχρι το τέλος της κρίσης και τέλος το 47% φαίνεται ότι πιστεύει σε μια σταθερή κατάσταση ,σχετικά με τα οικονομικά της δικής τους επιχείρησης .

6)Αποτελεί σημαντικό πρόβλημα η ρευστότητα για την δική σας επιχείρηση ;

Συμπέρασμα : Η οικονομική κρίση κάνει τους πελάτες να πληρώνουν καθυστερημένα ,παρόλα αυτά οι προμηθευτές απαιτούν όσο το συντομότερο να πληρώνονται για τις πρώτες ύλες που παρέχουν στην επιχείρηση .Έτσι η έλλειψη ρευστότητα καταλαβαίνουμε ότι γίνεται ένα έντονο πρόβλημα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

7)Πόσο σημαντική είναι η στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας ,κατά την γνώμη σας ;

71%

27%

2%

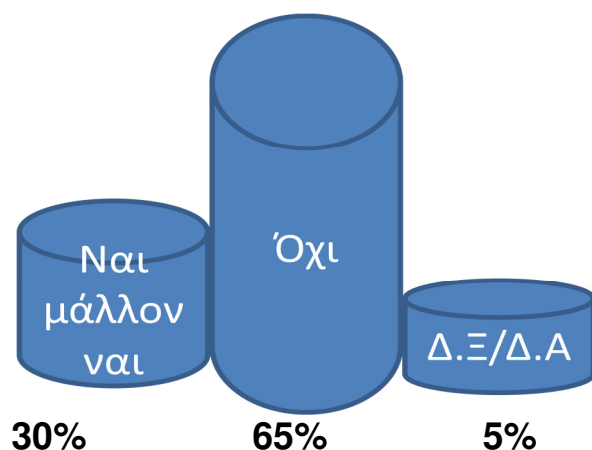
Συμπέρασμα : Πραγματικά ,θα μπορούσα να χαρακτηρίσω μέσα από όλες αυτές τις απόψεις και γνώμες τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ως βάση ,τον πυρήνα της ελληνικής οικονομίας .Θεωρώ ότι ο μέγιστος αριθμός τους λειτουργεί προς όφελος της οικονομίας και αναμφισβήτητα προς όφελος του καταναλωτή .

8)ποια είναι κατά την δική σας γνώμη τα σημαντικότερα προβλήματα μιας μικρομεσαίας επιχειρήσεις σε καιρό κρίσης ;

Υψηλή φόροι	33%
Έλλειψη ρευστότητας	39%
Χαμηλή ζήτηση	10%
Υψηλό λειτουργικό κόστος	18%

Συμπέρασμα : Έντονη είναι η φορολογία το τελευταίο διάστημα ,αφού το διεθνές νομισματικό ταμείο ,θέλει πίσω τα δανεικά .Αυτός είναι ο σημαντικότερος παράγοντας που έχει σαν αποτέλεσμα την έλλειψη ρευστότητας ,την χαμηλή ζήτηση αλλά και το υψηλό λειτουργικό κόστος στο σύνολο .

9)Η παρούσα οικονομική κατάσταση πιστεύετε ότι ευνοεί την ανάληψη επιχειρηματικής δράσης στην πόλη ;

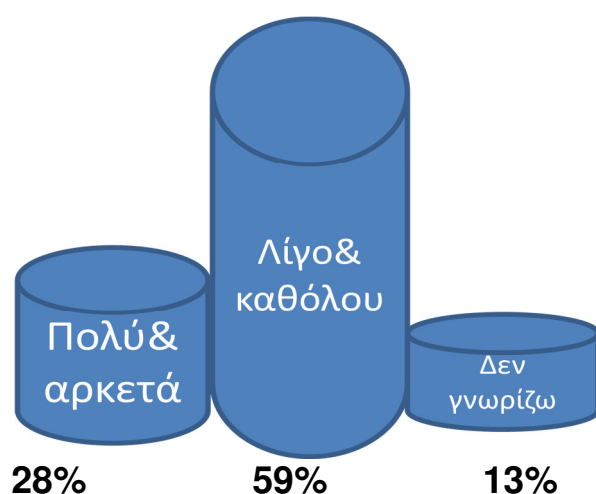
Συμπέρασμα: Από τι βλέπουμε η κρίση έχει επηρεάσει ακράδαντα την επιχειρηματική δραστηριότητα στην πόλη .Μόλις το 30 τοις 100 (24 ερωτηθέντες) απάντησε ότι η οικονομική κατάσταση ευνοεί επιχειρηματική δράση στην πόλη ,ενώ το 65% απάντησε κατηγορηματικά όχι !

10)Ποια είναι κατά την δική σας γνώμη τα σημαντικότερα πρόβλημα της ελληνικής οικονομία που σας επηρεάζουν άμεσα στην επιχειρηματική σας δραστηριότητα ;

Γραφειοκρατία	12%
Φοροδιαφυγή	15%
Χαμηλή απασχόληση	24%
Χαμηλή ανταγωνιστικότητα	11%
Δημοσιονομικό έλλειμμα	38%

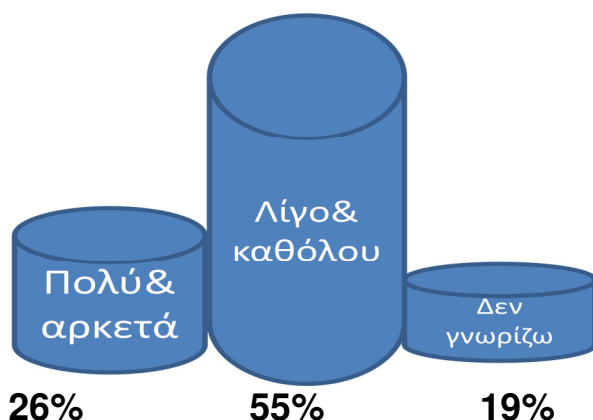
Συμπέρασμα: Βλέπουμε ότι σχετικά πάντα την γνώμη των ερωτηθέντων ,σημαντικό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας που επηρεάζει άμεσα τις αγορές είναι το Δημοσιονομικό έλλειμμα με ποσοστό 38%. Ακόλουθη η χαμηλή απασχόληση που καλπάζει στις μέρες μας με ποσοστό 24% και στην συνέχεια αξιόλογα προβλήματα είναι η φοροδιαφυγή, η γραφειοκρατία και τέλος η χαμηλή ανταγωνιστικότητα .

11)Ως αντιπρόσωπος – ιδιοκτήτης αυτής της μικρομεσαίας επιχείρησης ,θέλω να μου πείτε ποσό αισιόδοξος είστε για το μέλλον της δικής επιχείρησής ;

Συμπέρασμα :Με βάση πάντα την οικονομική κατάσταση που επικρατεί στην χώρα σήμερα ,μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησαν και είναι απαισιόδοξοι για το μέλλον της δικής τους μικρομεσαίας επιχείρησης στις μέρες μας .Μικρό ποσοστό αυτών απάντησε και φάνηκε αισιόδοξο και αρκετοί απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν ,δεν θέλησαν να σχηματίσουν γνώμη !

12)Ως αντιπρόσωπος – ιδιοκτήτης αυτής της μικρομεσαίας επιχείρησης ,θέλω να μου πείτε ποσό αισιόδοξος είστε για το μέλλον της ελληνικής οικονομίας ;

Συμπέρασμα :Με την χώρα να πλήττετε από την οικονομική κρίση και να στηρίζεται οικονομικά από το διεθνές οικονομικό ταμείο ,μεγάλο ποσοστό των ερωτηθέντων απάντησαν και φάνηκαν απαισιόδοξοι σχετικά με το οικονομικό μέλλον της χώρας. Αρκετοί ,ωστόσο δήλωσαν αισιόδοξοι ενώ σημαντικό ποσοστό δεν σχημάτισε καθόλου γνώμη !!

Γενικά συμπεράσματα σχετικά από την έρευνα και γενικότερα την πτυχιακή εργασία που πραγματοποιήσα για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις .

- ✓ Η κρίση έχει επηρεάσει σημαντικά τον κλάδο κάθε επιχείρησης.
- ✓ Προβλέπεται περαιτέρω επιδείνωση.
- ✓ Η οικονομική κρίση έχει επηρεάσει ,σημαντικά χωριστά κάθε μια επιχείρηση.
- ✓ Η κρίση έχει επιδράσει αρνητικά κυρίως στα κέρδη, στις πώλησης ,των αριθμό πελατών και τα μερίδια αγοράς.
- ✓ Οι μελλοντικές προβλέψεις για τις πώλησης και τα κέρδη είναι δυσοίωνες για τις περισσότερες επιχειρήσεις.
- ✓ Οι επιχειρηματίες περιμένουν άμεσα το κράτος να αντιμετωπίσει καλύτερα το φαινόμενο οικονομική κρίση που πλήττει την χώρα .
- ✓ Γενικά χαρακτηριστικά του ελληνικού επιχειρηματικού περιβάλλοντος.
- ✓ Χαρακτηριστικά μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- ✓ Τη σημασία και το ρολό των ΜΜΕ στην οικονομία μέσα από μια θεωρητική προσέγγιση.
- ✓ Την ανάγκη για στήριξη των ΜΜΕ στην χώρα αλλά και τον σημαντικό ρολό των ευρωπαϊκών προγραμμάτων προς αυτές

*Η έρευνα για την πτυχιακή μου, έλαβε τέλος !
ευχαριστώ !!*

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

1)Βιβλιογραφία

- Γεώργιου Χ. Κατσου :Προβληματικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα :Αίτια, πρόβλεψη, πρόληψη και εξυγίανση ,ΚΕΠΕ – 1998
- Παναγιώτης Β. Ρουμελιώτης :Η οικονομική κρίση και η ένταξη της Ελλάδας στην Ε.Ο.Κ ,εκδόσεις ΠΑΠΑΖΗΣΗΣ, 1980
- Ιωαν. Έλ. Χαστά :Οικονομική ζωή και επιχειρηματική δραστηριότητα ,ίδρυμα ΕΥΓΕΝΙΔΟΥ ,1983
- Κωνσταντίνος Κολμερ :Η έξοδος από την κρίση ,εκδόσεις ΛΙΒΑΝΗ ,2009
- Αιμίλιος Ζαχαρέας :Η αριστερά και η οικονομική κρίση ,εκδόσεις, ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΣ,(Χ.Χ)
- Ιωαννίδης, Σ., Τσακωνίκας, Α., Χατζηχρήστου, Σ., (2009). Η επιχειρηματικότητα στα πρόθυρα της κρίσης :Η ερευνά του GEM 2009-2010 ,IOBE ,Αθήνα

2)Διπλωματικές

- ο Δεστονη Διονυσία :Μικρομεσαίες επιχειρήσεις ,2011
Ανδριόπουλος Βασίλειος :Η οικονομική – τραπεζική κρίση του 2008 :Οι επιπτώσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις,2010
Σκυλιτσης Βασίλειος :Χρηματοοικονομική κρίση και η επίδραση της στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις ,2013
Διαμαντόπουλος Θεόδωρος :Η σημασία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για την οικονομία και μετρά στήριξης τους κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης ,2010
Γιατρομανωλακη Γαρυφαλλιά :Επίδραση της οικονομικής κρίσης στην αποδοτικότητα και βιωσιμότητα των ελληνικών επιχειρήσεων ,2013
Στεφάνου Φλωρεντία :Κλάδοι της οικονομικής οικονομίας οι οποίοι άντεξαν την οικονομική κρίση ,Ε.Α.Π ,πάτρα, 2014
(βιβλιοθήκη Πάτρα)

3)Διαδίκτυο

- 1)Η ελληνική αγορά και η αγορά εργασίας
http://elearn.elke.uoa.gr/pdf/odigoi_dorean/odhgos_dwrean_h%20ellhnikh%20oikonomia%20kai%20h%20agora%20ergasias.pdf
- 2)Η ελληνική οικονομία και η απασχόληση
http://http://www.inegsee.gr/sitefiles/studies/EKTHESH_13.pdf/
- 3)Η ελληνική οικονομία
http://www.iobe.gr/docs/economy/ECO_Q2_10_REP_GR.pdf
- 4)Τρέχουσες προοπτικές για την ελληνική οικονομία ενδιάμεση έκθεση
http://www.levyinstitute.org/pubs/rpr_10_12GR.pdf
- 5)Οι ελληνικές επιχειρήσεις μετά την κρίση
http://www.bankofgreece.gr/BoGDDocuments/20-5_lioukas.pdf
- 6)Χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων
<http://digilib.lib.unipi.gr/dspace/bitstream/unipi/2717/1/Plati.pdf>
- 7)Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στην επίδοση των ελληνικών επιχειρήσεων
http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/6271/1/Nimertis_Pournara.pdf
- 8)Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις
<http://www.grhotels.gr/>
- 9) οι ελληνικές επιχειρήσεις μετά την κρίση
http://www.bankofgreece.gr/BoGDDocuments/20-5_lioukas.pdf
- 10)Οι επιπτώσεις της χρηματοοικονομικής κρίσης στις ελληνικές επιχειρήσεις
<https://dspace.lib.uom.gr/bitstream/2159/14209/1/MBA+%CE%91%CE%A0%CE%99%CE%94%CE%9F%CE%A0%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%9F%CE%A3.pdf>
- 11) η κρίση τα αίτια η αντιμετώπιση και οι προοπτικές
http://www.hardouvelis.gr/FILES/PROFESSIONAL%20WORK/Economy%20and%20Markets%20IV_8_DEC2009.pdf
- 12) οι προοπτικές εξόδου από την κρίση
<http://www.inikos.gr/>
- 13) οικονομικές προοπτικές
http://www.ucy.ac.cy/erc/documents/EconomicOutlook_GkSummary-July12.pdf
- 14) Η επίδραση της οικονομικής κρίσης στην επίδοση των ελληνικών επιχειρήσεων
http://nemertes.lis.upatras.gr/jspui/bitstream/10889/6271/1/Nimertis_Pournara.pdf
- 15) Σταδία οικονομικής κρίσης
<http://ebooks.edu.gr/>
- 16) κόσθη και οφέλη νομισματικής ένωσης, νομισματική πολιτική στην ευρωζώνη

<http://nefeli.lib.teicrete.gr/browse/sdo/log/2011/ZisisPantelis/attached-document-1309778839-46235-3141/Zisis2011.pdf>

17) ορισμός ευρωπαϊκής ένωσης

<http://el.wikipedia.org/>

18) οι ελληνικές επιχειρήσεις βγαίνοντας από την κρίση

http://www.pwc.com/en_GR/gr/publications/assets/stars-zombies.pdf

19) Προβλήματα ρευστότητας

http://www.express.gr/news/finance/204311oz_20090827204311.php3

20) Η οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας τα τελευταία 10 χρόνια

[http://nemertes.lis.upatras.gr/ispui/bitstream/10889/3271/3/Nimertis_Vythoulka\(de\).pdf](http://nemertes.lis.upatras.gr/ispui/bitstream/10889/3271/3/Nimertis_Vythoulka(de).pdf)

